

SOLINVS DEMEMORALIBVS MYNDI.

Este Comv.^{to} de Carm.^{tas} Desc.²⁰²
de Benamexi año 1139

CAIVLii Solini regē memorabiliū collectāe. Solius Autio Salutē

Vm & Aurium clementia; & optimarū artium studiis praesta
c rete ceteris sentiam. Idq; oppido expertus de beniuolen
tia tua nihil temere perceperim: reputaui examen opuscu
li istius tibi potissimum dare: cuius uel industria promptus suffragiū
uel benignitas ueniam spondebat faciliorem Liber est ad compendiū
praeparatus: quantūq; ratio passa est: ita moderate repressus: ut nec
prodiga sit in eo copia: nec damnosa concinitas. Cui si animum pro
prius intenderis uelut fermentum cognitionis magis ei inesse: quā bra
duisse loquentiae deprehendes. Exquisitis. n. aliquot uoluminibus stu
largiū impendio fateor: ut a notioribus referrem pedē. & remotis
theas es imorarer. Locorum commemoratio plurimum tenet in quā
partem fert me inclinatio: uel uniuersa materies: quorum commemi
nisse ita uisum est ut inclitos terrarum situs: & insignes tractus maris
seruata orbis distinctione suo quoq; ordini redderemus. Inseruimus:
pleraq; differenter congruentia: ut si nihil aliud saltem ipsa uarietas le
gentium fastidio mederetur. Inter hāc hominum & animalium naturas
expressimus: additis paucis de arboribus. Et lapidibus exoticis: de ex
timarum gentium formis: de ritu dissonā abditarum nationum. non
nullis etiam dignis memoratu quā pretermittere in curiosum uideba
tur: quorum auctoritas quod in primis industriae tuae insinuatū ue
lim: de scriptoribus manat receptissimis: quid enim afferre nouū pos
simus: quod propriū nostrum esse possit: cum nihil omiserit antiq
tatis diligentia quod intactum ad hoc usq; aui permaneret. Qua pro
pter quāso ne de presenti tempore editionis istius fidem liberes quoni
am quid uestigia monete ueteris persecuti opiniones uniuersas elige
re maluimus: potiusq; innouare. Ita si qua ex istius secus q̄ op̄to in ani
mum tuum uenerint: des uelim infantiae meae ueniā: nam constantia
ueritatis penes eos est quos secuti sumus: sicut ergo qui corporum for
mas aemulantur pospositis quā reliqua sunt ante omnia effigiat mo
dum capitis: nec prius lineas destinant in membra alia q̄ ab ipsa ut ita
dicam figurarum arce auspiciū faciant incohandi. Nos quoq; a capite
orbis: id est ab urbe Roma principiū capsemus: quauis nihil super
ea relinquerint doctissimi auctores: quod in nouum nostrum præco
niū poscit suscitari: ac superuacuum pene sit religere tramitē decursū
et otia alibi tū prorsus dissimulata sit. originem eius quāta ualemus
psequemur fide: qd̄ aū omnia demittere i pectus tuū uel ac scribe.

De origine & temporibus urbis Romæ & mensibus & diebus intercalariis.

Capitulum.i.

VNT qui uelint urbis romæ uocabulum ab Euan/
dro primum datum: cum oppidū ibi offendisset: qđ
extructum antea ualentiam dixerat iuuentus latina
seruatq; significatione impositi prius nominis Ro
mam græce idest ualentiam nominatam: quam arca
des q in excelsa pte mōtis habitassent: deriuatū deiceps ut tutissima ur
biū arces uocarent. Heraclidi placet troia capta qu osdā ex achuiis in
ea loca ubi nunc roma ē deuenisse p tyberi: deinde suadēte Roma no
bilissima captiuag: q̄ his comes erat incēsis nauibus posuisse sedes: in
struxisse moenia: & oppidū ab ea romā uocauisse. Agathocles scribit
Romā nō captiuā ut supradictū ē fuisse: sed ascāio nata Aeneæ neptē
appellatiōis istius cām fuisse. Tradit et p̄priū romæ nomē: uerūtā ē
uetitū publicari: q qđ in quo minus inclareceret: cerimoniaꝝ arca
na sanxerunt ut hoc pacto notitiā eius aboleret fides placitæ taciturni
tatis. Deniq; Valerius Sorāus qđ cōtra iterdictū id eloq̄ ausus sit ob
meritū p̄fanæ uocis neci datus. Inter atiq̄ssimas sane religiōes sacellū
colitur angeronæ: cui sacrificatur ante diem. xii. kalē. ianuarias: quæ
diua præsul silentiū ipsius p̄nexo obsignatoq; ore simulacrum habet.

De temporibus urbis cōditæ.

Capitulum.ii.

Mbiguitatū q̄stio nos excitauit: q qđā ibi m̄lto añ Romulū
cōdita sint. Quippe arā Herculis quā uouerat si amissas boues reppis
set pūito Caco p̄fī inuētorei dicauit: q Cacus hītauit locū: cui s. line no
mē ē: ubi trigemina nūc pōrtas: Hic ut Cælius tradit cū a tarchōte thyr
rhēo ad quē legatus uenerat missus Marsiæ regi socio megale phryge
custodiæ foret datus. Frustratus uicula uñ uenerat rediit: p̄sidiis ap̄lio
ribus occupato citca uulturnū & cāpaniā regno dū tractat ēt ea q cō
cesserāt i arcadū iura duce Hercule: q̄ tūc forte aderat opp̄ssus ē. Mega
lē sabini recepunt disciplinā augurādī ab eo docti. Suo quoq; numini
idē Hercules instituit arā: q̄ maxima ap̄d pōtīfices habet. cū se ex Nico
strata Euādri matre: q̄ a uaticinio carmētis dicta ē immortalē cōperisset
Conseptū etiā intra quod ritus acrorum factis bouicidīs docuit poti
tios. Sacellum Herculis in boario foro est in quo argumenta & conui
uii & maiestatis ipsius remanent: Nā diuinitus neq; muscis illo neq; ca
nibus igressus ē: Etenī cū uiscerationē sacrificolis daret muscæq; deū dē
īpcatus: clauā uero i aditu reliq̄sse: cuius olfatū refugerāt canes. id usq;

nūc durat. Aedē ē q̄ Saturni ærariū fert comites eius cōdiderū i hono
rē Saturni: quē cultorē regiōis illius agnouerūt extitisse. Idē ex mōte
capitolinū saturnū noīauerūt. castelli quoq; q̄ excitauerāt. portā ap
pellauerūt saturniā: quæ postmodū pandana uocitata est. Pars ē capi
tolini montis infima habitaculū Carmentæ fuit: ubi & Garmētis nūc
fanum est: aqua carmentali portæ nomen datum est. Palatinū nemo
dubitauit quin arcades habeat auctores: a quibus primum pallātum
opidum constitutum. quod aliquandiu obrigines habitauerunt: &
propter incommodum uicinæ paludis: quam præterfluens thyberis
fecerat profecti rheate postmodum reliquerunt. Sūt qui uelint a bala
tibus ouium mutata littera: uel a Pale pastorali. dea: aut ut Silenus pro
bat. ab Hiperborea Pallantis filia quam Hercules ibi cōpressisse uisus
est nomen monti adoptatum. Sed quanquam ista sic congruant palā
est prospero illi augurio deberi romāi nominis gloriam. Maxime: cū
annorum ratio faciat cardinem ueritati. Nam ut affirmat Varro au
ctor diligentissimus romam cōdidit Romulus Marte genitus: & rheā
Siluiā: uel ut nonnulli Marte & illia dictæque primum est roma qua
drata: q̄ ad æquilibrium foret posita ea incipit a silua: q̄ est i arca Apol
linis & ad supciliū scalarū Caci hēt terminū ubi tuguriū fuit Faustulū
Ibi Romulus māsitaui q̄ auspicato muroꝝ fūda menta iecit duodeui
ginti natus ānos. xi. kal. maii hora post secūdā aī tertiam sicut Lutatius
Tarrutius prodidit mathematicoꝝ nobilissimus Ioue in piscibus. Sa
turno Venere Marte Mercurio i scorpiōe. Sole i tauro: luna i libra cō
stitutis. & obseruatā deinceps ne qua hostia parilibus: caderet: ut dies
iste a sāguine eēt purus cuius significationē de partus Iliæ tractā uolūt
idē Romulus regnauit ānos septē & triginta d̄ cecinnēsibus egit p̄mū
triūphū. & Aeroni regi eoꝝ detraxit spolia: q̄ Ioui pheretrio p̄mus su
spēdit: & opima uixit. Rursū de antēnātibus triūphauit. De uetiētibus
tertio. Apud capreæ paludem nonis quintilibus apparere nō desinit
Ceteri reges q̄bus hitauerūt dicemus locis. Tatius in arce ubi nūc est
ædes lunonis mōetæ: q̄ āno. v. q̄ īgressus urbē fuerat a laurētibus inter
emptus septima & uigesima olympiade hominē exiit. Numa i colle p̄
mū grinali. Deidde pp ædē Vestræ in regia: q̄ adhuc ita appellat: q̄ re
gnauit ānis tribus & q̄dragita: sepultus sub laiculo. Tullius Hostilius
i uelia: ubi postea deū penatū ædes facta ē q̄ regnauit ānos duos & tri
gita obiit olympiade q̄nta & trigesima. Ancus Martius in sūma sacra
uia ubi ædes Iariū ē: q̄ regnauit annos. iiii. & uiginti obiit olympiade p̄
ma

ma & q̄dragesima: Targnius p̄scus ad mugoniā portā supra sūmam
nouā uia q̄ regnauit annos octo & triginta. Seruius Tulus asq̄liis su-
pra cliuū urbicū: q̄ regnauit annos xlii. Tarquinius supbus & ipse etiā
asq̄liis supra cliuū pulliū sagutalē lacū: q̄ regnauit ānis quinq; & ui-
giti. Cicio romā duodecima olympiade placet cōditā. Pictor octaua
Nepoti Cor. & Luctatio opiniōes Erathostenis & Appollodori cum
p̄bātibus olympiadis septimæ anno secūdo Pōponio Attico: & M.
Tullio olympiadis sextæ anno tertio. Collatis igit̄ nostris & græcorū
t̄pibus iuenimus incipiēte olympiade septima romā cōditā āno post
iliū captū quadragesimo tertio. Quippe carramē olympicū quod
Hercules i honore atauī materni Pelopis ediderat intermissū iphitus
Elæus filius eius instaurauit post excidiū troiæ āno quadragesimo
octauo. Ergo ab iphito numerat Olympias priā. Ita sex medijs olym-
piadibus iteriectis. quibus singulis āni quaterni iputāt cū septima cœ-
ptate olympiade roma cōditā ē: iter exortū urbis & troiā captā iure
esse annos. ccccxxxiii. cōstat. Huic argumēto illud accedit: q̄ cū Caius
Pōpeius Gallus & Qu. Veranius anno urbis cōditæ octingentisimo:
p̄mo fuerūt cōsules. Cōsulatu eorū olimpias septia & ducētissima actis
publicis ānotata ē: q̄ter ergo multiplicatis sex & ducētis olympiadibus
erūt āni octigēti xxiiii. q̄bus septiæ olympiadi ānectēdus ē unus ānus
ut i solidū colligāt. Dcccxy. āni Ex q̄ sūma detractis q̄tuor de uiginti
ānos olympiadū retro sex māifeste āni. dccc. & i. reliq̄ fiet. Qua pp̄ cū
octigētesimo p̄mo āno urbis cōditæ ducētissima septia olympias cōpu-
tet̄: par ē romā septimæ olympiadis āno p̄mo credi cōditā. In q̄ regna-
tū ē ānis ducētis q̄dragitauno. Decē uiri creati āno trecētesimo secun-
do. Primū pūicū bellū āno trecētisimo octuagesimo octauo. Secūdū
q̄ngētesimo trigesimo q̄nto. Tertiū sexcētesimo q̄rto. Sociale sexcēte-
simo. lxi. ad Hirtiū & C. Pāsā cōsules āni. decx. quorū cōsulatu Cæsar
Augustus & cōsul creatus ē octauū decimū ānū agēs: q̄ p̄ncipatū ita i-
gressus ē: ut uigilātia illius nō mō securū: uerū ēt tutū ipiū: ceter: q̄d t̄ps
ferme solū reptū: ē quo plurimū & arma cessauerūt: & igēia floruerint
scilicet me inerti iustitia lāgueserent, uirtutis opa bellis q̄scentibus:
Tunc. n. p̄mū cursus ānui p̄specta ratio: q̄ a regē origine p̄funda caligi-
ne tegebat Nā ante Augustū Cæsarē īcerto mō ānum cōputabāt qui
apud ægyptios quattuor mensibus terminabat. apud arcades tribus:
apud arcānas sex: i italia apud lauinius xlii. quorū ānus recētis septua-
ginta q̄tuor diebus ferebat. Romani in initio annū decē mēlibus cō-

1um bellū
Punicū
2um
3um

putauerūt a martio auspicātes. adeo ut eius die prima de aris uestali-
bus ignes accēderēt mutarēt ueteribus uirides laureas. Senatus popu-
lus comitia agerēt matronæ seruis suis coenas pōerent: sicuti saturna-
libus domini. Ille ut honore p̄mptius obsequi puōcarēt. Hi quasi gra-
tiā repensarent p̄fecti laboris. Maximeq; hūc mēsem p̄ncipē testāt fuis-
se. Et q ab hocq̄ntus erat: q̄ntilis dictus ē. Deinde numero decurrente
decēber solemne numeꝝ finiebat itra diē tricētesimū q̄rtū. Tūc. n. iste
numerus explebat annū: ita ut sex mēses tricenū dieꝝ eēnt q̄ttuor reli-
q̄ tricēis & singulis explicarēt: sed qm̄ rō illa añ Numā a lūā cursu di-
screpat lūari cōputatiōe añū p̄q̄rūt q̄nquaginta & uno die adiectis
Vt ergo p̄ficerēt duodecim mēses de sex mēlibus p̄oribus detraxerunt
dies singulos: eosq; q̄nq̄ginta istis & uni diebus adnexuerūt: factiq; q̄n-
q̄ginta septē diuisi sūt in duos mēses quoz alter. xxix. alter. xxviii. die-
bus agebāt. Sic ānus habere q̄nq; & q̄nquaginta & trecentos dies coepit
Postmodū cū p̄spicerēt temere añū clausum itra dies quos supradixi-
mus q̄nqdē appareret solis meatū nō añ tricētesimū sexagesimū q̄n-
tū diē abūdāte isup q̄drātis p̄ticula zodiacū cōficere decursū q̄drātē il-
lū & decē dies addiderūt. ut ad liq̄dū ānus trecētis sexaginta q̄nq; diebus
& q̄drātē cōstaret obseruatiōe ip̄aris numeri: quē Pythagoras mōuit
p̄p̄ci i oibus oportere. Vñ p̄p̄ dies ip̄ares diis sup̄is & iāuariis dicatus
& p̄p̄ pares februariis quasi ab hominibus diis inferis deputat. Cū ita
q̄ hic definito toto orbe placuisset custodiēdi quadrātis gr̄a a diuersis
gētibus uarie intercalabāt nec unq̄ tñ ad liq̄dū fiebat tempoz p̄qua-
tio. Gr̄aci ergo singulis ānis. xi. dies & quadrātē detrahebāt: eosq; octi-
es multiplicatos in añū nouū reseruabāt: ut cōtractus nonagēarius nu-
merus i tres mēses p̄ tricenos dies scideret. Qui āno nono restituti effi-
ciebāt dies q̄drigētos quadraginta quattuor: quos embolismos uñ hyp-
ballōtas noiabāt. Quod cū initio romāi p̄baslēti: cōtēplatiōe numeri
parilis offēsiōe neglectū breui pdiderūt trāslata i sacerdotēs itercalādi
potestate: Qui plerūq; gratificātes rōnibus publicāoz p̄ libidine sua
subtrahebāt t̄pā uñ augebāt. Cū hęc sic forēt: cōstitutā: modusq; iterca-
lādi iterdū cumulator iminutorq; fieret: uñ oīo dissimulatus p̄teteret
nonnūq; accidebat ut mēses q̄ fuerā t̄ hyeme trāslacti mō aestiuū mō au-
ctūale t̄p̄s iciderēt: itaq; C. Cæsar uniuersā hęc icōstātā incisa tēporū.
turbatiōe cōposuit. Et ut statū certū p̄teritus error acciperet dies. xxi.
& quadrātem simul intercalauit. Q̄n pacto regradati menses de cæte.
ro statua ordinis sui t̄pā detinerēt. Ille ergo ānus solus trecentes xliiii.
dies

dies habuit. Alii deinceps trecetos sexagenos quinos & quadratem & tunc quoque uitiū admissum ē p sacerdotes. Nā cū pceptū eēt anno quarto ut intercalarēt unū diē: & oporteret cōfecto quarto āno id obseruari anteq̃ quintus auspicaretur illi incipiēte quarto interclarūt nō delinēte. Sic p ānos sex: & .xxx. cū ix. dies tantū sufficere debuissēt. xii. sūt intercalati: qđ dephensū Augustus reformauit: iussitq; ānos xii. sine intercalatiōe decurrere: ut tres illi dies: qui ultra .ix. necessarios temere fuerāt intercalati: hoc mō possent repēsari. Ex qua disciplina oīm postea tēporis fundata rō ē. Vex cū & hoc & multī alia Augusti temporibus de antiq; pene sine exemplis rerum potitus ē toto & tāta in uita eius inueniuntur aduersa: ut sit facile discernere calamitosior an beator fuerit: p̃mum qđ apud auunculum in petitiōe magisterli equitū praelatus est ei Lepidus tribunus cū quadā auspicantium cōptorum notas: mox triū uiratus collegio: p̃grauatus pōtate Antonii philippensis inde prescriptionis inuidia abdicatio postumi Agrippæ post adoptionē. Deinde desiderio eius insignis p̃ntia naufragia sicula turpis ibi in spelunca ocultatio seditiōes militū plurimæ: perusina: cura: detectum filiæ adulterium: & uoluntas paricidalis. Nec minori dedecori neptis infamia incusata: mortes filiorū & amissis liberis nō solum orbitatis dolor: sed urbis pestilentia: fames italix: bello illyricō āgustix: rei militaris corpus morbidum: cōtumeliosa discensio priuigni Neronis: uxoris ēt & Tiberii cogitationes parum fidæ: atq; in hūc modum plura: huius tñ suprema qđ iugeret sæculum penuria insecuta ē frugū oīm. At ne fortuitū qđ acciderat uideret imminētia mala nō dubiis signis apparuerūt. Nā fausta qđā ex plæbe partu uno edidit quattuor geminos: mās duos: foeminas totidē: mōstruosa facunditate portendēs futuræ calamitatis indiciū. quīs Trogus auctor affirmat i ægypto unō utero septenos simul gigni. qđ ibi mīus mirū cū foetifero potu nilus nō tñ terrarū sed & hoīum mēna arua foecūdet. Legimus sãñ Cn. Pompeiū Euthichidē foēinā asia exhibitā: quā cōstabat tricies enixā cū ex eius liberis in theatro publicasse. Vñ cōpōtēs hoc loco duco sup hoīs gñatiōe tractare. Et. n. cū de aialibus: quæ digna dictu uidebāt̃ put p̃fīa cuiusque admonebat̃ simul notaturi fure ab eo potissimū exordiemur qđ rerū natura sensus inditio & rōis capacitas præposuit omnibus.

De homine: & primum de mēstruis.

Ca. iij.

d Emocritus physicus ait mulier solū aial mēstruale est: cuius p̃fluvia nō puis spectata: documentis iter mōstrifica merito nūerant̃

a iiii

Contactæ his fruges nō germinabūt: acescēt musta: morient̃ herbæ:
amittēt arbores foetus: sergē rubigo corripiet: nigrescēt æra. Si qd̃ ca-
nes idē ederit in rabiē efferabūt: nocituri moribus qbus lymphaticos
faciūt parua hæc sūt. Bitū est ē i iudæa: qd̃ asphaltēs gignit lacus adeo
lentū mollitiē glutinosa ut a se neqat se pari. Eniūero si abrūper̃ ptē ue-
lis uniuersitas seq̃t: scindiq; nō pōt: qm̃ i q̃tū ducat̃ extēdit̃. Sed ubi ad
mota fuerit cruore illo polluta fila discerpit̃ sponte. & applicata tabe
diducit̃ paulo añ corpus unū: sitq; de tēacitate cōnexa cōtagiōe p̃titiō
repētina. hēt palū illud salutare solū i se qd̃ auertit sydus helenæ p̃ni-
ciolissimū nauigātibus. cæteg; ipæ fæiæ qbus munus ē necessitatis hu-
ius q̃diu sūt i sua lege n̄ inocētibus oculis cōtuet̃: aspectu specula utiāt:
ita ut heberef̃ uisu fulgō offēsus: & solitā æmulationē uultus extinctus
splēdor amittat: faciesq; obtusi nitoris quadam caligine nubilef̃. Mu-
lieq; aliæ i æternū steriles sūt: aliæ mutatis cōiugis exeūt sterilitatē: nō
nullæ tātū semel pariūt. Quædā aut fœminas aut mares sēper post an-
nū quīgesimū fœcūditas oīm cōqescit. Nā in annū lxxx. uiri gēnrāt
sicut Massinissa rex mathinæ filium. lxx. & sextū agēs añū genuit. Ca-
to octogesimo exacto ex filia Salonis cliētis sui auū uticensis Catonis
pcreauit. Cōptū & illud ē q̃ iter duos cōceptus cū itercesserit paululū
tēporis uterq; rēsidet. Sicut i Hercule & Iphicle appuit fratre eius q̃ ge-
stati eodē onere iteruallis tñ quibus cōcepti fuerāt nati uidētur: Et de
Proconissia ancilla quæ e duplici adulterio geminōs edidit utrūq; pa-
tri suo similē. Hic Iphicles lolaum creat: qui sardiniā ingressus palan-
tes icolag; aios ad concordia eblāditus olbiā & alia græca oppida ex-
truxit. Iolēses ab eo dicti sepulchro eius templū addiderunt: quod imi-
tatus uirtutes patruī malis plurimis saruiniā liberasset. Ante oīa sobo-
lem cogitātibus sternutatō post coitus cauēda ne prius semē excutiat
ipulsus repētinus quā penetralibus se m̄icis īsinuet paternus humor
q̃ si naturalis materia hæserit decius a cōceptu dies dōlore grauidas
admonebit. Iā idē īcipiet & capitis īqetudo & caligine uisus habetabit̃
cibog; quoq; fastidiis stomachi claudet̃ cupido. Cōuenit iter oēs cor-
da primū ex uniuersa formari carne: eaq; in diē quintū & sexagesimū
crescere diminui autem ex ossibus spinas: eap̃pter capitale est si: pars
altera tra noceat̃ plane si corpusculū in marē fugeret: melior est color
grauidis & p̃nior partitudo uteri. Deniq; a quadragesimo die motus
alter sexus nonagesimo primū die palpitat. Et cōcepta fœmina gestā-
tis uultum pallore inficit. crura quoq; præpēdit lāguida tarditate. In

utroq; sexu eum capilli germināt incōmodū maius ē. Fitq; pleni Iuni-
is auctior ægritudo qđ tempus ēt editis semp nocet cam saliores ef-
cas edit grauida ūguiculis careat partus. At cum prope ad uterum libe-
randū uenerint momēta maturitatis: enitenti spiritū retinere plurimū
cōgruit: qm̄ quidem letali mora oscitatio suspēd it puerperia. Contra
naturā est in pedes pcedere nascentes. quapropter uelut ægre pati ap-
pellat agrippæ. Ita editi minus prospe uiuūt: & de uita æuo breuiori
decedūt. Deniq; unū. M. Agrippā inuenimus beatū: nec tū usq; eo inof-
fēse ut non plura aduersa ptulerit q̄ secūda. Nāq; & misera pedū uali-
tudine: & apto coniugis adulterio: & aliquot infœlicitatis notis retro
uersi ortus omē luit. Fœminis peride ē ifausta natiuitas: si cōcretū uir-
ginale fuerit quo pacto genitalia fuere Corneliæ: q̄ editus gracchis offi-
tū hoc putauit sinistro exitu liberorō. Rursū necatis matribus ortusē
auspicator sicut Scipio Africanus qui defuncta parēte q̄ exciso uero ī
diē uenerat primus romanorū Cæsar dictus ē. E geminis si remanente
altero alter abortiuo fluxu exciderit alter q̄ legitime natus ē uopiscus
noīat. Quidā & cū dētibz procreāt ut Cn. Papyrius Carbo & M. Cu-
rio dātus ob id cognominatus. Quidā uice dētiū cōtinui ossis armā-
tur soliditate. q̄lē filiū bythinioꝝ rex Prusias habuit. Ip̄m dētiū nume-
rū discernit q̄litas sexus. cū ī uiris plures sint ī fœminis pauciores: quos
cynodotas uocāt & qbus gemini pcedūt a dextera pte fortūæ blādi-
ta pmittūt: qbus ab leua uersa uice. Nascētiū uox p̄ma uagitus ē. Lati-
tiæ. n. sēsus differt ī q̄dragesimū diē. Itaq; unū nouimus eadē hora risi-
se qua erat natus. I. Zoroastem: mox optimagē artū peritissimū. At
Crassus auus eius quē rapuerūt bella pthica q̄ nunq̄ riserit agelastos
cognomiatus. Inter alia socratis magna p̄claz illud ē q̄ ī eodē uultus
tenore ēt aduersis iterpellātibus pstitit. Heraclitus & Diogēis cynicus
nihil ūq̄ de rigore aī remiserūt: calcatisq; turbibus fortuitoꝝ aduersus
oēm dolorē & misericordiā uniformidurauere pposito. Pōponium
poetā cōsularē uirū nūq̄ ructasse hēl iter exēpla. Antōiū Drusi sī sp̄ui
se pcelebre ē: nōnullos accepimus enasci cōcretis ossibus: eosq; neq; su-
dare neq; sitire cōsueuisse qualis syracusāus fers Lygdamus q̄ tertia &
trigesia olympiade p̄mus & olympico certaie p̄cratii coronā repor-
tauit. eiusq; ossa dephēsa sūt medullas sī habere: maximā uiriū substā-
tiā neruos facere certissimū ē: quantoq; fuerit dēsiore tanto propensi-
us augescere firmitatē Varro in relatione prodigiōsæ fortitudinis an-
notauit Tritānū gladiatorē natura samnitē fuisse q̄ & rectis & trans-

uerſis neruis nō mō crate pectoris ſed & manibus cancellatis & bra-
chiis oēs aduerſarios leui tactu ac pene ſecuris cōgreſſionibus uicerit
eiufq; filium militem Cn. Pompeium parimodo natum ita ſpreuiſſe
hoſtē puocantē: ut inermi eum dextra & ſuperaret: & captum digyto
uno in caſtra imperatoris ſui deferret. Milonem quoq; Crotonienſē
ferunt egiſſe oīa ſupra q̄ homo ualeat: de quo & hoc proditur: q̄ ictu
nudæ manus tange fecit uictimā eū ſolidū q̄ maſtauerat die abſupſit
ſolus nō grauati ſup hoc nihil dubiū. Nā factū eulogiū extat. Victor
ille oīm certaminū quæ obiuit. Sane aleſtorius tradit qui lapis ſpecie
chriſtallina fabæ in modū in gallog: uentriculis reperitur apertus ut di-
cūt. præliātibns. Milō porro priſci Tarquini tēporibus emicuit. Iam
uero qui defluxū animū referat ad ſimilitudinem cās quātum artificis
naturæ ingenium depræhendet. Interdum enim ad genus ſpectant: &
per ſobolem in familias tranſitus faciunt. Sicut plerūq; paruuli mo-
do neruulos modo cicatrices modo qualeſcunq; originis ſuæ notas
ferūt. Vt in Lepidis quorum tres interuulſa tamen ſerie ex eadeſſe do-
mo obducto mēbrana oculo ſimiles geniti reperiuntur. Vel in byzan-
tino nobili pugile qui cum matrem haberet adulterio ex æthiope cō-
ceptam qui nihil patri comparandum reddidiſſet: ipſe in æthiopem
auum regenerauit. Sed hoc minus miſe ſi reſpiciamus ad ea quæ ſpe-
ctata ſunt inter externos regem Anthiochū Archeniō quidam ex ple-
ne ſyriarica ſic facie æmula mentiebatur ut poſtmodū Laodice uxor
regia obiecto populari iſto tam diu diſſimulauerit deſunctum maritū
quoad ex arbitratu eius regni ſucceſſor ordinaretur. Inter Cn. pompe-
ium & C. Iubium humili loco natū tantus error extitit de paribus li-
niamētis: ut romani Iubium Pompei nomine Pompeium Iubii uo-
cabulo cognominarent. Oratorem Lutiū Plancum Rubrius hiſtrio
ſic impleuit: ut ipſe Plancus a populo uocaretur. Armētarius Mir mil-
lo: & Caſſius ſeuerus orator ita ſe mutuo reddiderunt: ut ſi qñ pariter
uiderentur dignoſci non potuerint: niſi discrepantiā habitus iudica-
ret. M. Meſſala Cēſorinus & Menogenes ex fece uulgari hoc fuerunt
uterq; quod ſinguli: nec Alium Meſſalam q̄ Menogenem: nec Meno-
genem alium q̄ meſſalam putauerunt. Piſcator ex Sicilia proconſuli.
ſyriæ præter alia etiā riſtu oris cōparabatur: Ita q; in eadē uocis im-
pedimenta & tardatæ ſolum ſonum linguæ naturalibus offendiculis
congruebant. Interdum non mō inter externos: ſed etiam inter dedu-
ctos ex diuerſiſſia parte orbis miracula indiſcreti uultus fuere. Deniq;
cum

cum Antonio iam triūuīro Thoranius quidā eximios forma pueros
uelut geminos trecentis sextertiis uēdidisset: quorum alterꝫ de transal
pina gallia: alterum ex asia comparauerat: adeoꝫ una res uiderentur:
nisi solus sermo fidē panderet Atqꝫ ideo se Antonius illulum grauare
tur: nō infacete Thoranius id uel ꝑcipue quod emptor criminabatur
pretiosum probauit: neꝫ enim mirum si forēt pares gemini illud nul
lis posse taxationibus estimari quod tātis spatiis diuersitas separata:
plusꝫ geminos attulisset. Quo responso adeo Antonius mitigatus ē:
ut de incept nihil se habere clarius in substantia sua iactitaret. Nūc si
de ipsis hominū formis requiramus: liquido manifestabit: nihil de se
antiquitatē mēdaciter ꝑdicasse: sed corruptā de generis successionē so
bolem nři tꝑis pernascentium detrimenta decus ueteris pulchritudi
nis perdidisse. licet ergo plerique diffiniant nullum posse excedere lō
gitudinem septem pedum: quod intra hunc modum Hercules fuerit:
depræhensum: ē tamen romanis temporibus sub diuo Augusto pusio
nem & secundillam denos pedes & amplius habuisse proceritatis quo
rum reliquiæ adhuc in conditorio Salustianorum uidentur. Postmo
dum diuo Claudio ꝑricipe Gabbarum: nomīe ex Arabia aduectum
nouem pedum & totidem Vnciarum: sed ante Augustum annis mil
le ferme non apparuit forma huiusmodi sicut nec post Claudium ui
sa est. Quis enim æuo isto non minor suis parentibus nascitur. Priscō
rum autem molem testātur etiam Horestis supræma cuius ossa olym
piade quinquagesima & octaua Thegeæ inuenta a sparthanis oraclu
lo monitis didicimus impleuisse: longitudinem cubitorum septem:
Scripta quoꝫ que ex antiquitate memoriam accerserunt in fidem ue
ri hoc etiam receperunt: quod bello cretico cum elata flumina impe
tu plusquam uiamnica terras rupissent post discessum fluctuum in
ter plurima humi discidia humanum cadauer repertum cubitorum
trium: atque triginta: cuius inspectandi cupidine: Lucium Flac
cū legatum Metellum etiam ipsum impetu admodum captos mi
raculo: quod auditu respuerant: oculis potitos. Non omiserim
Salamina. Euthimenis filium creuisse in triennio: tria cubita sub
limitatis: sed incesu tardunt sensu hebetem robusta uoce pubertate
festina: statimqꝫ obsessum morbis plurimis: immoderatis ægri
tudinum: supplicis compensasse præcipitem incrementi celeritatem
Mensuræ ratio bifariam conuenit. nam quantus manibus expanlis
inter digytos longissimos modus est: tantum constat esse inter cal

cem & uerticem. Ideoq; Physici hominem minorem mundum iudica-
uerunt. Parti dextræ habilior ascribitur motus. Leuæ firmitas maior
Vnde altera gestighlationibus prumptior est: altera oneri ferundo ac
commodatior: pudoris legem etiam inter defuncta corpora natura
discreuit. At si quando cadauera necatorum fluctibus euehūtur. Viro-
rum supina, prona fluitauit foeminarum. Verum iam ad pernicitatis
titulum transeamus primam palmam uelocitatis ladas quidam ade-
ptus est: qui ita super cauum puluerem cursitauit: ut in harenis pendē-
tibus nulla idicia relinqueret uestigiorum: Polymnestor mylesius pu-
er cum a matre locatus esset ad caprarios pastus ludicro leporem cō-
secutus est & ob id statim productus a grægis domino olympiade se-
xta & quadeagesima ut Bocchus aucton est uictor in stadio meruit co-
ronam. Philippides biduo mille tercenta quadraginta stadia ab athe-
nis lacedæmonem decucurrit Anistilaco & Philonides Alexandri ma-
gni cursores ab helvnuſq; Sycionem mille ducēta stadia una die tran-
sierunt. Pompeio Vipsanoq; consulibus in Italia octo annos puer na-
tus quinque & xl. milia passuum a meridie transiuit ad uesperum. Vi-
su deinde plurimum potuit Strabo nomine: quem superspexisse per
xxxv. milia passuum Varo significat: solitunque a Carthagine exeun-
tem classem punicam numerumque nauim manifestissime e libibya-
na specula notare. Cicero tradit iliadam omnem ita subtiliter ī mem-
bris scriptam ut testa nucis includeretur. Callirates formicas ex ebo-
re ita sculpsit ut portio earum cæteris secerni nequiuisset. Appolloni-
des perhibet in scythia foeminas nasci: quæ bithiæ uocantur has ī ocu-
lis pupillas gemitas habere: & perimerem uisus: si quem forte iratæ af-
pexerim. hæ sunt & in sardinia. De fortitudine. Ca. iiii.

Reualuisse fortitudine apud Romanos. L. Sicinium deta-
tatum titulorum numerus ostendit. tribunus hic plebis fuit
nō multū post exactos reges. Spurio Tarpeio. Aurelio Ter-
mo consulibus. Idem ex prouocatione octies uictor. xl. & quinq; ha-
buit aduersas cicatrices: in tergo nullā notam. Spolia tricies ex hoste
& quater cœpit. In phaleris hastis, puris armillis coronis trecenta. xii.
dona meruit. Nouē imperatores qui opera eius uicerant triumphan-
tes psecutus: post hunc. M. Sergius duobus stipendiis, primo aduerso
corpore: ter & uicies uulneratus. Secundo stipendio in prælio dexte-
ram perdidit: qua de cā ferreā sibi manū fecit & cū neutra pene ido-
neæ præliādum ualeret Vna die quater pugnavit: & uicit: sinistra duo-
bus

bus equis eo insidete cōfossis. an Hānibale bis captus refugit. cū uigin-
ti mensibus qbus captiuitatis fortē p̄ferebat. nullo momēto sine cōpe-
dibus fuerit: & cathēis omnibus asprimis praeliis q̄ tēpestare illa Ro-
mani experti sunt: insignitus dōis militaribus a Thrasimeno Trebia
Thicinoq; corōas ciuicas retulit. Cannensi quoq; praelio de quo refu-
gisse eximiū opus uirtutis fuit. solus accepit coronā. Beatus profecto
tot suffragiis gloriæ: nisi heres ī posteritatis eius successiōe. Catilina
tātas eius adhorreas laudes odio dānati nominis obūbrasset. Quantū
iter milites Sicinius a ut Sergius tm̄ iter duces imo ut uerius dicā inter
oēs hoies. Cæsar dictator enituit huius ductibus. Vndecies cētū Nona
naginta & duo milia cæsa sunt hostiū nā quātū bellis ciuilibus fuderit
noluit ānotari. signis collatis qn̄q; & bis dimicauit. M. Marcellū so-
lus supgressus: qui nouies & tricies pari modo fuerat praeliatus. Ad
hæc nullus celerius scripsit. Nemo uelocius legit. Quaternas etiā epi-
stolas simul dictasse perhibetur: benignitate adeo p̄ditus: ut quos
armis subegerat: clementia magis uicerit.

Capitulo. v.

c Urrus memoriæ bono clauit: qui in exercitu cui numero
fissimo præfuit: nominati singulos alloq̄batur. Fecit hoc idē
in pōpulo Romano Lutius Scipio. Sed & cyrrū & Scipionem cōsue-
tudine credamus fecisse. Cyneas Pyrri legatus postero die q̄ ingresus
Romā fuerat: & equestrem ordinem & senetum propriis nominibus
salutauit. Rex ponticus Mitridates duabus & uiginti gētibus quibus
imperitabat. sine interprete iura dixit. Memoriam & arte fieri palam fa-
ctū ē: sicut Metrodorus philosophus qui tpibus Diogenis Cinici fuit
intātū se meditatiōe assidua p̄uexit: ut a mltis simul dicta nō mō sēlu-
um sed et uerbog; ordinibus detineret. Nihil tñ ī homine aut metu aut
casu aut morbo facilius intercipi: sæpe p̄spectum ē. Qui lapide ictus
fuerat accepimus oblitū litterarū. Messala certe coruinum post ægri-
tudinē quā petulerat percussū: proprii nominis obliuione quan-
libet alias ei sensus uigeret. Memoriam metus perimit cōtra uocis in-
terdum est incitamentum: quam non solum acuit sed etiam nuquam
fuerit extorquet. Deniq; cum olympiade quinquagesima uictor Cir-
rus itrasset asiæ opidū. Sardas ubi tūc Cræsus latebat. athis filius eius
mutus: ad id usq; tpis in uocē erupit ui timoris. Exclamasse. n. dī par-
ce p̄ri meo Cyrre. & te hominem eē uel casibus disce nr̄is. Ca. vi.

t Ractare de moribus superest: quorum excellentia maxime in
duobus enituit. Cato princeps portiæ gentis senator optimus

optimus ip̄erator orator optimus. Causam tamē quadrigēis & quater dixit. diuersis odiorum simultatibus appetitus semper absolutus. Vñ Scipionis Emiliani laus p̄pensior: qui pr̄ter bona quibus Cato clarus fuit: etiam publico amore p̄cessit. Vir optimus Nasica. Scipio iudicatus est: non priuato tm̄ testimonio: sed totius senatus sacramento quippe quo inuentus dignior nō fuit: cui pr̄cipue religionis credere tur ministerium: cum oraculum moneret accersi deum sacra matris p̄sinunticæ.

Cap. vii.

P Lurimi iter Romanos eloquentia floruerunt. sed hoc bonū hæreditarium nunquam fuit nisi in familia curionum i qua tres serie continua oratores fuere. Magnum hoc habitum est sane. hoc sæculo: quo facundiam pr̄cipue & humana & diuina mirata sunt. Quippe tunc percussores Archilochi poetæ Apollo prodidit: & latronum facinus deo coarguente detectū ē. Cūq; Lysander lacedæmonius athenas obsideret: ubi Sophoclis tragici inhumatum corpus iacebat: identidem liber pater ducē monuit per getem: ut sepeliri delictas suas sineret. Nec prius destitit q̄ Lysander cognito q̄s obiisset diē & quid a numine posceret inducias bello daret usq; dum cōgrue super premis talibus exequiæ ducerentur. pindarum lyricum eo cōiuiui loco cui imminabat ruina: ne cum cæteris interire forinsecus eū castor & pollux uocauerunt. inspectantibus uniuersis: Quo effectum est ut solus impendens periculum euaderet. Numerandus post deos. Cn. pompeius magnus intraturus Possidonii domum clarissimi tunc sapiētiae professoris percuti ex more a lictore uetuit fores: summisque fascibus quamlibet cōfecto mithridatico bello & orientis uictor: sententia propria cessit ianux litterarum. Africāus prior. Qu. Ennii statuam imponi sepulchro luo iussit. Vticensis Cato unum ex tribunatu militum philosophum. alium ex Cypria legatione romam aduexit professus plurimum se eo factu senatui & populo romano contulisse: quanuis proauus eius sæpissime sensuisset græcos urbe pellendos. Dionysius tyrannus uittatam nauem Platoni obuiā misit. Ipse cum albis quadrigis egredientem e littore occurrens honoratus est. perfectam prudentiam soli Socrati oraculum delphicum adiudicauit. pietatis documentum nobilius quidem i Metellorum domo refulsit: sed emittētissimū plebeia puerpera reperitur humilis hæc atq; ideo famæ obscurioris cum ad patrem qui supplicii causa claustris penalibus continebatur: ægre obtinuisset ingressum: exquisita sapius a sanitoribus ne forte parenti

renti cibum sumministraret: alere eum uberibus suis deprehensa est.
Quæ res: & factum & locum consecrauit. Nam qui morti destinatus
donatus filiae in memoriam tanti præconii reseruatus est locus dicatus
suo nomini pietatis Sacellum fuit. Naui phrygia gerula sacrorum dum
sequitur uictas castitatis contulit claudiae principatum pudicitiae. At
Sulpitia patricule filia. M. Fuluii flacci uxor censura omnium matro-
narum e centum probatissimis haud temere electa est: quæ simulacrum
Veneris ut Sibylini libri monebant dedicarat. Quod attinet ad titulum
foelicitatis: nec dum repertus est: qui foelix censeretur iure debuit. Namque
Cornelius Sylla dictus potius est qui fuit foelix. Solum certe beatum Cor-
tina: Aglaum iudicauit: qui in augustissimo arcadiae angulo pauperis
soli dominus nunquam egressus paterni cespitis terminos inuenitur
De Italia & eius antiquitate.

d E homine satis dictum habeo. Nunc ut ad destinatum reuer-
tamur: ad locorum commemorationem stilus dirigendus
est: atque ideo principaliter in italiam cuius decus iam urbe contigi-
mus: Sed italia tanta cura ab omnibus dicta est: præcipue. a. M. Cato-
ne: ut iam inueniri non possit quod non ueterum præsumpserit dilige-
tia largiter in laude excellentis terrae materiam suppetente. Dum scripto-
res præstantissimi reputant locorum salubritatem caeli temperiem.
Vbertatem soli: aprica collium. Opaca memorum: innoxios: saltus:
uitium olearumque prouentus: nobilia pecuaria: tot amnes: lacus ta-
tos bifera uiolaria: inter hæc uesuum flagrantis animae spiritu uapo-
rantem. tepentibus fontibus Baias. Colonias tam frequentes: tam assi-
duam nouarum urbium gratiam: tam clarum decus ueterum oppi-
dorum: quæ primo ab origines arunci: Pelasgi. Arcades: Siculi: toti-
us postremo Graeciae aduenæ. Et in summa: Victores romani condi-
derunt Ad hæc littoræque portuosa orasque patentibus gremiis comertio
orbis accommodatas. Verum ne prorsus intacta uideatur in ea quæ mi-
nus trita sunt animi intendere haud absurdum uidetur: & partius depasta: le-
uibus uestigiis inuiare. Nam quis ignorat uel dictam uel coditam a Iano Iani-
culum. a Saturno latium atque Saturniam. a Danae ardeam. a comitibus Hercu-
lis policleam. ab ipso in capæia Põpeios quia uictor ex hispania põpam boam
duxerat in liguria quoque lapidarios capos quæ Ione eo dimicantem credunt sa-
xa pluuisse. Regionem Ionicam ab Ione Naulochi filia quam pœciter isidietem
uias Hercules interemit. ut ferunt. Archippena a rege. Lydorumque
hiatu terrae haustum dissolutum est in lacum fucinum ab Iasone templum Iuno

mis arginæ. a Pelopidis pifas. a Cleoalo Minonis filio dannios: lapigis a lapige dedali filio. Tyrrenosa Tyrreno Lydiæ rege. Corā a dardanis. Argillā a pelasgis: q primi in latium litteras intulerunt. ab Falefo argiuo Phaliscam. a Phalerio argiuo Phalerios. Fescēninum quoq ab argiuis portum portheniū a Forcensibus. Thybur: sicut Cato facit testimonium: a Catillo Archade præfecto classis Euandri: sicut Sextius: ab argiua iuuetute. Catillus enim Amphiarei filius: post prodigiale patris apud Thebas interitum. Thidei aui iussu cum omni foetu uel sacro missus: tres liberos in Italia procreauit: Thiburtum coram: & Catillum: qui depulsis ex oppido Siciliæ ueteribus Sicāis: a nomine Thiburti fratris natu maximi urbem uocauerunt. Mox in Brutiis ab Vlixē extractum templum Minervæ. Insula lincea appellata: abiecto ibi corpore sirenis: ita nominata. Parthenopis a Parthenope sirenis sepulchro: quā Augustus postea Neapolim esse maluit. Preneste: ut Zēodotus refert a Prenestene Vlixis nepote Latini filio: aut ut pnestini sonat libri: a Ceculo quem iuxta ignes fortuitos inuenerant: ut fama est Digidiorum sorores. Notum est Aphiloctete petiliam cōstitutam. Arpos & Beneuetum a Diomede. Patauium ab Anthenore Methapontum a Piliis. Scillatium ab Atheniensibus. Sibarini a trizeniis & a sagarari aiacis locri filio. Salentinos a liciis. Anconam a siculis. Gabios a galacto & bio siculis fratribus ab heraclidis Tarentum. Insula tensam ab leonibus. Pestum a Dorensibus. a Miscelo Acheo Crotonam. Rhēgium a Calcidensibus. Caulonam & Terinam a Crotoniensibus. Anaritiis locros: Heretrum a græcis in honorem here sic. n. lunonem græci uocant: partitiam ab Archilocho sicleo. Vnde & nomen ut Cassio Heminæ placet tractum hoc in loco Horesles oraculo monitus simulacrum scythiæ dianæ quod de Taurica extulerat prius q Argos peteret consecrauit. a zancleis methaurum locatum a Locrensibus: Methapontum: quod nunc lubo dicitur. Bocus absoluit gallorum ueterum propaginem Umbros esse. M. Antonius asseuerat hos eosdem: quod tempore aquosæ cladis imbribus superfuerunt. Umbros græce nominatos. Liciniā placet a Melappo græco Melappiæ datam originem: uersam postmodum in nomen Calabria: quā in exordio Enotri frater Peucetius Peucetiam nominauerat. par sententia est inter auctores: a Gubernatore Eneæ appellatum palmurū. a Tubicine Miseno Misenum. a consobrina Leucasiā insulam. Inter omnes perspicua conuenit a nutrice Caieta Caietam: ab uxore Lauinia

nia Lauinū esse nuncupatū: qđ post Troiæ excidiū sicut Cussonius p
hibet quarto āno extructū ē. Nec omissū sit æneā æstate ab illo capto
secūda italicis littoribus appulsum ut Hemina tradit: sociis nō ampli
us sexcentis in agro Laurenti posuisse castra. Vbi dum simulacꝝ qđ
secū ex Sicilia aduexerat dedicat. Veneri matri: quæ Aphroditis dici
a Diomede pelladiū suscipit. tribusq; mox annis cū latino regnat: so
cia potestate qngētis iugeribus ab eo acceptis. Quo defuncto summā
biennio adeptus apud numicum apparere desinit: Anno septimo pa
trisq; indigetis ei nomē datū. Deinde cōstitutæ ab Ascanio lōga alba:
nidenæ: Antiū Nola a tyriis. ab Euboensibus Cumæ ibidem Sibylle
sacellum ē: eius quæ rebus Romanis quinquagesima olympiade iter
fuit cuiusq; libꝝ ad corneliū usq; Syllā pōtifices nrī cōsulebant. tūc. n.
una cū Capitolio igni absumptus ē. Nā priores duos Tarquinio sup
bo partius prætium offerente quā postulabatur ipsa exusserat Cuius
sepulchꝝ in Sicilia adhuc manet. Delphicā aut Sibyllam ante troia
na bella uaticinatā: Bocus perhibet: cuius plurimos uersus operi suo
Homēꝝ inseruisse manifestat hanc heriphilē Erithræa annis aliquot
intercedētibus insecuta ē Sibylla: quæ appellata ē de scientie parilitate
quæ iter alia magnifica les bios amissuros imperiū maris multo ante
præmonuit: qđ id accideret. Item cumanā tertiā fuisse. post has loco ip
sa æui series pbat. Ergo Italia in qua latiū antiquum antea a tibernis
hostiis adusq; lyrim amnem ptinebat. Vniuersa cōsurgit a iugis alpiū
porrecta ad ræginum uerticem & littora brutiꝝ: quo in mare meri
diem uersus protendit. Inde pcedens paulatim se apennini mōtis dor
so attollit extensa inter tuscum & hadriaticū. idest inter lūpꝝ mare &
inferum: similis querno folio scilicet longitudine amplior qđ latitudi
ne: Vbi longius processit in cornua duo scinditur: quorum alteꝝ loni
um spectat æquor. alterum siculum: Inter quas prominentias non
uno margine accessum insinuati freti recipit: sed linguis proiectis sæ
pius procurrentibus distinctum promontoriis pelagus admittit. Ibi
ut ouias sparsim notemus Arces tarētine Scyllace a regio cum Scyl
leo oppido & Crathi flumine Scylle patre ut uetustas fabulata ē Rhe
gini saltus. Pestanæ ualles. Sirenum saxa. Amænissimus Campaniæ
tractus. Phlegæi campi. Circæ domus. Circæum insula ante circum
flua immenso mari nunc æuo nitente addita continenti: diuersamque
fortunam a ræginis experta: quos fretum medium a Siculis ui absci
dit. Formiæ etiam lestrigonibus habitatæ Multa præterea pollentissi

mis ingeniis ediserta quæ præteritei quàm inferus exequi tutius duximus.
Verum Italiae longitudo quæ ab augusta prætoria per urbem capu-
amque porrigitur usque ad oppidum rhegium decies centena & ui-
ginti milia passuum colligit. latitudo ubi plurimum, cccc. x. Vbi mi-
nimum. c. xxxvi. milia. Arcuissima est ad portum quem Hannibalis ca-
stra dicunt. neque enim excedit quadraginta milia. Umblicum ut Var-
ro tradit in agro rheatino habet. At solidum spatium circuitus uni-
uersi uicies quadragiesies nouies centena sunt: in quo ambitu aduersa
locrensium fronte ortus a gadibus finitur Europe sirius primus. Nam
secundus a Lacinio auspicatur in acroceraniis metas habet ad hæc
Italia pado clara est: quem mons Vesolus superantissimus inter iuga
alpinum gremio suo fundit: Visenno fonte in Iugurum finibus: unde se-
primum padus proruit: submersusque cuniculo rursus in agro uibonensi
extollitur. Nulli amnium inferiorum claritate. A græcis dictus Erida-
nus. Intumescit ex ortu canis tabefactis niuib. & liquentibus brume
pruinis auctusque aquarum agminibus. xxx. flumina in adriaticum de-
fert mare. Est. E. memorabilibus inclytum & insignitum per omnium
ora uulgatum quod per paucae familiæ sunt in agro: Phaliscorum:
quos Hirpos uocant. Hi sacrificium annuum ad montem soractem:
Appollini faciunt: idque operantes gestulationibus religiosis impune
insultant ardentibus lignorum struib. in honorem diuinæ rei flam-
mis parcentibus: cuius deuotionis mysterium munificentia senatus
consultus honorata Hirpis perpetuo omnium numerum uocatione
dedit. Gentem marforum a serpentibus illesam esse nihil mirum: a Cir-
ces filio hi genus ducunt: & de auita potentia debere sibi sciunt: seruiti-
um uenenorum: ideoque uenena contempnunt. C. Cælius Oete tres fi-
lias Angitiam Medeam & Circen dicit: Circen circeos infedis montes
carminum maleficiis uarias imaginum facies mentientem. Angitiam
uicina fucino loca occupauisse: ibique salubri scientia aduersus morbos
resistentem cum desisset hominem uiuere: deam habitam: Medeam ab
Iasone butroti sepultam filiisque eius maris imperasse Sed quis italia habe-
at. hoc præsidium familiare. a serpentibus non penitus libera est. De-
nique habitatores ab amyclis quas antea amycleis græci: condiderunt
serpentes fugauere. Illic frequens uiperæ insanabili morfu. Breuior
hæc cæteris quàm in aliis aduertimus orbis partibus: ac propterea dum
despectui est facilius nocet. Calabria chelindriis frequentissima est: &
boam gignit: quem anguem ad immensam molem ferunt sed coale-
sere

scere. Captat primo greges bubalos & quæ plurimo lacte rigua bos ē
eius se uberibus innectit; suctuq; continuo saginata longo in seculo ita
celebri satietate ultima extuberatur ut obistere magnitudini eius nul
la uis ualeat. Postremoq; depopulatis animantibus regiones quas ob
sederit ad uastitatem cogit. Diuo Claudio principe in loco ubi uatica
nus ager est in aluo occisæ boæ spectatus est solidus infans. Italia in
lupos habet qui cæteris similes non sint: Homo quem prius uiderit;
conticessit; & anticipatus botutu aspectus nocentis lic & clamandi uo
luntatem habeat: non habet uocis ministerium. Sciens de lupis mul
ta prætereo. Spectatissimum illud est q; caudæ animalis huius uillus
amatorius inest perexiguus: quem præsen tanto damno abiicit: cum
capi metuit: nec habet potentiam nisi uiuenti detrahatur. Coeunt lu
pi toto anno non amplius dies xii Vescūt in fame terra. At hi quos
cernarios dicimus quīs post longa ieiunia repertas ægre carnes man
dere ceperint. Vbi quid casu respiciant obliuiscuntur: & immemores
præsentis copię eunt quæsītum quam reliquerunt satietatem. In hoc
animalium genere numerantur & lince: quarum urinas coire in di
riciem præcioli calculi fatentur qui naturas lapidum exquisitis sunt
persecuti. Istud etiam ipsas lince per sentiscere hoc documento pro
batur q; egestum licorem ilico harenarum cumulis quantum ualente
contegunt inuidia scilicet ne talis egeries transeat in nostrum usum ut
Theophrastus perhibet. Lapidī isti succini color est pariter spiritu at
trahit propinquantia: dolores renum sedat: medetur regio morbo.
Lyguriū græce dicitur. Cicadæ apud reginos mutæ: nec usquā alibi
quod silentium miraculo est: nec immerito cum uicinæ quæ sunt lo
crensium ultra cæteras sonitent. Causas Granius tradit: cum obmur
murarent illic Hercule quiescente deum iussisse ne streperent. Itaq; ex
eo coeptum silentium permanere. Ligusticum mare frutices procreat
qui quantisper fuerint in quarum profundis fluxi sunt tactu prope
carnulento. Deinde ubi in supra attolluntur naturalibus saxis deror
gati lapides fiunt. Nec solum qualitas illis sed & color uertitur. Nā pu
niceo protinus erubescunt: Ramuli sūt quæls arborum uisimus ad
semipedem frequentius longosrarum est pedaneos deprehendi. Ex
cuduntur ex illis multa gestamina. Habet enim ut Zoroastes ait mate
ries hæc quandam potestatem. Ac propterea quicquid inde fit habe
tur inter salutaria. Corallium alias dicunt. Nā Metrodorus gorgiam
nominat: id est quod resistat typhonibus & fulminibus affirmat. Erui

itur gemma in parte lucaniæ facie adeo iucunda: ut languentes intrinsecus stellas & sub nubilo renitentes croceus color perfundat. Ea quoniam in littore syrtium inuenta primo est syrtites uocatur. Est & ueintania gemma a loco dicta cui nigri coloris superficies propria: quam ad gratiam uarietatis albi limites intersecant uenis candidantibus. Insula quæ apuliæ oram uidet tumulo ac delubro Diomedis in insignis est: & diomedæ aues sola nutrit. Nam hoc genus alitis præter quod ibi nusquam gentium est: idque solum poterat memorabile iudicari nisi accederent non omittenda forma illis peneque fulicis color candidus: ignei oculi ora dentata: congregatæ uolitant: nec sine ratione pergendi duces duæ sunt quæ regunt cursum. Altera agmen anteit: altera insequitur. Illa ut ductu certum iter dirigat, hæc: ut instantia urgeat tarditatem. Hæc in meantibus disciplina est cum foeticum adest tempus: rostro. scrobes excauant. Deinde furculis inuersum suppositis immitantur texta cratium sic contegunt subter cauata: & ne operaimenta desint si forte lignorum causa uenti auferant: hanc struem comprimunt terra quam egresserant cum puteos excitassent. Sic nidos moluntur bifor- mi accessu nec fortuito adeo ut ad plagas cæli metentur exitus uel ingressus. Aditus qui dimittit ad pastus in ortum destinatur: qui excipit reuertentes uersus occasum est ut lux & morantes excitet: & receptui non denegetur. Leuaturæ aluum aduersis flatibus subuolant: quibus proluuies longius auferatur. ludicant inter aduenas. Qui græcus est propius accedunt & quantum intelligi datur: uelut ciui blandius adulantur. Si quis erit gentis alterius inuolant & impugnant. Aedem sacram omni die celebrant studio eiusmodi. Aquis imbuunt plumas: alisque impendio madefactis confluunt rorulente. Ita ædem excusso humore purificant. Tunc pennulis superplaudunt. Inde discedunt quasi peracta religione. Ob hoc credunt Diomedis socios aues factos. Sane ante aduentum Aetholii ducis nomen diomedæ non habebant. Inde sic dictæ sunt. Italicus excursus per liburnos quæ gens asiatica est procedit in dalmatiæ pedem. Dalmatia in limitem illyricum in quo sinu dardani sedes habent homines ex troiana pro sapia in mores barbaros efferati. At ex altera parte per ligurum oram in narbonensem prouintiam pergit: in qua phocenses quondam fugati persarum aduentu massiliam urbem olympiade quadragesima quinta condiderunt. Et C. Marius bello cymbrico factis manu fossis inuitauit mare: pniciosaque feruetis rhodani nauigationem tepauit. Qui anis precipitatus alpinus

alpihus primū per heluetior ruit: occurrantium aquarum agmina se
cū trahens: auctusq; magno ipso quod inuadit freto turbulentior: nisi
q; fretum uentis excitat. Rhodanus sæuit: & cum serenus est atq; ideo
inter tres europæ maximos fluuios & hunc cōpntāt. Aquæ quoq; sex
tiæ eo loco claruerunt: quondam hiberna cōsulis: postea exulta mœ
nibus. Quæ calor olim acrior exhalatus per tēpora euaporauit: nec
iā par est famæ priori. Si græcos cogitemus p̄stat respicere littus tarē
tinū: Vnde a promontorio quod acroma phygiam uocant. Acaiam
cursum destinantibus ciuissima nauigatio est.

De insulis & primū de corsica & catochite lapide. Cavi
Lectendus hinc stilus est. Terræ uocat alia & lōgam est ut
moratim insularum oīum oras legamus: quasq; promōtoria itali
ca prospectant quīs sparsæ recessibus amœnissimis & quodam natu
ræ quali spectaculo expositæ non erant omittendæ. Sed quantum
residendum est si dilatis qua præcipua sunt per quadam defidiam aut
pandatheriam aut prochyta dicamus aut ferri feracem iluam aut ca
prariam quam græci ægilon dicunt: aut planasiam de facie supinatis
sic uocatam: uel ab Vlyxis erroribus: uel colūbariam auium huius no
minis matrem. uel itaceliam Vlyxis ut proditur specular: uel ennariam
inatymen ab Homero nominatam: aliasq; non secus lætas: inter quas
corsicam plurimi in dicendo latius circumuecti plenissima narrandi
absoluerunt diligentia nihilq; omissum quod retractari non sit super
uacuum: ut exordium incolæ ligures dederunt: ut oppida ibi extructa
sint: ut colonias ibi deduxerunt Marfus & Sylla: ut ipsa ligustici sinus
æquor alluat. Sed hæc facessant alii. Verum ager corsicanus quod in
eo agro solus edit unicum est quem cathochitem lapidem uocant: fa
tu dignissimū. Maior est cæteris qui ad ornatum destinantur: nec tam
gemma q̄ cautes. Idem impositas manus detinet: ita se iunctis corpo
ribus anectens: ut cum ipsi hæreat a quibus tãgitur. Sed ei inest uellus
uelut de glutino lentiore nescio quid parat gūmi. Accepimus Demo
critum abderitē ostentationē scrupuli huius frequēter usū ad pbandā
occultā naturæ potētiā in certaminibus q̄ cōtra magos habuit.

Sardinia de solifuga & herba sardinica.

Ca. ix.

Ardinica quoq; quā apud Timeū sādaliotin legimus. apud
Crispū ichnusā in quo mari sita sit: quos icolage auctores
habeat satis celebre ē Nihil ergo attiet dicere ut Sardus ab hercule & no
rax a Mercurio procreati. Cū alter a libya: alter eb usq; tardeffo hispa

nix in hosce fuisse pmeauissent: a Sardo terræ à Noracæ oppidō nomē
datū. Mox Aristeu regnādo his pximū in urbe corali quā condiderat
iple cōiuncto populo utriusq; sāguinis seiuges usq; ad segētes ad unū
morem coniugasse imperium ex insolentia nihil aspntas. Sed & hic
Aristeus solaum creat: qui ad id locorū agros ibi in sedit. Præterea: &
ilienses & locrenses transamus. Sardinia est quidem absque serpenti
bus. Sed quid aliis locis serpēs hoc solifuga Sardo is agris: animal pe
rexiguum q̄ araneæ forma Solifuga dicta q̄ diem fugiat. In metallis
argentatis plurima est: nā solū illud argento diues est. Occultim repe
tat: & per imprudentiā super sedentibus pestem facit. Huic incōmo
do accedit & hæba sardonis quæ inde fluuius fontanels prouenit ius
sto largior: Ea si edulio fuerit: uescientibus neruos contrahit: rictu ora
deducit: ut qui mortem oppetunt uelut ridentium facie intereant. Cō
tra quicquid aquarum est uarie commodis seruit: Sagna pisculentis
sima hybernæ pluuiæ in æstiuam penuriam seruatur. Nam homo
sardus opem plurimā de himbrido cælo habet hoc collectaneum de
pascitur ut sufficiat usui ubi defecerint scaturigines quæ ad uictū usur
pari solent. Fontes sane calidi & salubres aliquot locis effere uescunt: q̄
medelas afferunt: aut solidant ossa fracta: aut moliunt: aut abolēta so
lifugis insertum uenenū aut etiā ocularias dissipāt ægritudines. Sed
qui oculis medentur: & coarguendis ualent furibus Nam aquis sacra
mento raptū negat lumina aquis obtrectat. Vbi periuriū non est cer
nitur clarius. Si pfida abnuīt detegitur facinus cæcitate & captus ocu
lis admissum tenebris fatetur.

Sicilia in ea soli & aquarum memorabilia: &
de achate lapide.

Capitulum. x.

Respiciamus ad ordinē tēporis uel locorū post sardinia res
uocant sculæ. Primo q̄ utraq; insula in romanū arbitriū reda
cta his quidē tpibus facta prouintia ē. Cū eodē anno sardinia
M. Varrius: alterā C. Flaminius p̄tor fortiti sunt. Adde q̄ fretū: siculo
excipitur nomē sardoi maris. Ergo sicilia q̄ cū primis assignandū ē dis
fusus promontoriis triquadra specie figuratur. Pachinus aspectus in
peloponensiū & meridianā plagā dirigit. Pelorus aduersa uespero ita
liam uidet. Lalybeus in africa extenditur: luter quæ pelorias præstat tē
perie soli prædicta. quod neq; humido in lutum diluas neq; fatiscat in
puluerē siccitate. Ea ubi introrsū recedit: & in latitudinē pandit tres la
cus obtinet. Quorū unus q̄ pisciū copiosus ē: non equidē ad miraculū
duxerim

duxerim: sed q̄ ei p̄ximas cōdenſis arbuſtis inter uirgultos; opaca fe-
ras nutriat & admiſſis uenantibus per terrenos tramites quibus pede-
ſtres accessus excipit duplicem piſcandi uenandiq; p̄beat uolupta-
tem. Inter memorabilia numeratur: tertium ara ſacrum approbat: q̄
in medio ſita breuia diuidit a profundis: qua ad eam pergitur crurum
tenus peruenitur aqua. Quod ultra eſt nec explorari licet nec attingi:
& ſi fiat qui id auſus ſit malo p̄ſtituri quantamq; ſui partem ingurgi-
tauerit: tantam it̄ perditum. Ferunt quendam in hac ultra q̄ longiſſi-
mam poterat ieciſſe lineam. eam ut recuperaret dum merlo brachio
niſum adiuuat cadauer manum factam. Peloritana ora habitatur co-
lonia taurominia: quam priſci naxum uocabant. Oppidum Meſſana
rhegio iteliæq; oppoſitum eſt. Quod rhegium a dehiſcendi argumen-
to græci dictabant. Pachinum ſinis & omnibus marinantibus piſculē-
tiſſimum. Pachino multa tynnorum ineſt copia: ac propterea ſemper
captura larga. Lilybitano lilyberum oppidum decus ē. Sybillæ ſepul-
chro. Sicania diu ante troiana bella Sicanus rex nomē dedit aduectus
cum ampliſſima iberorum manu. Poſt Siculus Neptuni filius. In hac
plurimi corinthiorum: argiuorum: ilienſium dorienſium: cretenſium
confluxerunt: Inter quos & Dedalus fabricæ artis magiſter. Principē
urbium ſyraculas habet: in qua etiam cum hiberna uertilantur ſerena
nullo: non die ſol eſt. Adde q̄ arethuſa fons in hac urbe eſt. Eminet
montibus ætna & erice: Vulcano ætna ſacer eſt erix Veneri. In ætnæ
uertice hiatus duo ſunt: crateres nominati: per quos eruptatus erum-
pit uapor p̄miſſo prius frēmitu per æſtuâtes cauernarum latebras
longo mugitu intra terræ uiſcera diu uoluitur: nec ante ſe flammarū
globi attollunt: q̄ interni ſtrepitus antecedant: Mirum hoc eſt: nec illū
minus quod in illa ſeruētis naturæ peruicatia mixtas ignibus niues
profert & licet ualtis exundet incendii apicis canicie perpetua bru-
malem detinet faciem. Ita inuiſta in utroq; uiolentia: nec calor frigori
mitigatur: nec frigus calore diſſoluitur. Sunt & alii montes duo nebro-
des & neptunius E neptunio ſpecula eſt in pelagus tuſcum & adriati-
cum. Nebrodī dāma: copia nomē dedit Nebrode dāmæ hynuli gre-
gatiū puagant. Inde nebrodes. Quicquid ſicilia gignit ſine ſolis ho-
minis ingenio proxime eſt his quæ optima iudicant: niſi q̄ fœtus ter-
ræ cēturupino croco uinciū. Hic p̄mū inuēta comedia: hic & cauillatio
inimica in ſcena ſtetit: hic mō Archimedes q̄ iuxta ſydeæ diſciplinam
machinarius cōmētator fuit hic Lais illa q̄ eligeſ patriā maluit q̄ fate

ri. Gentem cycloporum uasti testantur specus. Lestrigonum sedes ad-
huc sic uocantur. Geres inde magistra sationis fructuarie. Hic ibidem
campus ætneus in floribus semper & omni uernus die. Quem pro-
pe est demersum foramen quo Ditem patrem ad raptus Proserpinæ
libere exeuntem fama est lucem ausum. Inter catinam & Syraculas cer-
tamen est de illustrium fratrum memoria: quorum nomina sibi di-
uersæ partes adoptant. Si catinenses audiamus: Amaphius fuit &
Amphimomius: Si quod malunt Syraculas: Mantiam putabimus &
Critonem. Catinensis tamen regio causam dedit facti: in qua secum
incendia ætnæ protulissent iuuenes duo sublatos parentes euxerunt
inter flammam illesi ignibus horum memoriam ita posteritas nume-
rata est: ut sepulchri locus nominarentur campus piorum. De are-
thusa & alpheo uerum est haec quod conueniunt fons: & amnis
fluminum abunde uaria miracula: Dianam qui ad camerinam fluit
nisi habitus pudice hauserit non cohibet in corpus unum latex uine-
us & latex aquæ. Apud se gestans helbesus in medio flumine subita
æstuatione feruet. Acidem quauis dimissum ætna nullus frigore an-
teuertit: hiemereum celestes mutant plagæ. Amarum denique est dum
in aquilonem fluit: dulcis ubi ad meridiem flectitur. Quanta in aquis
tanta nouitas in salinis. Salem agrigentinum si igni iunxeris soluitur
ustione: cui si liquor aquæ: proximauerit crepitat ueluti torrea-
tur. Purpureum ætna mittit. In pachino: translucent inuenitur.
Cætera salinarum metalla quæ sunt aut agrigentino aut centuripis:
proximantia funguntur cautium misterio. Nam illinc excuduntur si-
gna ad facies hominum uel deorum. Termitanis locis insula est arun-
dinum ferax: quæ maxime accommodæ sunt in omnem sonum tibia-
rum seu præcentorias facias, quarum locus est ad pluuiaria præci-
cinendi siue uascas quæ foraminum numeris præcentorias anteuertunt
seu puellatorias quibus a sono clariore uocamen datur: siue gingrical
quæ breuiore licet subtilioribus tamen modis insonant: aut milui-
nas quæ in accentus exeunt acutissimos: aut lydias quas & chorantias
dicunt: uel corinthias uel ægyptias: alias uel a musicis per diuersa offi-
cia & nomina separatas. In halefina regione fons alias quietus & tran-
quillus cum siletur: si insonent tibiæ exultabundus ad cantum eleua-
tur: & quasi miretur dulcedinem uocis ultra margines itumescit. Ge-
lonium stagnum tetro odore adigit proximantes. Ibi: & fontes duo.
Alterum si sterilis sumpserit sæcunda fiet. Alterum si sæcunda hauserit

rit uertitur in sterilitatem. Stagnum petrensium serpentibus noxium
est hominibus salutare. In lacu agrigentino: oleum subernat: Hoc
pingue hæret arundinum cornis de assiduo uolutabro e quarum ca-
pillamentis legitur unguentum medicū contra armentarios morbos
Nec longe inde collis uulcanus: in quo qui diuinæ rei operantur li-
gna uitea super aras struunt: nec ignis apponitur in hanc congeriem:
cumpositias intulerint. Si adest deus: si sacrum probatur sarmenta li-
cet nirentia ignē sponte concipiunt: & nullo inflagrante a litato nu-
mine fit incendium. Ibi epulantes alludit flāma: quæ fluxuosis excessi-
bus nagabunda quem contigerit nōn adurit. Nec aliud est q̄ imago
nuntia perfecti rite uoti. Idem ager agrigentinus eructat limosas scatu-
rigines: & ut uenæ fontiu sufficiunt riuis subministrandis. Ita in hac
siciliæ parte solo nunq̄ deficiente æterna reiectione terra terrā euo-
mit. Achatem lapidem sicilia primū edidit in fluminis ripis repertum
non ulem cum ibi tantum inueniretur. Quippe inter scribentes eum
uenæ naturalibus sic notant formis: ut cum optimus est uarias præfe-
rat rerum imagines. Vnde anulus pyrrhi regis qui aduersus romanos
bella gessit non ignobilis famæ fuit. Cuius gemma achates erat: in
quo nouem musæ cum insignibus suis singulæ. Et Apollo tenens cy-
tharā uidebantur non impressis figuris sed ingenitis. Nunc diuersis
locis apparet. Dat creta quæ coralli achatē uocant corallio similē: sed
illitū guttis auro micantibus & scorpionum ictibus resistentē. Dat in-
dia reddentē nunc nemorū nunc animaliu facies: Quē uidisse oculis
fauet: quandoq; iatra hos os receptus sedat sitim. Sunt & qui usti re-
dolent. myrrhæ odorem. Achates sanguineis maculis irrubescit. Sed
qui maxime probantur uitreā habent perspicuitatē ut cyprius. Nam
qui sunt facie cærea abundantes triualiter negliguntur. Omnis ambi-
tus huius insulæ clauditur stadiorū tribus Milibus.

De insulis uulcaniis.

Capitulū. xi:

N freto siculo ephistiæ insulæ. xxv. milia. passuū ob italia ab-
sunt: Itali uulcanias uocant. Nā & ipse natura soli ignea per-
occulta cōmercia aut mutuantur ætne incendia aut submini-
strāt: hic dicta sedes deo igniu. Numero septē sunt: Liparæ nomen de-
dit rex Liparas qui eā ante Acolū rexit. Alterā hierā uocauerunt. Ea p-
cipue uulcano sacrata est: & plurimū colle eminētissimo nocte ardet.
Strongile tertia Beoli domus uergit ad solis exortū Ainie angulosa q̄

flammis liquidioribus differt a cæteris hoc efficit q̄ ex eius fumo potissimum incolæ præsentiscunt qui nam flatus in triduo sunt futuri. Quo factum ut Aeolus rex uentorum crederetur. Ceteras didymem erituslam phoenisculam euonymon quoniam similes sunt dictas habemus.

Europe sinus.

Ca. xii.

Ertius eruopæ sinus incipit a cæraunis montibus: desinit in hellepontum. In eo apud molossos ubi dodoni iouis templum est. Tomarus mons: est circa radices nobilis centum fontibus ut Theopompo placet. In epyro fons est sacer frigidus ultra oēs aquas & spectatæ diuersitatis. Nam in eum ardentem si immergas facem extinguit: si procul ac sine igne admoueas suapte ingenio inflammatur: Dodone ut Maro dicit sacra. Delphi cephalo flumie: castalio fonte: parnassi iugis celebris. Acarnania arachyntho eminet. Hanc ab ætholia pindus diuidit: qui acheloum parit cum primis græciæ amnibus præditum uereri claritate. Nec mirum cū inter calculos quibus ripæ eius micant inueniatur galactites qui scripulus ipse candidus si teratur reddit succum album ad lactis saporem. Fœminis nutrientibus illigatus secundat ubera: subnexus paruulis largiusculos haustus facit saluarum. Intra hos receptus liquefit: cum soluitur tantum memorie bonum perimit. Quæ post Nilum Achelous dat: nec alter alius propter oppidum patras Odesia locus nouem collium opacitate umbrosus: & radiis solis ferme inuius nec aliam ob causam memorabilis. In iaconia spiraculum tenaron promontorium aduersum Africæ: i quo phanum Metymæi arionis quem delphine eo aduectum imago testis est ærea ad effigiem casus & ueris operis expressa. præterea tempus signatum olympiade enim unde tricesima qua in certamine siculo idem Arion uictor scribitur id ipsum gestum probatur. Est & oppidum tenaron nobili uetustate præterea aliquot urbes: inter quas lectræ non obscure iam pridem Lacedemoniorum fœdo exitu amyclæ silentio suo quondam pessundata. Sparta insignis cum pollucis & Castoris templo. Tum etiam Otriadis illustris uiri titulis: thrapne Vnde primum cultus diæ pitane quam Archesilaus stoicus inde ortus prudentiæ suæ merito in lucem extulit. Antia & cardamile ubi quondam fueres Thyra: nunc locus dicitur. In quo anno. xvii. Regni Romuli inter Iaconas & argiuos memorabile fuit bellum. Nam Targeta mons & flu-

men

men Eurotas uotiora sunt quā ut silo egēant Inacus Achaiae amnus argolicum secat tractum quem tex Inacus a se nominauit: qui exordium argiue nobilitati primus dedit. Epidauro decus est Esculapii sacellum cui incumbantes ægritudinum remedia capeſſunt moritis ſomniorum Pallanteum Archadia: quod pallatio noſtro per Euandrum arcada apbellationem dederit ſat eſt admonere in qua montes cyllene & Lycatus menalus etiam diis alumniſ inclaruerunt: inter quos nec herimā tus in obſcuro eſt ſtumen erimantus erimanto monte demiſſus eſt: & Ladon ille Herculis pugne hic plane clareſcunt. Varro perhibet fontē in archadia eſſe cuius interimat hauſtus. In eadem terrarum parte de auiſus hoc ſolum eſt non indigium relatu comperimus: quod cum aliis locis merula furua ſit: circa cyllenem candidiſſima eſt. Nec lapidē ſpreuerimus quem Archadia mittit: cui Albeſto nomē eſt ferri colore. Hic accenſus ſemel extingui non poteſt. In megareniſium ſinum iſtmoſ ex it ludis quinquennaliſ & delubro neptuni inclyuſ. Quos ludos ca propter inſtitutos ferunt quod ſinibus quinque peloponeſſiore altantur A ſeptentrione ionio: ab occidente ſiculo: a brumali occidente egeoe a ſolſtitiali oriēte myrtoo. a meridie cretico. hoc ſpectaculum per Cypheſelam tyrannum intermiſſum corinthii olympiade quadageſi manona ſolemnitati priſtine reddiderunt. Cæterum peloponeſſon a Pelope regnata nomen inditio eſt. Ea ut platani folium reſſiſſiſ & prominentiſ figurata diuortium facit inter Ionium & Egeum mare quattuor non ampliſ milibus deſiſtens utrunque littuſ ex curſu tenui quem Iſtmoſ dicunt. ab anguſtiſ: hinc Hellas incipit quam proprie ueram uolunt eſſe græciam quæ nunc Acticaratte priuſ dicta ibi athene cui urbi ſaxa ſchyronia propinqua ſunt porrecta ſex milibus paſſuum ob honorem uictoris Theſei: & memoriā nobiliſ poene ſic nominata. Ex iſtiſ rupibuſ ino ſe cum palemone filio in profunda precipitem iaculata auxit maris numina Hæc atticoſ montes in partem tacebimus. eſt icariuſ. eſt Briſeuſ. eſt Licabeiuſ & egialuſ. Sed Hiemiſio merito ac iure attribuitur principatuſ quod appriſe florulentuſ exiſmio mellis ſapore & externoſ omneſ & ſuōſ uicit. Calirhoen ſtuſpent fontem: nec ideo Cronelſon fontem alterum nulliuſ rei nomen rant Athenienſibuſ iudicii locuſ eſt ariopaguſ & Marathon campuſ iactuſ memorabilis opinione proeliuſ cruentiſſimi. Et multæ quidē inſulæ quæ obiacent Atticæ continenti: Sed ſubrane ferme ſunt: Salamiſ. Suniuſ. Chioſ. Choos: quæ ut Varro teſtiſ eſt:

subtilioris uestis amacula arte lanifice scientie primat' iornatum foemi
narum dedit. Boetia thebis eminet Thebas condidit Amphion: nō q
lyra saxa duxerit: neq; par est id ita gestum uideri: sed q; affatus suauita
te homines rupium incolas. & incultis moribus rudes ad obsequi ciui
lis pellexerit disciplinam. Vrbis ista numinibus a p'd se ortis gloria. ut
phibent qui sacril' carminibus herculem & libenum celebrant. Apud
thebas halicon lucus est. citheron saltus. amnis hismenus. fontes. Are
thusa edipo dia: phamate dirce. sed ante alios Aganippe & Hippocre
ne: Quos Cadmus litterarum primus repertor dum rimatur quæ nā
adiisset loca quoniam equestri exploratione deprehēdisset incensa est
licentia poetæ ut pariter utrumq; uulgarent. Scilicet q; eorum alter
alitis equi unguicula sollicitatus foret alter potatus sacundia animas
irrigaret. Et q; aperta foret alitis equi ungula & q; potini supitionem
facerent litterariam. Eubota insula lateq; obiectū efficit aulidis portū
qui siculis traditur græie cōiurationis memoria Boetii idem sunt qui
leges fuerunt: per quos defluens cefisos amnis se i maria cōdit. In hac
continentia Opuntius sinus larisia oppidum Delphis amne quoq; in
qua Amphiarai sanū & fidiace signū dianæ Varro oppinatur. Duo in
boetia cēflumina natura licet se pari miraculo tamen non discrepāte
Quorū alterq; si ouiliū pecus debibit pullū fieri coloris q; induerit. Al
terius hauſtu quecūq; uellege fusca sunt i candidū uertit Addidit etiā ui
deri ibi puto tū pestilētē cuius liquorē q; auferit bibat mortē. Perdices
sane cū ubiq; libere sint ut aues uniuersæ: i boetia nō sunt nec cū uolāt
sui sunt iuris. Sed i ipso aere quas transire nō audeāt metas: habēt In s
de ultra notatos iā terminos nunq; exeūt: nec in atticū solū transmeāt
hoc boetiis propriū: nā quæ cōmunia sūt omnibus generatim post p
sequemur. Cōtinētur a pdicibus nidi munitioe solerti & pualida. Spi
neis. n. fructibus ac Surculis receptus suos uestiunt: ut aialia q; eā infe
stant arceat asperitate surculorū. Ouis stragulū puluis ē atq; clanculo
reuerſūt ne inditiū loci cōuerſatio frequēs faciat. Plerq; q; foemine trā
suehant ptas ut mares fallant: quī eos affligunt impatientibus læpissi
sime adulantes. Dimicatur circa cōnubium: uictosq; credunt foemia
rum uice uenerem sustinere. Ipsas libido sic agitatur: ut si uentus a mascu
lis flauerit fiāt pgnātes odore. Tunc si quis hominum ubi incubāt p
pinquabit egressē matres uenientibus sese sponte offerunt & simula a
debilitate uel pedū uel alarum quasi statim capi possint gressus singūt
tardiores: hoc mendacio sollicitant obuios: & eludunt quoad pro
uecti

uecti lōgius a nidis auocētur. Hæc in pullis studiū segnius ad cauēdū
Cū. n. uilos se pſentiscūt reſupinati glebulas pedibus attolunt : quarū
obtentu tam callide pteguntur:: ut lateāt etiam deſpenſi.

De theſſalia & macedenoia & philippi octo. Ca. xlii.
Eſſalia eadē ē & hemonia quā Homerus Agros pelafgi co-
gnominat. Vbi genitus eſt Helies: a quo Reges hellentes no-
minati huius a tergo. Pyeria ad Macedoniā protēditur quæ
deuiſta ſub Macedoniū uenit iugū. Multa ibi oppida : flumina multa
De oppidis egregia ſunt Pthia, Lariffa. Theſſalia & Thebe; De amni-
bus Peneus: q̄ pter oſſa olympūq̄ decurrens collibus dextra leuaque
molliter curius nemoroſis cū cōuallibus Theſſalia teſſua facit: quæ
& tepe dicunt: undiſq̄ apertioribus Macedoniā & gneſiā in ther lucēs
ther meū ſinu conditur. Theſſaliæ ſunt pharſalici campi in qbus ciui-
ſium itonuerunt pcelle. Ac ne in mōtes notos eamns pindū & Othri
celebrant: q̄ laphittæz originē pſequuntur. Oſſa quos centaurorum
fabulis ſinmorati iuuat pelion autem nuptiale conuiuium Thedidis
atq̄ pelei itantū noticiæ obtulit ut taceri de eo magis mirum ſit. Nam
olympum ab Homero nō per audaciā celebratū docēt quæ in eo uſi-
tant̄ primum excellenti uertice tātus attollitur ut tegmina eius cælum
accolæ uocēt. Ara eſt in cacumine Ioui dicata: cuius altaribus ſiqua de
extis inferuntur nō diſſlātur uētoliſ ſpiritibus: nec pluuiis diluantur
ſed uolente altero āno cuiuſmodi reliſta fuerint eiuiſmodi reperiunt̄
Et oībus tempeſtatibus a corruptellis auræz uindicatur q̄cquid ibi ſe-
mel eſt de cōſecratum Littere ī cinere ſcripte uſq̄ ad alterā āni .cerimo-
niam pmanēt In regiōe magnesia othmōna oppidū ſitū ē. q̄ cū obſi-
deret Philippus Alexandri macedonis magni pater dānatus eſt oculo
iactu ſagitte quā iacerat Aſter Oppidanus inſcriptā ſuo nomine loca
uulneris nomine quē petebat populū iſtum callere arte ſagitaria cre-
te poſſumus: uel de philotetra qm̄ mœlibea in hoc pede computatur
Sed ne trāſeamus pſidiū poetarum fons Libethrius: & iſpe māgnæſie. ē

De Macedoniā & olympo mōte & lapide peātē. Ca. xlii.

Vi Edonii quōdā ppli queq̄ migdonia erat terra: aut pieriū
ſolū uel hemathiū nunc oē uniformi uocabulo Macedonia
res eſt & partitiones quæ ſpetialiter ante a ſe iungebantur
macedonionoi cōtribute facte ſunt corpus unū. Igit̄ Macedoniā p̄cin-
git Thratius limes: meridiaua Theſſaliæ. Epirote tenent a ueſperal
plaga dardani ſunt & illyrii: quia Septētriōe tundiſ peonia & a paphla

gonia protegitur. Attriballis mōtanis excessibus. Aquilonio frigori obiecta. Inter ipsā & Thracia strimon amnis facit terminum qui ab hemius iugis irrigat. Vex ut fileā aut Rhodopē Migdoniū mōrēs aut Athō classicus p̄ficis nauigatū. cōtinētiq; absistū mille qngentorū passuū lōgitudine Simul de auri uenis & argenti q̄ opime in agris Macedonum & plurime eruūtur. Oristidem populi dicā sunt: q̄ ut Orestide diceretur inde cōceptum a Micenis p̄fugus matricida cum abcessus longius destinasset natum sibi in emathia parūnulum de Hermiona quā in oēs casus sociam abstruerat hic mādauerat occulēdū. Adoleuit puer i spiritu Regii sanguinis nomen patris sui referens. Occupatoq; quicquid esset quod procedit in Macedonicum sinum & Adriaticum salū terrā cui imperitauerat orestidem dixit. Admōet flegra ubi ante q̄ oppidū fieret rumor est militiam mundi dimicatam cū gigātibus. Vt penitus persequamur quantis probationibus ibidem Imperii inditia diuinæ expeditionis in hoc seculo pseuerauit. Illic si quando ut accidit nibis torrētes excitāt: & aucta aquarū pondera ruptis obicibus ualētius se i campos ruunt. Eluione ossa etiam nunc fertur detegi quæ ad instar corporis sunt humani sed modo grandiora. quæ ob enormē magnitudinem monstrofi exercitus iactitant extitisse: idq; adiuuatur argumento saxorum immanium: quibus oppugnandum cælum crediderunt. Pergam ad residua quæ in Thessaliam & Hemoniam porriguntur. Sunt enim erectiora q̄ usquam proceritas montana attoli ualeat. Nec ē in terris omnibus quod merito ad istas eminentias comparatur. quippe quas solas diluualis irruptio cum uniuersa obduceret humido situ in accessas reliquit. Durāt uestigia non languide fidei quibus apparet hos locos superstitēs undosā tempestatis fuisse. Nam in latebrosis rupium cauaminibus quæ fluctuum configiis tunc adesa sunt rediuiue Conchiliorum resederunt: & alia multa quæ affatim mari incito expuntur ita ut sint licet facie Mediteranea apparent tamen specie littorali. Nunc de incolis reddam Emathius qui primus in emathia accepit principatum seu quia idago originis eius euo disperlit: seu alia ita res ē genuinus terræ habetur. Post hunc macedoniis exortū Emathie nomen perstitit Sed Macedo deucalionis: maternus nepos qui solus cum domus sue familia morti publice superfuerat uertit uocabulum Macedoniamque a se dixit Macedonem Caranus insequitur Dux pe-lopo nassice multitudinis qui iuxta responsum datum a deo ubi caprarium pecus reledisse aduerterat urbem: condidit: quam dixit.

Egeas

Egeas. In qua sepeliri regēs mos erat : nec alter extellentum uirorum
busti : apud Macedonas priscus dabatur locus. Succedit Carano per
dica secunda & trigesima olympiade primus in Macedonia Rex no
natur Cui Alexander Amynthe filius dius habitus est. Nec immerito
Ita enim affluenter successus eius ampliandis opibus proficiebant : ut
ante omnes Appollini delphos. ioui elidem statuas aureas dono mi
serit. Voluptati aurium indulgentissime deditus sicut plurimos qui fi
dibus sciebant dum uixit in usum oblectament id onis. reuuit libera
libus. Inter quos & pindarum Lyricum. Ab hoc archelaus regnum ex
cepit prudens rei bellice : naualium etiam commentor proceliorum.
Is Archelaus intantum litterarum mire amator fuit ut Euripidi tragi
co consiliorum summam crederet. Cuius suprema non contentus p
sequi sumptum funeris : crinem tonsus est & merorem quem animo
conceperat uultu publicauit Idem Archelaus phitias & olympiacas
palmas quadrigis adeptus : græco potius animo quā regali gloriam
illam pre se tulit : post Archelaum Macedonia res dissentione lacerata
in Amynthe regno stetit. Cui tres liberi : sed Alrxander patri succedit.
Quo exempto perdice primo data copia rege potestatis adipiscende
qui obiens hereditarium regnum fratri philippo reliquit. Quem car
ptum oculo dextro apud Mothonam supradiximus : cuiusque debi
litis omen præcesserat. Nam cum nuptias ageret acciti tibicines car
men cyclopeum quasi de colludio concinuisse traduntur. Hic philo
pus magnum procreat Alexandrum : quamlibet olympias : Alexan
dri mater nobiliorem ei patrem acquirere affectauerit : cum se coitu
draconis grauidam affirmaret. Ita tantum ipse egit ut deo genitus cre
deretur peragrauit orbē rectoribus Aristole & Calistene usas subegit
Asiam. Armeniam. Hiberiam. Albaniam. Capadociam : Siriam. Agy
ptum taurum caucasumque transgressus est : bactros domuit. Medis
& persis imperauit : cepit indiam emensus omnia quæ liber & Hercu
les accesseant : fore supra hominem augustiore ceruice celsa letisocu
lis & illustribus malis ad gratiam rubescētibus reliqs corporis mem
bris nō sine maiestate quadā decorus Victor omnium uino & ira victus
Sic ut morbo uinolētie apud Babylonē humiliore q̄ uixerat fortuna :
exēptus est post quem fuerunt magis ad segetem Romane gloriæ q̄
heræditatem tanti noī ortos inuenimus. Macedonia lapidem gignit
quem peateu uocant : hūc eundē & cōcipientibus & parietibus opitula
ri fama pdiga ēi Circa Tyrelæ sepulchrū plurimus inuenitur.

& Iſtmō.

De Thracia & thracū moribus & gruibus & harudinibus

Ca. xiiii.

Vnc in Thracia locus ē pergere: & ad ualidiſſimas Europe
gentes uela obuerrere: quas qui ſedulo exdeſſi uelint: non
difficulter deprehendet Thracibus barbaris ineſſe comē-
ptum uitæ & ex quadam naturalis ſapientiæ diſciplina. Concordant
omnes ad interitum uoluntarium: dum nōnulli eorum putant obeū-
tium animas reuerti. Alii non extingui: ſed beatas magis fieri. Apud
plurimos luſtuola ſunt puerperia. Deniq; recentem natum ſletu pa-
rens excipit. Contra uerſum lata ſunt funera: adeo ut deſunctos gau-
dio proſequantur. Vxorū numero ſe uiri iactant: & honoris loco du-
cunt multiplex coniugium. Quæ foemine tenaces ſunt puditiæ deſū-
ctorum inſiliunt coniugium rogos: & quod maxime inſigne ducunt
caſtitatis precipites in flammis eunt Nupture non parentum arbitra-
tu tranſeunt ad maritos: ſed quæ præ cæteris ſpecie ualēt ſubtaxari uo-
lunt & licentia taxationis admiſſa non moribus nubunt ſed ſpmiis.
Quas forme premit dedecus dotibus emunt quibus coniungantur.
Vterq; ſexu epulantes focos ambiunt. herbarum quas habent ſemi-
ne ignibus ſuperiaſto. Cuius nidore percuſſi pro leticia habent imita-
ri ebrietatem ſenſibus hebitatis. De ritu iſta ſufficiunt de locis & po-
pulis quæ ſequuntur. Strymonem accollunt dextero latere. Denſe la-
te beſſorum quoq; multa nomina aduſq; Neſtum amnem qui radices
pangel ci reuſluit hebrum odryſarum ſolum fundit: qui ſtutius ex-
currit inter priantas de longos thynnos chopilos alioſq; barbaros tā-
git: & Cyconas. Deinde heniſ ſex milibus paſſuū arduus: Cuius aduer-
ſa Mœſi Getæ ſarmate Scythe & plurime inſidunt nationes. Ponticū
littus Sitonia gens obtinet quæ nato ibi Orpheo uate decus interiudi-
catur principes. Quem ſiue ſacrorum ſiue cantum ſecreta in ſperchio
promontorio agitaſſe tradunt. Deinde ſtagnum Biſtonium nec lōge
regio maronea: In qua Thyrda oppidum fuit equorum. Diomedis
ſtabulum: ſed ceſſit euo ſolumq; turris ueſtigiū adhuc durat: Inde non
procul urbs abdera quam Diomedis ſoror & condidit & a ſe ſic uoca-
uit. Mox democriti domus phyſici ac ſi uerum dicetur ideo nobilior
hanc abderam olympiade prima & triceſima ſenio collapſam Clazo-
menii ex Asia ad maiorem faciem reſtitutam oblitteratis quæ preceſ-
ſerant nomini ſuo uindicauerunt Locum dorison illuſtrem reddidit
Xerſis aduentus q; ibi recensuit militis ſui numerum. Polydori tumu-
lum

lū offit hemus in parte quā A ratorēs Scythæ celebrāt. Quōdā urbē
Garamam cathiron uocant Barbari. Vnde a gruibus pigmeos ferunt
pulsos. Manifestum sane i Septentrionalem plagam hyeme grues fre
quentissimas cōuolare. Nec piguerit meminisse quatenus expeditio
nes suas dirigant & sub quodam militiæ eunt signo & ne pergentibus
ad destinata uis flatuum renitatur. harenas deuorant sublatisq; lapil
lulis ad moderatam grauitatem saburrāt. Tunc se tollunt in altissima
ut de excelsiori specula metentur quas petant terras fidens meatu p
it cateruas. Volatus desidiā castigar uoceq; cogit agm: Ea ubi obrau
cata est succedit alia pontum transire angustias captant. Et quidem
eas promptum est oculis deprehendere quæ inter tauricā sunt & par
phlagoniam: i dest inter carabim & methapontum. Cum trans medi
um alueum aduentasse se sciunt scrupulorum sarcina pēdes librant.
Ita nautæ prodiderunt pluerē sepæ ex illo casu. Lapillulis harenas nō
prius reuomunt q̄ securæ sedis suæ fuerint Concors. Cura omnium
primo fatigatis adeo ut si que defecerit: congruāt uniuersæ: Lassataq;
sustollant usq; dum uires otio recuperentur. Nec in terra cura seuior
excubias nocte d̄uidunt ut ex somnis sit decima quēq;. Vigiles pōdus
cula digytulis amplectuntur: que si forte exciderint somnum coargu
ant. Quod canendam erit elāgore indicāt. Aetatem in illis prodit co
lor: ingrescunt senectute. Veniamus ad promontorium Cerasiscēon
byzantio oppido nobile antea ligos dictum: quod a dirachio abest se
ptingentis undecim milibus passuum. Tantum. n. patet inter adriaticū
cum mare & ppōtidē. In cenensi quoq; regione non longe a flauipoli
Colonia bitie oppidum quondam Areate Regis nūc inuisū & in acce
ssū hyrundinibus & deinceps alitibus aliis quanq; & thebas q̄ illa mœ
nia sæpius capta sunt aspernentur subire. Nam inter cæteras habere
illas quoddam p̄cium inde noscitur q̄ lapsura non petūt culmina &
aspernantur peritura quoquo modo tecta. Minime certe a diris au
bus impetuntur: nec unq; preda sunt ut sacre cibos non sumunt residē
tes sed in aere capiunt escas & hauriunt. Alter l̄stmos in Thracia est si
milibus angustis & pari latitudie arcti maris. Guius littora urbes utri
q; secus obstant propontidis ora insignit pacti emalanensum. Car
diaq; q̄ in cordis facie sita sit. dicta cardia est. Omnis helle spōtus strin
gitur in stadia septem: quibus ab europa asiaticam plagam undicat
hic quoq; urbes due Abidos aliæ & Sestos europæ. Deinde contraria
inter se promontoria mastusia cherfossi ubi finitur auropæ sinus ter

tius sigeum Asiae in quo tumultus est ut dicunt cynoseme dictus hecuba sepulchrum: & turris pthetali delubro data finibus thraciae a septentrione hister ostenditur. ab oriente pontus ac propontis a meridie egeum mare.

De claro insula & mirabilibus quae in creta sunt: & de caristo & de lo & diluuiio & conturnicibus.

I Nter Tenedū & chiū ē claros insula qua egeus sinus pandif ab dextra antandae nauigatibus saxum est. hoc. n. uerius q̄ insula meruit cognominari id quoniam uisentibus procul capre simile creditur: quam graeci egam nūcupāt: egeus ab eo sinus dictus est. A phalario coreyre p̄mōtorio ad nauis effigiem: scopolus eminet in quā trāsfurata Vlixis nauē crediderūt. Cytherea q̄ a malea ab ē quinque milibus passuum p̄phyrus aī nomen fuit.

De creta insula.

P Rotinus est Creta dicere q̄ absoluerē p̄nius in quō mari iacet ita. n. circumflui illius nomia graeci p̄mīscuūt: ut dū aliis alia īferunt pene obliuauerint uniuersā quantā possimus tū īdesignāda fide operā locabimus: ne quid hereat sub ancipiti inter ortum porrigitur & occasum tractu longissimo. Hinc graecia. inde cyrenis obia. centibus a septentrione egeis & suis: id est creticis estibus uerberatur. Ab nostro libycis undis perfunditur: & egyptiis cōstipata cētū urb. bus: sicuti phibēt qui prodigie lingua locuti sunt. sed magnis & ambiciosissis op̄pidis. Quoq; principatus ē penes cortinā Cydoneam cōson. therānas schyliofon dofiades eā a crete nymp̄ha hesperidis filia. Anaximander a crete rege curetum Cretes tieriam prius dictam mox curetū nomen nōnulli etiam a temperie celi Macaronexō appellatā pdiderūt p̄ma mari ponit nauibus & sagittis prima litteris iura unxit. pyrrhico repto. Equitres turmas p̄ma docuit lasciuas uertigines īplicare. Ex qua disciplina bellice rei usus cōualuit. Studiū musicū inde cēptū cū lidei dactyli modulos ac crepitu tinnitu aeris dephēlos in uersificū ordinē trāstullisset Albet iugis mōtiū dictinei & Cadisti: q̄ ita excādescunt: ut eminus nauigātes magis putēt nubilia p̄ter ceteros Ida ē q̄ aī solis ortū solē uidet: Varro ī ope qd̄ de littoralibus ē: etiā suis tp̄ibus affirmat sepulchrū louis ibi uisitatu. Cretes Dianā filiosissime uenerāt: Brito martē gētiliter nominātes: qd̄ sermōe nostro sonat uirginē dulcē. Ede numinis p̄ter q̄ nudus uestigio nullus licito ingreditur: Ea edes ostētat manus Dedali Cortinā amnis leneus p̄terfluit: quo Europa tauri dorso

so cortini ferūt uectitatam Hideni cortini & Cadmū colunt: Europæ
fratrem ita enim memorant. Videtur hic & occurrit: sed iam uespera
to angustiori se facie uisendum offerēs Gnosii mineruam ciuem deam
numerant: primūq; apud se fruges saras affirmant audacter cum At
ticis contendentes. Ager creticus siluestrium caprarum copiosus ē cer
uo eget. Lupos uulpes aliaq; quadrupedum noxia nulquā educat Ser
pens nulla larga uitis: mira solis indulgētia arborarii puentus abūdā
tes. Nam in huius tantū īsulæ pte repululāt celæ cupressi. herba ibi est
quæ alimos dicitur ea admorsa diurnam famem prohibet proinde &
hæc cretica ē: Phalagio aranei genus est. Si uisum queras: nulla uis cor
poris. Si potestatem ictuum hominem ueneno interficit. Lapis quo
q; ideus dactilus dicit. īsulæ istius alūnos coloris ferrei humano poli
ci similis. Auē noctuā Creta non habet: & si inuchatur: emoritur. Cari
sios aquas calentes habet quas elopias uocāt Et caristas aues q̄ flamas
impune inuolant. Carbasa etiam quæ inter ignes ualēt: calthis eadem
habita est apud priscos: ut callidemus auctor est ere ibi primum repto
Tytanus in ea antiquissime regnasse oīdūt ritus religionū Briareo. n. rē
diuinā caristii faciūt: sicut egeoni calchidēses. Nā oīs ferme: euboea ty
tanum fuit regnū. Cycladas autumāt inde dictas: qā licet spatiis longi
oribus a delo pīectē: in orbem tñ circa delū site sūt. Orbē Cyclō grat
ferūt. Chios homeri tumulo ceteras aīcedit. Meminisse hoc loco par
est post primū diluuiū Ogygii tpibus notatū: cū nouem & āplius men
sibus diē cōtinua nox inūbrasset: Delon aī omnes terras radiis solis
illuminatā sortitāq; ex eo nom q̄ p̄ma reddita foret uisibus. Inter Ogy
giū sane: & deucalionē mediū eū dēc. annis datur. Eadē ē & Orthygia
q̄ clarissima ē in cycladū numero multiplicariē tradit. Nūc asteria a cul
tu Apollinis: nūc a uenātibus lagya uel Cinthopirpile etiā qm̄ tabula
ibi & ignis inuenta sunt. In hac primum uisæ coturnices aues quas Or
thygias greci uocāt. has easdem in latone tutela estimāt cōstitutas: nec
semp apparēt: adueniendi habent tempora estate depulsa. Cū maria
tranāt ipetus differūt ex metu spaciū lōgioris uires suas nutriūt tardita
te. Vbi terrā p̄sentiscunt coeunt cateruatim: deinde globate uehemen
tius p̄perat. quæ festinatio plerūq; exitiū portat nauigātibus. Accidit
n. in noctibus & uela īscidant: ut impulsis sinibus alueos inuertant: au
stro nūq̄ exeūt. Nā metuūt uim flatus tumidioris. plurimū se aquilo
nibus credūt: ut corpora pinguiuscula atq; eo tarda facilius p̄ueat sic
cior & uehementior spiritus. Orthygiontra dicitur quæ gregem du

Sitat: Eadem terræ proximantem accipiter speculatus rapit. Ac propterea opa ē uniuersis ut sollicitent ducem generis externi per quam frusterentur prima discrimina. Cibos grātissimos habēt semina ueniorum. Quam ob causam eas damnauere prudentium mensæ. Solū hocaīaīa pter hominem morbum patitur comitalem.

De Euboea. Paro. Nixo. Icaro. Melo. Carphato. Rhodio. Lemno. Ce. xviii.

e Vboea tam modico estu diuidua est a boetie continentie: ut debitandum sit an numerarii inter insulas debeat. Nam late quam uocant terræ ponte iungitur: & per fabricam breuissimē machinæ aditur pede ceneo promontorio uadit in septentrionē duobus aliis ī meridiē extēdit. Quorū gerestos spectat Atticā Caphareus prominet in hellepōtū Vbi post illi excidiū argiuam classē uel ī nerue: ita uel q̄ certior prodit hīstoria sydus arcturi grauibus affecit casibus marmore paros nobilis ab delo oppido frequentissime prius tamen minoīa q̄ paros dicta. nam subacta a Minoe quoad in Creticis mansit legibus Minoīam loquebantur: pter marmora dat & Sardam lapidem q̄ marmore quidem pstat inter gemmas uero uilissimus ducit Naxos a delo duodeuiginti milia passuum separant: in qua Strongile oppidum. Sed naxos dyonīfias q̄ naxos peius dicta: uel q̄ hospita libeco patri: uel q̄ ferilitate uitū uincat cæteras. Sunt præterea cyclades plurimæ: sed in suprādictis precipuum est quod memoriæ debeat De Strophadibus est & icaros: quæ icario mari nomen dedit: hæc inter Samū & Iconum procurrentibus saxis in hospita ac nullis finibus portuosa ob īhumana littora infamis ē. Vult ergo Varro icarum certe ibi naufragio interisse: & de exitu hominis impositum nomen loco Nam in samo nihil nobilius quā pythagoras ciuis: qui mox offensus statu tyrannico relicta domo patria a Bruto consule qui reges urbe exegit italiā aduectus est melos: quam Calimachus Mellanidā dixit omnium īsularum rotundissima & iuxta Eoliā Nam a carput ipsa est a qua carphatium sinum dicimus. Nunquā ita cælum nubilum est: ut in sole Rhodos nō sit. Lemnī uulcanū colunt: ideo ī Lēno Metropolis Ephesia pterea oppidū myrrhina in cuius finibus mōs athos in macedoniam umbram iacit. Quod non frustra inter miracula notauerunt: cum Athos a Lemno sex & octoginta milibus passuum separetur: est scē athos sublimis adeo ut altior estimetur q̄ unde hymbres cadunt: quæ opinio eo fidē concepit: q̄ in aris quas in cacumie sustinet

sustinet nūc cineres eluūtur: nec quicquā ex ageribus suis perdunt, sed
in quo relicti fuerint tumolo permanēt in summo oppidum Acroton
fuit: In quo dimidio lōgior q̄ i aliis terris incolentiū ætas progaba. t̄
Ideo inde homines. Macrobios græci nostri appellauerūt longeuos.

De quarto Europæ sinu.

Ca. xx.

De helesponto. Propontide. Bosphoro & elephantis:

q Vartus Europæ sinus ab Hellepōto icipit: meotidis hostio
terminat: atq; omī hęc latitudo quæ Europam Asiamq; di
uidit i septē stadios angustias stringit. Hic est hellespōtus. Hac Xerxes
pōte nauibus facto pmeauit. Tenuis deinde curipul porrigit ad Asiæ
urbē priapum quā magnus Alexander potiūdi or bis amore transcen
dit: & potitus est. Inde diffusus equore patentissimo rursus stringit in
ppōtidē. Mox i quingētos passus coartat. Fit Bosphorus Traciū qua
Darius copias traduxit: Hęc p̄fuda delphinē plurimos habēt: i qui
bus causæ miraculi multiformes. Añ oīa nihil uelocius hñt maria sic
ut plexq; salietestrā suolēt uela nauū. Quo coheāt cōiuges euagātur:
Catulos edūt. Decimus mēsis matux facit ptū. Lucinā estiuus dies sol
uit Vberibus foetus alūt. Teneros in faucibus receptāt. Inualidios ali
quātis per psequunt. In tricesimū annū uiuūt quod exploratū est in ex
perimentū caudis amputatis. Ora nō quo cæteræ belua loco habēt
sed ferma. in uētribus cōtra naturā: aquantilum soli linguas mouent
Aculeate sūt spine dorsi eōq; cū ira subiacet inhorrescūt. Cū animi cō
gescūt quibusdā receptaculis operiunt. Spirare eos i aquis negant: &
uirales auras nō nisi i aere superno recipere: p uoce gemitus ē similis
humano. Certū habēt uocabulū quo accepto uocātes sequunt. nā pro
prie symones nomiātur. Voces hominū aquilōis flatu celerius auriūt
Cōtra austro spirāte auditus obstruunt. Mulcent musica: gaudēt cāti
bus tibarum. Vbicūq; sumphonia ē gregibus aduētāt. Diuo Augusto
prīcipe in cāpania delphinē puer fragmētis panis primo illexit: & in
tantū cōsuetudo ualuit: ut alēdū se etiā manibus ipsius crederet. Mox
cū pfluxisset puerilis audacia itra spatia eū Lucrini lac⁹ ueditauit. Vñ
effectū ut a baiano littore equitate puerū puteolos usq; pueheret. hoc
p annos plurimos tam diu gestum est: donec assiduo specttaculo desi
neret miraculū esse quod gerebat. Sed ubi obiit puer sub oculis publi
cis desiderio eius mœrore delphin interiit: Pigeret hoc assenerare ni

Mecenatis & fabiani multorumq; p̄sterea esset litteris comprehensū. nafricomox littore apud Hipponem Diotrichū delphin ab Hippo niēsisbus pastus tractādum & p̄buit impositos quoque frequēter gesta uitine populi tantum manibus acta res est. Nam & p̄consul affricæ flauianus ipse eam cōtingit unguentis etiam delibuit. Quia odoris no uitate oblopitus aliquātis per p̄ exanimi iactitatus est multisque men sibus desciiuit a solita conuersatione. Apud lasum urbem Babylonix puerum delphinus adamauit. Quem dū post assueta collūdia recentē impatientius sequitur harenis inuectus & hæsit. Alexander magnus amorē illū numinis fuisse interpretatus p̄fecit puerum neptuni lacer dotio iuxta eandem urbem ut heres sidonius auctor est: Aliū puerum Hermiā nomine per maria similiter insidētē cū undiosior fluctus ne ca uisset delphin ab terrā reuexit: & uelut fateret̄ reatū penitentiā suam morte multauit nec reuerti uoluit amplius ī p̄funda. Supperūt & ali exempla ut Arionem transceamus: cuius exitū annaliū cōprobauit si des. Ad hec si qñ lasciuit̄ noui foetus a maioribus dat̄ adultior gregi custos. Quo magistro elludere impetus in cursantiū beluaz̄ adiscant quanquā ibi pr̄ter focas rara belua est plurimū tymus in pōto: nec alibi pene foeticat̄. Nūq̄ enim citius adolescūt: sicut ob aquas dul ciores. Illabuntur ueris tempore intrant dextro littore: leuo exeunte hoc idē accidere credūt: qđ dext̄ris oculis acutius cernunt q̄ sinistris

De histro flumine, Fibro pōtico & Gemma pōtua Ca. xxi.

Ister germanicis iugis oritur: effusus mōte q̄ i rauracos galliæ
h aspectat. Sexagita amnes ī se recipit. omnes ferme nauigabi
les. Septem hostiis pontū influit Quoz̄ p̄mum peuce. Secū
dum naracustoma. Tertium calostoma. Quartū pseuodostoma. Nā
Baryostoma ac deinde Spireostoma quintum uidelicet & sextū lāgui
diora sunt cæteris. Septimum uero pigrum ac palustri spetie non ha
bet quod amni comparetur. Priora quattuor adeo magna sunt: ut p̄
longitudinem quadraginta miliū passuū non misceantur equori dul
cemque haustu in corrupto detinēt sapore. Per uniuersū pontū fiber
plurimus: quē alio uocabulo dicunt castorē. Lintris similis est: animal
morsu potentissimū adeo: ut cū hominē inuadit cōuentū dentiū non
prius laxet q̄ cōcrepuisse p̄ferit ossa fracta. Testiculi eius appetūt in
usū medelagencircō cū urgeri se itelligit: ne captus p̄sit ip̄e geminos
luos

suos deuorat. Mittit pontus & gemmas quas patria ponticas dici-
mus genere diuerso. Quippe alie auras Alie sanguineas habent stillas
& hæc quidē iter sacras habent. Nāq; ostentationi potius q̃ uisi diligū-
tur. Nō guttis asperse sūt: sed lōgis coloꝝ ductibus liniūtur.

De hippani amne & exampeo fōte C. xxii.

Mnis hippanus oritur iter auchetas Scythicoꝝ amniū p̃-
ceps. purus & haustu saluberrimus usque dum calipdū ter-
minis inferatur. Vbi fōs exampeus i famis est amara scaturi-
gine. Qui exampeus liquido ad mixtus fluori amnē uitio suo uertit
adeo ut dissimilis sibi in maria condatur. Ita inter gentiū oppiniones
fama de Hippaniæ discordat: qui in principiis eum norunt: p̃dicant:
qui in fine experti sunt: non iniuria excreantur.

De Boristene amne & Scythiis & naturæ
canum & Smaragdo lapide & cristallo.

Pud neuros nascit̃ Boristhene: flum̃ i quo pisces egregii sapo-
ris & qbus ossa nulla sūt nec aliud q̃ Cartilagines tenerrimæ
Veg. Neuti ut acepimus ætatis tēporibus i lupos trāsfigurat. Deinde
exactō spatio qđ huic sorti attributū ē i pristinā faciē ruertūt. Populis
istis deus Mars ē p̃ simulacris enses colūt hoies uictimas habēt ossibus
adolēt ignes focoz. Gelonii ad hos pximant. De hostiū cutibus & si-
bi indumēta faciūt: & equis suis tegmina Celoniis Agathyrsi collimi-
tantur cerulo picti colore fucatis i ceruleū crinibus: nec hoc sine diffe-
rentia nā q̃to q̃s alterō p̃stat: t̃tō pp̃fiores nota tingit: ut sic iditiū hu-
militatis minus pingi. Post Antropophagi qbus execrādī cibi sūt hu-
mana uiscera. Quē morē ip̃ie gētis adiacētiū terræ p̃dit tristissima so-
litudō. quos ob nefariū ritū finitime natiōes metu p̃fuge reliquerūt:
& ea causa est q̃ usque ad mare quod thybin uocāt p̃ lōgitudinē eius
ore que estiuo orienti obiacet sine homine terra sit: & immēsa deserta
quo ad perueniat ad seres chalibes & Dace i parte Asiathycæ scythiæ
crudelitate ab immanissimis nichil descrepāt. At albani i mora agen-
tes qui posteros se lasonis credi uolūt albo crine nascūtur: canitiæ ha-
bent auspiciū capilloꝝ Ergo capitis color genti nomen dedit Glauca
oculis inest pupilla: ideo nocte plusquā discernūt apud hos populos
nati canes feris omnibus obiciunt frangūt tauros: leones perimūt de-
tinēt qcqđ obiectū est Quibus: ex causis meruerūt etiā animalibus tra-
dī. Legimus petenti indiam, Alexandro rege Albanie duos missos
Quorum alter sues sibi & urfos obtatos usque adeo spreuit: ut of-

fenſus de generi p̄da ignauo ſimilis diu accubaret: quem p̄ ignorantia
uelut inertem Alexāder extingui impauit. Alter uero monitu eorum
qui donum p̄ſecuti erāt leonem miſſum necauit. Mox uiſo elephātō
notabiliter exultans beluam primo fatigauit: Deinde cū ſummo ſpe
ctantiū horrore terræ afflixit: hoc genus canum creſcit ad formā am
pliſſimam terrificis latratibus ultra leonum rugitus inſonās: hæc ſūt
de canibus albanis: reliqua communia uniuerſis: Dominos equaliter
canes omnes diligunt: ſicut exemplis palam factum eſt. In epiro deni
que domini percuſſorē in coetu agnitum latratu canis p̄didit. Iaſoli
tio interfecto canis ipſius aſpnatus cibum media obiit. Lylmachi re
gis canis flammis ſe iniecit accenſo domini rogo: & pariter igni abſū
ptus eſt. Garamantū regem ducenti canes ab exilio reduxerūt proelia
ti aduerſus reſiſtentes. Colophonii & caſtabalenses canibus in bella p̄
ductis primas acies inſtruebant Appio Iunſo: Publio Siciniō conſuli
bus damnatū, dominum canis cum abigi non poſſet comitatus in car
cerem mox percuſſum ululatu proſecutus eſt. Cumq; ex miſeratione
populi Romani poteſtas ei cibi fieret ad os deſuncti eſcam tulit. Ulti
mo deiectum in thyberim cadauer adnans ſuſtentare conatus eſt. Ca
nes ſoli nomina ſua recognoſcunt: itinere meminerunt. In di coitus tē
pore inſalubribus canes feminas religant: ut cum his tygres coeat. Qua
rum ex primis cōceptis ob nimiam feritatem inutiles partus iudicāt
Itidem ſecundos tertios educant. Egyptii canes a nilo nunquam niſi
currentes lambitant, dum a corcodillis inſidias cauent. Inter Antro
pophagos in aſiatica parte numerantur Eſſedones qui & ipſi nefan
di ſpolluuntur inter ſe cibus. Eſſedonum mōs eſt parentum funera cā
tibus proſequi: & proximorum corrogatis cetibus cadauera ipſa den
tibus laniare, pecudumq; carnibus mixta dapes facere: Capitem etiā
aſſa auro incincta in poculorum tradere miniuerium. Scythotauri p̄
hoſtiis cedunt aduenas Homades pabula ſequuntur. Georgii in euro
pa ſiti agros exercent Aſiate peride in europa ſiti neque mirātur alie
na: neque ſua diligunt. Satarche uſu auri & argenti damnato in eternū
ſe a publica auaritia abdicauerunt. Scytarum interiorum habitantium af
perior ritus eſt. Specus incolunt: pocula non ut Eſſedones ſed de ini
micorum capitibus moliuntur. Amant proelia interemptorum cruo
rem ex uulneribus ipſis bibunt. Numero cedium honor creſcit: qua
rum ex partem eſſe apud eos prophanum eſt, hauſtu mutui ſanguinis
ſœdus ſanciunt, non ſuo tantum more: ſed medorum quoque uſurpa

ta disciplina. Bello denique quod gestum est olympiade nona & quadagesima: anno post illum captum sexcentesimo quarto inter Aduatem Lidum & Astiagem medii Regem hoc pacto firmata: sunt iura pacis. Colchorum urbem discoriadem amphitus & Circius: Aurige castoris & pollucis condiderunt: a quibus hemocorum gens exorta est. Ultra sauromatas in Asia sitos qui Mirridatis latebram prodiderunt & qui originem medis dederunt confines sunt thalii his nationibus quas ab oriente contingunt caspii maris fauces. Quæ fauces mirum immodum uacuantur himbribus crescunt estibus Hemocorum montes. Araxem monscorum phasindem gignunt: Sed Araxes breuib; interuallis ab Eufratis ortu caput tollit: ac deinde in Caspium fertur mare. Arimaspi circa gessolitron positi uniuersa gens est. Ultra hos & ripheum iugum regio est: assiduis obsessa niuib;: quam pterophoron dicunt. Quippe casus cōtinuarum pruinarum quiddam ibi exprimit simile pennarum. Damната pars mundi & a rerum natura in nubem eterne caliginis mersa: ipsis q; prorsus aquiloni cōceptaculis rigentissima. Sola terræ non nouit uices temporum: nec de cælo aliud accipit q; hyemē sempiternam. In asiatica scythica terre sunt locupletes inhabitabiles tamen: nam cum auro & gemmis affluant griphes tenent uniuersa alites ferocissime & ultra omnem rabiem seuientes. Quoq; immanitatem obliuente aduenis accessus difficilis ac rarus est. Quippe uisos discerpunt uelut geniti ad plectendam auaritiæ temeritatem Arimaspicum his dimicant: ut intercipient lapides: quoq; non aspernabimur persequi qualitates. Smaragdis hic locus patria ē: quibus tertiam inter lapides dignitatem Theophrastus dedit. Nam licet sint & Egyptii & calcedonii & medici & laconici: p̄cipuus honor est scyticis. Nihil his iucundius: nihil utilius uident oculi. In primis uiuent ultra aquaticum gramen: ultra amicas herbas. Deinde obtutus fatigatos coloris reficiunt leuitate. Nam uisus quos alterius gemmæ fulgor retūderit smaragdi reereant & exacuunt. Nec aliam ob causam placuit ut non sculperentur ne offensum decus imaginum lacunis corrumpere. quam q̄ qui uersus est difficulter uulneretur. probantur hoc pacto si aspectus. transmutat. Sed cum globosi sūt proxima sibi inficiunt ære repercusso: aut cum concaui sunt inspectantiū facies æmulentur si neq; umbra neq; lucernis neq; soli mutantur. Optimos tamē sortiunt sitos quibus planities resupina ē & extenta. Inueniunt ethesis flatibus: Tunc enim detecto solo facillime internitent. Nam ethesis

plurimum harenas mouent. Alii minus nobiles in commissuris saxorum
uel in metallis ærariis apparent: quos calcos maragdos nuncupant. Vi-
tiosi eorum intrinsecus quasdam sordes habent uel plumbo uel capil-
lamenti uel etiam sali similes. Lauantur austero mero: sed uiridi pro-
ficiunt oleo quauis natura imbuant. Et cyaneus lapis a scythia est op-
timus si cerulio coruscabit: cuius gnari in marem & sceminam genus
diuidunt. Fœminis nitor purus est. Marces punctulis ad gratiam iter
luculentibus & auratis puluisculus uariat. Istic est & cristallus: quem
licet pars maior europæ & particula asiæ subministret preciosissimum
tamen scythia edit. Multus ad pocula destinatur nam fert calorem pœ-
pue quamlibet nihil aliud quàm frigidum pati possit. Sexangulus inuenit
Qui eligunt purissimum captant. ne quid ruffum neue nubilum: uel
spumis oblitum arceat pscuitatem. Tunc ne duricia iusto propensior
obnoxium fragilitati magis facit. Putant glaciem coire & in cristallum
corporari sed frustra. Nam si ita foret nec alabanda asiæ nec cyprus:
insula hanc materiã pcrearent: quibus regionibus citatissimus calor
est. Liuius Augusti ad pondus quingentum quinquaginta librarum in-
ter capitolina dona cristallum dedicauit.

De hyperboreis. Capit. xxiii

Abuia erat de hyppboreis & rumor irritus si quàm illinc ad nos usque
fluxerunt temere forent credita. Sed cum pbatissimi auctores &
satis uero idonei sententias pares faciunt: nullus falsum reformi-
det quod de hyperboreis loquimur: Incolunt pnerophoron quem
ultra aquilonem accepimus iacere gēs beatissima. Eã asiæ quidã magis quàm
europæ dederunt. Alii statuunt mediã iter utrumque solẽ antipodũ occiden-
tẽ & nostrũ renascentẽ. Quod aspernat ratio tam uasto mari duos orbẽs
interfluẽte. Sũt igitur in europa apud quos mũdi cardines eẽ credunt. &
extremos syderũ ambitũs semestrẽ lucẽ aduersũ tantũ una die solẽ: quã
quàm existimant quod putant nõ quotidie ibi solẽ ut nobis sed uernali æquino-
ctio exoriri antũnali occidere. Ita sex mēlibus infinitũ diẽ: sex aliis cõti-
nuã eẽ noctẽ. De cælo magnã clãmentia auræ spirat: salubriter nihil
noxii flatus habet. Domus sũt nemora uel luci. Indiem uictũ arbores
subministrat. Discordia nesciunt. Aegritudine nõ ingetant. Ad inocen-
tia oĩbus ægle uotũ. Mortẽ accersũt: & uolũtario iteritu castigat obeũ
di tarditatẽ. Quos saties tenet uitæ epulati delibutiq; de rupe nota p-
cipitem

capitē casū ī mare p̄fundū destināt. Hoc sepulturæ genus optimū arbitrant. Aiūt etiā solitos p̄ uirgines p̄batissimas p̄mitias frugū Apollini delio missitare. Vex̄ hæ qm̄ p̄fidia hospitū nō illibata reuenissēt deuotōis q̄ p̄gre p̄sequebant̄ p̄t̄ficum mox ītra fines suos receperūt.

De arympheis tygridibus pantheris parthis: Ca. xxv.

Ltera ī alia gēs ē ad initiū oriētis: æstiuū ubi deficiūt ripheorū montiū iuga hypboreis similes: quos dicunt arympheos. Et ipsi arbustorū frōdibus gaudēt. Baccas edūt iuxta uiros ac fœminas tedet criniū. Itaq; uterq; sexus comas tōdet. Amat getē nō amat lædere sacri habent: attrectariq; eos etiā a ferocissimis natiōibus nefas ducit. Quicūq; piculū a suis metuit. si ad arimpheos trāsferat̄ tutus ē uelut asylo tegat̄. Ultra hos cimerii & gēs amazonū porrecta ad caspiū mare: qd̄ dilapsū p̄ asiaticæ plagæ terga scythicū irrūpit oceanū: sed magnis deinde sp̄atiis itercedētibus hostia oxi fluminis hyrcani habēt. Gēs siluis asparcopiosa īmanibus feris: fetaq; tygridibus. Quod bestiarū genus ī igne macolis notat̄: & p̄nicitas memorabile rediderūt fuluō nitēt: hoc fuluū nigrātibus segmētis niter undatū uarietate app̄me decet pedū motus nescio uelocitas an p̄ uicacia magis adiuuet. Nihil tā longū ē: qd̄ nō breui penetrēt: nihil adeo aītecedit qd̄ nō illico assequant̄. Ac maxie potētia earū p̄bat̄ cū maternis curis incitant̄: cū catulorū īstunt raptoribus Succedant sibi eq̄res licet: & astu q̄ta libet fuga amoliri p̄dā uelit nisi ī p̄sidio maria fuerit: frustra ē ausū omne. Notant frequētissime si qm̄ latrones suos asportaris catulis re nauigātes uident ī littore. Irritata rabie sedare p̄cipites uelut p̄pria tarditatē uolūtaria castigātes ruina quāq; de fœtu uniuerso nix unus queat subtrahi panthēræ quorū numerosa sūt ī hyrcania minutis orbiculis sup̄pictæ ita ut oculatis ex foluo circulis uel cerulea uel alba distinguant̄ tergi sup̄pelles. Tradūt odore earū & ī contēplatiōe armēta mire affici atq; ubi eas p̄sentiscāt p̄opato cōueniūt: nec terreri nisi sola oris toruitatē. Quā ob causam pāthēræ absconditis capitibus quæ corporis reliqua sunt spectanda præbent. ut pecuariōs greges stupidos in ob̄tutu populentur secura uastatione. Sed hyrcani ut hominibus intantum nihil: est frequentius eas ueneno q̄ ferro necant: Aconito carnes illinunt: atque ita per compita spargūt semitæ. Quas ubi cæsæ sunt fauces earū lagina obsident̄. Ideo gramini nomen pardalicem de

derunt, Sed pāthere aduersus hoc uirus excrementa humana deuorant: & suo pre ingenio peste resistunt. Lenta illis uiuacitas: adeo ut eiectis interraneis mortē diu differant. In his siluestribus & pardi sunt secundum a pātheris genus noti satis nec latius exequendi. Quorum ad ulterinis coitis degenerantur partus leonarum & leones quidem procreantur: sed ignobiles.

Vnde maria mediterranea oriantur

Voniam ī ponticis rebus fumus non erit omittendum unde
q mediteranea maria caput tollāt. Existimāt enī quidā simus
istos a gaditano freto nasci. Nec aliam esse originem q̄ inundationem æstuātis oceani: Cuius spiritu per uagante apud aliquot mediterranea littora, sicut ī italiæ pte fieri accessus uel recessus. Qui cōtrarium sentiūt omnē illū fluorem aiūt a pōticis faucibus inūdare idq̄ fulciūt argumēto nō inani: q̄ æstus e pōto pfluus nūquā reciprocetur

De insulis scythicis & oceano septētrionali & spatiis iter scythas & idos
formis hominū ceruistragelaphys.

Insula apollonitæ. lxxx. milī passuū abest ab osphoro thra
i tio citra histru sita. Ex qua. M. Luculus Apolinē nobis capit
tolinū extulit: Ante boristē Achillis insula est cū æde sacra
quā ædē nulla igredit̄ ales: & quæ forte aduolauerit rapti fuga pperat
Oceanum septētrionalē ex ea parte qua a ppanisso amne scythiæ al
luit Hecateus amalchiū appellat quod gētis illius lingua significat cō
gelatū mare. Philemō a cimbris ad p̄montoriū rubeas mouri maru
sā dicit uocari: hoc est mare mortuū. Ultra rubeas quicquid est corniū
nominat mare. Mare aut caspiū ex altero pōti latere ultra massagetas
appalleos scythas eē in asiatica plaga dulce haustu sicut. Alexādro ma
gno pbatū est. Moxque Pōpeio magno q̄ bello mitridatico sicut cō
milito eius Varro tradit ip̄is haustibus periclitari fidē uoluit Id eueni
re p̄dūt enūmero fluminū quoq̄ tāta copia ibi cōfluit ut naturā maris
uertāt. Nō omiseri q̄ p idē tempus eidē magno licuit ex india diebus
octo a bactris usq̄ daleriō flumē qd̄ influit oxū amnē puenire. Deinde
de mare caspiū: Inde p caspiū ad cyri amnis penetrare fluētū: ghiberia
& armenie fines iter luit. Itaque a cyro diebus nō amplius q̄nque itine
re tereno subuectis nauibus ad alueū fasidis pertendit per cuius excur
sus in pontum usque uenientes indiam liquido probatum est inuehi
pōsse

posse. Aucto est Xenorphon Lampſacenus a littóre scytharꝝ insulam
albaciam petentibus triduo nanigari eius magnitudinem immensam
& pene similē continenti. Nec lōge océnas separari: quas quí habitant
uiuunt ouis auium marinarum & auenis uulgo nascentibus. Perinde
alias prope constitutas æque insulas quarum hippopodas indigenæ
humana usqꝫ ad uestigium forma in equinos pedes desinunt. Esse insu-
las & phanelsiorum gentē quorꝫ aures in effusâ adeo magnitudinē di-
latent: ut reliqua uiscerum illis cōtegant. Nec adminiculum aliud sit
qꝫ ut membra membranis aurium uestiant. Anteqꝫ digrediamur ab scy-
thia religio est non præterire quæ nā peculiare ibi sint feræ scythicæ.
Cervi plurimi in hac terra. Igitur ceruos persequemur: Mares generis
huiusce cū statutū tempus uenerē incitant rabie libidinis esse
rati. Fœminæ licet prius conserâtur: non cōcipiunt ante æcturi sydus
Nec qualibet partus suos educant teneros studiose occulant: & absco-
ditos inter profunda fruticum uel hæbarum pedum uerbere castigat
ad latē dum. Cū maturuerūt ad fugā robur: exercitio docent cursus: &
assuescunt salire per abrupta. Acceptis canū latratibus secundū uētos
uſas dirigunt ut odor cum ipsis recedat. Mirant sibilum fistularum: re-
ctis auribus acutissime audiunt, summissis nihil. Stupent umnia: propte-
rea facilius obuius se præbent sagittantibus. Si maria tranant: non as-
pectu petunt littora sed olfatu. Infirmos ponunt in ultimo: & lassos
capita clunibus per uices sustinēt. E cornibus quod dextrū fuerit effi-
cacius est ad medelā. Si fugā angues gestias: utqꝫ uelis uras. Quæ ultri-
na præterea nidore uitium aperit ac detegit: si cui inest morbus comi-
tialis. pro ætate ramulos augēt. Id incrementū in sex annos perseue-
rat. Deinceps numerosiora non possūt fieri cornuā: possunt crassio-
ra. Quæ quidē castratis nunqꝫ crescunt: nec tamē decidunt. Dentes in-
dicant senectutē: cum aut pauci inueniunt aut nulli. serpētes hauriunt
& spiritu narium extrahunt de latebris cauernarum. Diptamum ipsi
prodiderūt. dū eo pasti excutiūt accepta tæla. Hærbam quoque quæ:
cinarem uocat contra noxia edunt gramina. Aduersus uenena mirifi-
cum est hinnuli corculum occisi in matris suæ utero. Patuit eos nun-
quā febreſcere. Quam ob causā cōſecta ex medullis eorꝫ ungēta sedāt
calores hominū lāguentiū Legimus plurimos matutinis diebus cerui
nam carnem degustare solitos sine febris lōgæuos fuisse. qꝫ demū
pderit si uno uulnere fuerit iterēpti. Ad dignoscendā uiuacitatē Alexā-
der magnus torqꝫ plurimis ceruis inexit. Qui post annū cētessimum

capiti, necdum senii iditium præferebant. Eadem pene specie sunt quos
tragelaphos dicunt. Sed non alibi quam circa fasidem apparent tantumque
illi uillosos habent armos & menta promissis hirta barbis

De germania & eius fontibus de uris Ca. xxviii.
& alce & succino & ceraunio albo.

*f*ons succinus ipse ingens nec ripheis minor collibus initium
germaniae facit. Hunc ingynones tenentia quibus primis post
scythas nomen germanicum consurgit. Diues uirorum terra fre
quens populis numerosis & immanibus. Extenditur inter hyrcinium
saltum & rupes sarmatarum. Vbi incipit danubio: ubi desinit rheno
perfunditur. De internis eius partibus alba guthalus insula amnes al
tissimi præcipitant in oceanum. Saltus hyrcineus amnes gignit. qua
rum pennae per obscurum emicant & interlucent: quis obtenta nox
denset tenebras. Vnde homines loci illius plebsque nocturnos excursus
sic destinant ut illis utatur ad praesidium itineris dirigendi praeractisque
per opaca callium pennis rationem viae moderantur inditio pluma
rum refulgentium. In hoc tractu sane & in omni septentrionis plaga ui
siones frequentissimi: qui boues feris similes setosi colla: iubis horridi:
Vltra tauros pernecitate uigentes: capti assuescere manu nequeunt. Sunt
& uris: quos imperitum uulgus uocat bubalos. cum bubali pene ad cer
uinam facie in africa procreantur. Istis porro quos uros dicimus tau
rina cornua in tantum modum protenduntur ut dempta ob isignem
capacitatem inter regias mensas potuum gerula fiant. Est & alces mu
lis comparanda: adeo propenso labro superiore ut nisi recedens in po
steriora uestigia pasci non queas. Gangauia insula e regione germa
niae mittit animal quale alces, sed cuius suffragines ut elephantis flecti
nequeunt: propterea non cubat cum dormiendum est. Tamen somno
lentam arbor sustinet quae prope casura secatur. Ut fera dum assuetis
fulcimentis innititur faciat ruinam. Ita capitur. Alioquin difficile est
eam manu capi. Nam in illo rigore poplitum incomprehensibili fuga
pollet. De germanicis insulis Gangauia maxima est. Sed nihil in ea
magnum praeter ipsam. Nam Glesaria dat cristallum. Dat & suc
cinum. Quia succinum Germani gentilitate uocant glesum. Qualitas
materiae istius summatim antea. Germanico autem Caesare omnes ger
maniae oras scrutante comperta arbor est pleni generis: Cuius media
le autumnii tempore succino lachrymat: Succum esse arboris de signi
ficatione nominis capessas pinum uero unde sit genitum si uisueris ipsius
succu

succi odor indicabit precium opere est ire longius ne padanæ: siluæ credatur lapidē fleuisse hanc speciem in illyricū barbari intulerunt. Quæ cū per pannonica cōmertia usu ad transpadanos homines foret delata. Quod ibi primū nostri uiderant. Ibi etiam natam putauerunt. Mune re Neronis principis apparatus omnis absq; succino inornatus ē: nec difficulter cum per idem tempus tredecim milia librarum rex germaniæ dono ei miserit. Rude primum nascitur & corticosum: deinde in coctum adipe lactentis suis expolitur ad quem uidemus nitorē pro facie habet nomen amelleū dicit & falernū utrumq; de similitudine aut uini aut utiq; mellis. In aperto est q; rapiat folia q; trahat paleas: q; uerō medeatur multis uitalium incōmodis medentiū docuit disciplina. Et india habet succinū: sed germania plurimū optimūq; quoniā ad insulā glesariā repitur: ut iā superius dictū. nā in germaniæ cōtinentibus gallica reperiū: quā gēmā arabicis anteponūt. Vincit. n. gratia Arabes quidē dicūt eā nō alibi reperiri q̄ in nidis auium quā melancories uocant. Quod nullus recipit: cum apud germaniæ populos quāuis rara infaxis tantū appareat. Honore & precio ad smaragdōs uiret pallidū nihil iucundus aurum decet. Cerauniorum porro genera diuersa sunt Germanicum candidū est splendet tamē cerulo: & si sub diuo habeas fulgorem rapit syderum.

Ca. xxix

De gallis māsia & oleo medico.

Alliæ inter rhenū & pireneū. Itē iter oceanū & mōtes geben g nam ac liren porrigunt. foelices ppinguibz glebis ac cōmodæ puētibus fructuariis plære q; cōlitæ uitibus & arbuſtis: Oia ad usū animatiū foetu beatissima. Rigue aquis fluminum & fōtiū. Sed fontaneis interdū sacris ac uaporātibus. Infamātur ueneni p iculor. tui icolage q uti aiūt ueri enī periculū nō ad me recipio detestabili sacroq; ritu nō ad hōnorē sed potius ad liuriā religiōis humanis litat hostis. Ex isto sinu quoquo orbe uelis exeas ī his paneas & ī italiā terra mariq; ī africanā mari tātū. Si thracia sit petēda excipit ager creticus optimus fūgibus & ferax: brigantino lacu nobilis. Inde noricus frigidus & partius fructuosus qua subducit a iugis alpiū admodū lætus. Da hic pannoniā uiro forti & solo plano læta atq; uber. Drauo sauo iclitis annibus circūflua mox meliæ quas maiores nostri iure. Cereris herreū nominabāt. In quaz pte quæ pontica est apparet hærba: quacū ificit oleū quod uocant medicū. Hoc ad incendiū excitatū si obruere aq gestias ardet magis nec alio sopit q̄ iactu pulueris.

Inis erat orbis ora gallici littoris nisi britaniainsula qualibet
 f amplitudine nomen pene orbis alterius mereretur. Octingē
 tis enim & amplius milibus passuum longa porrigitur ita: ut eam in
 calido nicum uique angulum metiamur. In quo recessu, Vlixem calit
 doniæ appusum manifestat ara græcis litteris scripta uotum multis
 insulis nec ignobilibus circumdatur. Quarum hibernia ei proximat
 magnitudine in humana est ritu incolarum aspero. Alias ita pabulo
 sa ut pecuaria ibi nisi interdum æstate a pastibus arceantur in pericu
 lum agat facies. Illic nullus anguis: Auis raræ: Gens inhospita & belli
 cosa: Sanguinem iteremptorem hausto prius uictores uultus suos ob
 linunt: Fas atque nefas eodem animo ducunt. Puerpera si quādo ma
 rem edidit primos cibos gladio imponit mariti inq; so paruuli sum
 mo mucrone auspiciū alimentorum leuiter infert: & gentilibus uo
 tis optat non aliter qui in bello & inter arma mortem oppetat. Qui
 student cultu, dentibus marinantium beluarum insigniunt ensium ca
 pulos. Candicāt enim ad eburneam claritatem. Nam præcipua uiris
 gloria est in tæla. Apis nusquam aduectū inde puluerē seu lapillos si
 quis sparserit inter aluearia examina fauos deserūt. Mare quod inter
 hāc & britaniā interluit undosū iquieteq; toto in anno. Nō nisi æstiu
 pauculis diebus est nauigabile. Nauigant aut uimineis alueis: quos cir
 cūdant ambitione tergoꝝ bubuloꝝ. Quotocunq; tēpore cursus ter
 nebit nauigantē esois abstinent. freti latitudinē in centū uiginti milia
 passuū diffundi. Qui fidem ad uegationati sūt æstimarunt. Syllurā
 quoq; insulā ab ora quā gēs britanea dum nunc tenēt turbidū fretum
 distinguit. Cuius homines etiā nūc custodiunt morem uetustum nūdi
 nas ac nūmum refutant: Dant res & accipiunt. Mutationibus necessa
 ria potius q̃ precii parant. Deos percolunt Scientiā futuroꝝ pariter
 uiri ac foeminæ ostentāt. Attanatis isula alluit fretu gallico a britaniæ
 cōtinente æstuario tenui separata frumentariis campis foelix & gleba
 uberi. Nec tantum sibi solis: uerum & alis salubris locis. Nam cum ip
 sa nullo serpat angue asportata inde terra quoque gentium inuecta
 sit angues necat. Multæ & aliæ circum britaniā isulæ: quibus thile ul
 ma. In qua æstiuo solstitio sole de cancri sydere faciente trāsitum nox
 pene nulla. Brumali solstitio perinde nullus dies. Ultra thilem accipi
 mus pigrū esse & concretum mare. Nullus ut ortus iūctus sit occasui.

Acalidoniæ p̄ montorio thilen petētibus bidui nauigatio ē. Inde exci-
piūt ebrides īsulæ quinq; numero; quæ; icolæ nesciūt fruges, piscibus
tantū & lacte uiuūt. Rex unus ē uniuersis. Nā quotquot sūt oēs angu-
sta īterluuie diuidunt. Rex nihil suū hēt: oīa uniuersorū. Ad æq̄tatē cer-
tis legibus stringit. Ac ne auaritia diuertat a uero discit paup̄tate iusti-
tiā: utpote cui nihil sit rei familiaris. Vex alit̄ e publico. Nulli illi dā-
t̄ foemina p̄ptia: sed p̄ uiciissitudines in quācūq; cōmotus sit usurariā sū-
mit. Vñ ei nec uotū nec spes cōcedit̄ liberorū. Secundā a cōtinēti statio-
nem euntibus orca des p̄bent. Sed orcade ab ebudibus porro sūt septē
dieꝝ: totidēq; noctiū cursu. Numero tres uacāt homīe nō habēt siluas
tantū uinceis hær̄bis in horrescūt. Cætera eaz̄ nuda harenæ & rupes
tenēt. Ab arcadibus thilen usq; quīq; dieꝝ ac noctiū nauigatio ē. Sed
thile larga & diutina: pynoma copiosa ē. Qui illic habitāt p̄ncipio ue-
ris īter pecudes pabulis uiuūt deide lacte ī hyeme cōsp̄gūt arborum
fructus. Utunt̄ foeminis uulgo. Certū matrimonium nullis. Circuitus
britaniæ q̄drigies octies septuagita quīq; milia passuū sūt. In quo spa-
tio magna ibi & multa flumina sūt: Fōtes calidi: op̄iparo exculpti ap-
paratus ad usus mortaliū. Quibus fontibus p̄sul ē Mineruæ numē. In
cuius ædeppetui ignes nūquā cassescūt in fauillas: sed ubi ignis tabuit
uertit̄ in globos saxeos. Præterea ut taceā metalloꝝ largā uariāq; co-
piā qbus britaniæ solū undiq; genex̄ pollet uenis locupletibus. Gaga-
tes hic plurimus optimusq; lapis. Si decorē regras nigro gēmens. Si q̄-
litate: nullius fere pōderis. Si naturā: aqua ardet. oleo restinguit. Si po-
testatē: attritu calefactus applicita detinet æque ut succinū. Regionē
partim tenēt barbari: qbus p̄ artifices plagæ; figuras iā inde a pueris
uariæ animalīū effugies icorporant̄: inscriptisq; uisceribus hoīū incre-
mēto figmētis notæ crescūt. Neq; quicquā magnæ patiētīæ loco nati-
ones fere ducūt: q̄ ut p̄ memores cicatrices plurimū fuci artus bibant.

De hispania gaditano freto

Capi. xxxi.

mediterraneo mari & oceano

Euerfus ad continentē res hispaniēses uocant. Terræ; plaga
cōparāda: optimis nullis posthabēda frugum copia siue soli
ubere: siue uineæ; prouentus respicere siue arborarios uelis.
Oīum materia affluit q̄cūq; aut p̄cio cara ē: aut usu necessaria. Argen-
tū uel auz̄ si regras hēt. Ferraris nunquā deficit. nec cedituibus: uincit
oleas: diuidua ē p̄ uintiis tribus. Secūdo punico bello nostra facta: &
nil in ea ociosū. nihil sterile. Quicq̄ cuiuscūq; modi negat messēm: ui-

get pabulis etiā q̄ arida sunt ac sterilia. Rudentū materiē nauticis sub
ministrant. Nō coquūt ibi sales sed effodiūt. Depurgāt ī miniū ī telas
pulueris fugāt uellera ut ad robore merū deputēt Cocci uenenū. In lu
sitania p̄montoriū est qđ artabrū aliī alii olisiponenſe dicūt. Hoc cæ
lum terras & maria distinguit Hispaniæ latus finit cælū & maria hoc
mō diuidit q̄ a circuitu eius īcipiunt oceanus gallicus & fōs septērio
nalis oceāo atlātico & occasu terminatis. Ibi oppidū olisipone ab uly
xe cōditum. Ibi tagus flumen. Tagū ob harenas auríferas cæteris am
nibus p̄tulerunt. In p̄ximis olisiponis æque lasciuiunt mira fœcūditatē
Nā spirante faponio uento concipiunt; & sitientes uiro aurag; spiritu
maritant. Hiberus amnis toti hispaniæ nomen dedit. Betis prouintia
uterq; nobilis. Carthaginē apđ hiberos q̄ mox colonia facta ē poeni
cōdiderunt. Tarracōnē Scipiones; ideo ē caput puintia tarracōnensis
Lusitanū littus pollet gemma ceraunio plurimū; qđ etiā idicis p̄ferūt
Huius ceraunii color est Epiropo q̄litas igni p̄batur Quē si sine detri
mento sui p̄ferat aduersus uim fulgug; credit opitulari. Garsiterides
insula pectant aduersū celtiberiæ latus; plumbi fertiles. Et tres sortu
natæ; q̄bus solū uocabulū signādum fuit. Ebusus e balearibus quæ a
diano abest septingenta stadia serpentē nō habet; utpote cuius terra
serpentēs fuget. Colubraria quæ sucronem uersus est foeta est augui
bus bocchoris regnum baleares fuerūt usq; ad euerſionē phrygū cuni
culis animalibus quondā copiosæ. In capite beticæ ubi extremus est
noti orbis terminus insula a continenti septingentis pedibus separa
Quam tyrii a rubro profecti mari erythæam; poeni lingua sua gadir se
ptem nominauerunt. In hac Gerionē æuum agitauisse plurimis mo
numentis probat. Tamen si quidam putent. Herculem boues ex alia
insula adduxisse q̄ lusitaniā contueſ. Sed gaditanū fretū a gadibus di
ctum; atlāticus æstus ī nostrū mare discudio orbis immittit Nā ocea
nus quē græci sic nomināt a celeritate ab occasu solis irrumpens leuo
latere europā radit. Africā dextro. Scissisq; calpe & ab inna montibus
quos dicūt colūnas Herculis iter mauros fundit & hispaniā. Ac freto
isti cuius xv. milia passuū efficit longitudo; latitudo uix septē. Quodā
hostio aperit limē interni æquoris mixtus miditerraneis sinibus quof
ad usq; orientē ppellit hoc q̄ hispanias profūdīt hipericus fert & ba
learicus; qui nāarbonēſe puintia gallicus; Mox ligasticus; ab eo ad sici
liam thuscus; quē græci iontū uel tyrrhenū. itali infer; uocat. A sicilia
cretā usq; siculus; Inde creticus q̄ ī pāphiliā & ægyptiū protēdit mare.
Quæ

Quæ aquarum moles torto in septentrionem prius latere anfractibus magnis iuxta græcias & illyricum per hellepontum in angustias stringitur ppointidis quæ ppointidis europam asiâque discriminans ad meotidem puenit. Causas nominum non uniformis dedit ratio. Asiaticum & phœnicum a prouinciis dictum ab isulis carpatum ægeum icareum balearicum cyprium. Agentibus ausonium; dalmaticum; ligusticum; thuscum. Ab opoidis adriaticum; argolicum; corinthium; cyrium. A casibus hominum misticum uel helleponticum. A memoria regis ionium. A bouis transitu: uel languistis etiam meatibus bouum prius bosphorus. A moribus accolæ euxinus axinus antea appellatus. Ab ordine fluenti ppointis. Aegyptium pelagus asiæ dat. gallicum europæ: africanum libyæ: his ut quæque proxia sunt uenerunt in partes partium: hæc in gremiis terrarum. Oras autem extimas oceanus amplectitur: quæ a littoribus suis arabicus pellicus idicus eous syricus hyrcanus caspius scythicus germanicus gallicus atlanticus libycus aegyptius dicitur. Cuius accessus incrementa circa littora indiæ uehementissime prouidentur: maximosque ibi exitus faciunt. Siue quæ sulphureus altius substat ut calor: seu quæ in ea parte orbis & fontium & flaminum copia sit effusior. Dubitatur etiam nunc quibus ex causis itumescat oceanus. uel quatenus cum superfluius sibi fuerit: rursus in se residat. Nec in obscuro est plura per ingenium differentium potius quam pro ueritatis fide expressa. Sed omissa ancipiti concurrentium questione has opiniones probatissimas inuenimus: Phisici autem mundum animal esse eumque ex uariis elementorum corporibus conglobatum: moueri spiritu: regi mente. Quæ utraque diffusa per membra omnia æternæ molis uigorem exerceant. Sicut ergo in corporibus nostris commercia sunt specialia: ita in profundis oceani nares quasdam mundi constituta per quas emissi anhelitus uel reducti modo inflent maria modo reuocent. At hi qui syderum sequuntur disciplinam contendunt meatus istos commoueri lunæ cursibus adeo ut sic uicissitudine inter manes aquarum & plenitudinem respiciant ad auctus eius uel defectiones. Neque eodem semper tempore sed prout illa aut mergatur aut surgat uariant se alternantes recursus.

De libya & hortis hesperidum & achante monte.

Cap. xxxii.

E hispania excursus in libyam. Nam bellone progressus quod beticæ oppidum est. Ultra interiacens fretum tria & triginta milia passuum tangit. Excipit mauritaniam: quæ nunc

d ii

colonia: & cuius p̄mus auctor Antheus fuit. Porro q̄a in illo ambitu
ægyptiū finis pelagus & lybicū incipit: placuit ut africā libyam dicere
mus: Quidā tñ libyam a libye Epaphi filia: africā ab Afro libys Hercu
lis filio potius dictā receperunt. Lx quoq; colonia in eodem tractu cō
stituta est ubi Anthei regia q̄ implicandis explicandisq; nexibus humi
melius sciēs uelut genitū matre terra ibidē ab Hercule extinctus ē. De
hortis hesperidum: & puigili dracone ne famæ licentia uulneret fides
ratio hæc est sinuoso meatu æstuariū e mari fert adeo flexuosis lateri
bus tortuosū ut uisentibus procul lapsus angueos facta uertigine mē
tiatur. Itaque qđ ortos appellauere circumdat. Vñ pomorū custodem
interpretantes struxerūt iter ad mendaciū fabulādi. Sed hæc insula insi
nuata sinibus aluei recurrentis in quibusdā æquoris spiris p̄ter arbo
res oleastri similes & aram sacram Herculi aliud nihil præfert quod
ppaget uetustatis memoriā. Vex̄ ultra frutices aureos & metalla fron
dentia illud magis mix̄ q̄ solum inferiore loco licet libra depressius
nunquam accessus freti superlabit. Sed obstaculo naturalia repaguli
in ipsis marginibus hæret unda: & int̄mis orarum superciliis sponte
fluctus gyrum resistunt. Ita spectando loci igenio nimirum planities
manet sicca: quīs prona sup̄ueniant æquora. Oppidum imminet sale
flumini ab hoc p̄rutulorum gentem iter est in atlanticas solitudines.
Atlans mons e media harenagē cōsurgit uastitate & eductus in uicinā
lunaris circuli. Ultra nubila caput condit. Qua ad oceanū extenditur
cū a se nomen dedit Manat fontibus: memoribus ihorrescit: rupibus
asperatur: squalet ieiunio humo nuda nec hærbida. Qua africam con
tra auersus est opimus nascentibus spote frugibus arboribus p̄ceris
opacissimus. Quæ odor grauis: comæ cupressis similes. Vestiuntur
lanugine sericus uelleribus nihilo uiliore. In eo latere & hærbæ eufor
bia copiosa: cuius succus ad multiplex profuit præsidium sanitatis. ad
oculariāq; præcipue claritatē: nec mediocriter ppellit uim uenenorū
Vertex sup̄ nivalis. Saltus eius quadrupedes ac serpentes fere & cū his
elephāti occupauerūt Silet per diē uniuersus: nec sine horro resecre
tus est: Lucet nocturnis ignibus: choris egyp̄anū undiq; personat. Au
diunt & cātus tybiagē. & tinnitus cinbalorū p̄ oram maritimam Alixa
abest qnq; & ducentis mil. pas. Lixa a gaditanō freto cētum q̄ndecim
milibus habitatus ante ut idicat loci facies: quōdam cultu exercitata
in q̄ usq; adhuc uitis & palmæ extāt uestigia. Apex Perseo & Hercule
p̄uius. cæteris inaccessus. ita fidē aragē iscriptio palā facit. Qua spectat
occasum

occafum iter ipsum & flumen anatim pef quadrigenta sex milia; Pas-
fuū ifames bestiis filuæ obsidenti. Amnes circa eum non tacendi. Qui
licet separentur iteruallis amplioribus transierūt: Tū i quoddā atlāti-
ci mōtis ministeriū ad sana marino haustu bābotum crocodillis hip-
popodamis refertū. Vltraq; adhuc amnis q; atro colore exit p iūmas
& exustal solitudines: quæ torrente perpetuo & sole nimio plus q; igni
to nunq; ab æstu uidicat. Hæc de atlāte quē mauri adderim noiant &
Hānonis punici libri & nostri ānales prodiderūt. Iuba etiā. Ptolæmet
filius q; utriusq; mauritaniæ regno potitus ē. Suetonius quoq; pauli-
nus summam huic cognitōi imposuit manum qui ultra atlantem pri-
mus & pene solus romana signa circumtulit.

Ca. xxxiii.

De mauritania & elephantis

a Prouintiis mauritaniis tingitana quæ solstitiali plagæ ob-
uia ē: quaq; porrigit ad iternū mare exurgit montibus septē
q; similitudinē frēs appellati freto iminent. Hi mōtes elephā-
tis frequētissimi sūt. Monēt a p̄cipio hoc animantiū genus discere.
Igit̄ elephāti iuxta sēsū humanū intellectū hēnt: memoria pollens:
sydeg; seruāt disciplinā: luna nitescēte gregatim ānel petunt. Mox as-
persi liquore motibus solis exortus qbus possunt salutat. Deinde in
saltus reuertunt. Duo eorū genera sūt. Nobiliores idicat magnitudo:
minores nothos dicunt. Cādore dentiū itelligit̄ iuuenta. Quorū alter
lēper i ministerio ē: alteri parciē ne hebetatus assiduo percussu mi-
nus uigeat. Si fuerit dimicādū cū uenata p̄munt̄ pariter cōfligūt utrosq;
que ut ebore dānato nō regrantur. Hant. n. sibi causā i esse periculi sen-
tiunt. Oberrāt agminatim. Natū maxiūs ducit agmen. Aetate p̄ximū
cogit sequētes. Flumen trāsīturi minimos ante mittūt: ne maiōrū igres-
su alueū atterāt: & p̄fundos dep̄ssis uadis gurgites faciāt. Venerē ante
annos decē scēminas: ante. quinq; mares nesciūt. Biēnio coeunt. Qui-
nis nec amplius i anno diebus. Nō p̄us ad gregariū nūmeg; reuersuri
quā uiuis aq; abluant p̄pter scēminas nūquā dimicāt nulla enī mo-
uerunt adulteria. Inest illis clāmētiae bonū. Quippe si p̄ deserta uaga-
bundū hominē forte uiderint: ductus usq; ad notas uias p̄bent. Vel si
cōfertis pecoribus occurrit̄: itinera sibi blāda & placida manu faci-
unt: ne qd̄ obuiū animal iterimāt. At cōfligū fortuito si qñ pugnatur
nō mediocrē hēnt curā sautiōr. Nā fēssos uulneratosq; in mediū rece-
ptant. Cū captiuitate uenerint in manus hoīum māsuescūt hausto or

dei succo. Maria trāsmeari naues nō p̄us subeunt q̄ de reditu illis la-
cramētū luat. Indicos elephātos mauritani timet & q̄si paruitatis suae
cōscii asp̄nat ab his uideri. Nō ānis decē ut uulgus: sed biēnio ut Aristo
diffinit utero grauescūt. Nec āplius q̄ semel giginūt: nec plures q̄ singu-
los uiuunt in ānos trecētōs. Impatiētissimi frigoris. Trūcos edūt: lapi-
des hauriūt: gratissimas ī cibatu palmas habēt. Odorē muris uel maxie
fugiūt: babula etiā q̄ a musculis cōtacta sunt recusāt. Si qs casu chame-
leontē deuorauerit uermē elephātis ueneficū oleastro sūpto pesti me-
des. Durissimū dorso tergū ē uentre mollius. Setae hirsutiae nullae. In-
ter hos & dracones iugis discordia. Deniq; insidiae hoc astu p̄parant.
Serpētes ppter semitas delitescūt p̄ q̄s elephāti assuetis callibus euagā-
tur. atq; ita p̄termisissis p̄oribus postremos adoriunt: ne q̄ antecesserint
ualeāt ultimis opitulari. ac primū pedes. nodis illigāt: ut laq̄atis cruri-
bus īpediāt gradiēdi facultatē. Nā elephāti nisi p̄uenti hac spirae mo-
ra uel arboribus se uel saxis applicāt: ut nisu ac p̄odere nitibūdo attri-
tos necēt angues. Dimicatōis p̄cipua cā ē q̄ elephātis ut aiūt frigidior
in est sāguis & ob id a draconibus auidissimo torrēte captant aestu. De-
niq; nūq̄ iuadūt nisi potu grauatus ut uenis p̄penius irrigatis maiore
sūmāt de opp̄ssis facietatē. Nec aliud magis q̄ oculos detūt: quos solos
ex pugnabiles sciūt. Vel iteriora auriū q̄ is tantū locus defēdi nō pōt
p̄muscidet: itaq; cū ebiberint sanguinē dū ruunt beluae dracones obru-
unt. Sic utrinq; fusus cruor terrā ibuit fitq; pigmentū qcqd soli tinxe-
rit qd cinaberim uocāt. Elephātes italia āno urbis cōditae quadrigēte-
simo septuagesimo secūdo in lucāis primū bello epiratico uidit: & bo-
ues lucanus iū dixit. Cæsariēsi colōiae cæsaria iest a Diuo Claudio de-
ducta: Bōchi p̄us regia: postmodū subae īdulgētia po. rō. dono datae.
Inest & oppidū ligae: qd habitaculū Siphaci fuit. Nec ab īcosio tacite
recedamus. Hercule. n. illac transeūte xx. q̄a comitatu eius desuerant
locū deligūt iaciūt mōenia. Ac ne qs iposito a se nomie priuat in glo-
riaretur de cōdentium numero urbi nomen datum.

De numida & de urtis in ea Ca. xxxiij

Vod ē a fluie ansica numidiāe dat huius incolae q̄ diu errarunt
q̄ pabulatiōibus uagabūdīs nomades dei sūt. urbes in ea q̄ plu-
rime nobiles sed circa eminet. Denichulli purpurario fūco ty-
ris uelleribus cōpata. Ois hāc regio finibus in zeugitanū limitē desi-
nit Quapte siluestris ē feras educat: q̄ iugis ardua equos alit. eximio ē
marmore p̄dicat numidici urti forma ceteris p̄stant rabie dūtaxat &
uillis

nullis p̄fūdioribus. Nā genitura par ē quoquo loco editis cāptinus di-
xero. Coeūt nō itidē quo quadrupedes aliæ: sed apti amplexibus mus-
tuis uelut humanis cōiugationibus copulat. Desideriū ueneris hyemis
suscitat: secreti honore reuerent mares grauidas & in hisdē licet foueas
Partitis tñ per serobes secubationibus diuidunt. Lucinæ illis p̄peratus
tēpus est: qp̄pe utq̄ trigessimus dies liberat: unde euenit ut p̄cipitata
fēcūditas informes creet partus. Carnes pauxillulas edūt. qbus color
cādīdus. oculi nulli: & de festina imaturitate: tātum rudis sanies exce-
ptis unguium liniamētis. Has lābendo sensim figurāt: & interdū ad pe-
ctoratal fouēt: ut assiduo incubatu calefacte animalē trahāt spiritū. In
terea cibus nullus. Sane diebus primis. xiiii. matres in sōmnū ita cōci-
dunt: ut nec uulneribus excitari queāt. Enixe quaternis latēt mēsisibus.
Mox egressæ in diē libere tantā patiunt insolentiā lucis: ut putes obsi-
tas cecitate. Inualidū ursi caput. Vis maxima in brachijs & lūbis. Vñ
interdū positis pedibus insistūt. Insidiant aluearibus apū maxime fa-
uos appetūt. Nec auidius aliud q̄ mella captant. Cū gustauere mādra-
goræ mala moriunt. sed eunt obuiā ne malū ip̄erniciē cōualecat: &
formicas deuorāt ad recuperandā sanitatē. Si qñ tauros adorūnt sciūt
qbus potissimū partibus immorentur. nec aliud q̄ cornua aut nares
petunt. Cornua ut pondere defatigent nares. ut acrior dolor sit in lo-
co teneri ore. M. Messala consule. L. Domitius Enobarbus curulis edi-
lis ursos numidicos centū: & rotidē æthiopas uenatores in circo roma-
no edidit. Idq̄ spectaculū inter memorabiles titulos annotatur

De aphrica cyrenaica leonibus hiena hienio lapide serpētibus
onaggris heliotropio gēma p̄sillis basilisco simiis Ca. xxxv
Mnis africa a zeugitano pede icipit p̄mōtorio Apollinis sardi-
niæ cōtrouersa p̄mōtorio Mercurii p̄cedēs in frōtē sicanā pin-
de extēta ī duas p̄minētias. Quæ altera p̄mōtoriū cādīdū dīc-
altera q̄ ē in cirenaica regiōe sūcintē uocat. ea p̄ linū creticū opposita
cretæ insulæ cōtra tenax laconia excurrit harenis Cathapat mō agy-
pto insinuata: cui p̄ximi cirenēses extēdis iter duas syrtes q̄s inaccessas
uadosū ac reciproū mare efficit. Cuius salī defectus uñ incrementa haud
p̄mtum ē dephendēs. ita in certis motibus nūc in breuia rescindit dor-
suosa: nūc æstibus inūdant inq̄etis. Vt Varro auctor ē p̄ stabiliē ibi ter-
ram uētis penetrātibus subitā uim spiritus citissime aut remouere ma-
ria aut resorbere. Oīs hæc plaga ab æthiopia & terminis asiæ tigris flu-
mine qui nilum parit ab hispania freto scinditur latere quo ad meri-

diē uergit fōtiū inopsest & in famis siti. Altrínsecut quā septentrionē
patitur aquarū larga in agro bizanceno qui patet passuum uel ampli
us ducētis milibus glebis ila præpinguibus ut iacta ibi semina cum in
cremento centesimæ frugis renascantur. Externos in ea plurimos con
uētasse argumētū de urbibus & locis dabimus. Boron promontoriū
quod aquilosi credit græci aduenæ sic uocauerunt hypponē rhegiū
postea dictū. Itē hipponē alteræ de interfluente freto diarthū nūcupatū
Nobilissima oppida eqtes græci cōdiderūt. clypeā ciuitatē siculi extru
unt & aspida primū nō iant. ueniriā etiā i qua Venris ericinæ religiōe
trāstulerūt. Athei tripoli lingua sua signāt de triū urbiū numero. i. sa
brate leptis Magne & Philenis scribis ad laudis cupidinē graui uocam
datū hadrimētō atq; carthagini auctor ē a tyropopulus. Sed quæ su
per cartagine ueraces libri pdiderūt hoc loco reddā Urbē istā ut Cato
in orōne senatoria autumat cū rex lapō rex in libya potiretur. Elissa
mulier extruxit domo fœnix & carthadā dixitq; d'punico orōe exprimit
nouā ciuitatē. mox sermo nō uerso in uerbis punicū & hæc Elissa & illa
carthago deā ē Quæ post ānos septigētos triginta septē excidit q̄ fuer
at extructa. Deide a C. Cracco colōiis italicis data: & iunonia ab eo dī
ctatā liquātis per ignobilis humili & lāguido statu. Demumū iclarita
te secūdæ cartaginis iteriectis centū & duobus ānis. M. Antonio P. Do
lobella cōsulibus enituit. alteræ post urbē romā terrarū decus. Vex ut
ad affricā redeā ipsa suo cigit angulo Interna eius plurimæ qdē bestiarū
sed principaliter leones tenet: Qui ut aristotiles pibet soli ex eo genere
quod dētātū uocāt uidēt protinus atq; nascunt. Hæ trifariū genus scri
bitur Nā breuiorēs & iubis crispī plexq; ignaui sūt & imbelles Lōgio
res & coma simplici acres magis ac potētes. At hī quos creant pardi in
plebe remanēt iubarū iopes pariter omēs parcūt a sagina primū qui al
ternis diebus potū. alternis cibū capiūt ac frequēter si cōcoctio nō est i
secuta solitæ cibationi supponunt diē. Tūcq; carnes iusto amplius de
noratys cū grauant i fertis i ora unguibus sponte ptrahūt. Sane & cū
fugiendū est in facietate diē faciūt. Senectā defectio probat dētium. Nā
clemētis inditi multa sunt Prostratis parcūt. In uiros potius q̄ fœ
minas sœuiūt Infātes nō nisi i magna fame perimūt nec a misericordia
separūtur Assiduus deniq; exēplis patet eos pepcisse: cū multi captiuo
rū aliquot leonibus obuii itacti repatriaauerit. Getulæ ē mulieris nom
Iubæ libris cōprehensū est: quæ obtestata occur sates feras impunis re
diit. Auerſi coeūt: nec hī tātū sed & lices & camelli & elephātī & rhino

cerōtes & tygrides Leænae foetu p̄mo catulos q̄nq; edūt Deide p̄ singu-
los partus numerū decoquūt ānis in sequētibus. Sed postremo cū ad
unum materna foecūditas recidit: ut ultimo singulos p̄ creant steriles
fiunt in aeternū. Animos leonū frōs & cauda indicat: sicut motus equi
ni de auribus intelligūtur. Dedit. n. hāc signa genorossissima cuiq; na-
tura. Vis sūma īpectore est: firmitas in capite prācipua. Cū premūtur
a canibus cōtēptim recedunt subsistētēsq; interdū āncipiti recessu dissi-
mulāt timorē: idq; agūt sī in cāpis patētibus ac nudis urgeātur. Nā sil-
uestribus locis quasi testē ignauiae nō reformidātes quāta possūt se fu-
ga subtrahūt. Cū in sequūtur nifum saltu adiunāt: Cū fugiūt nō ualent
salire Cradiāres mucrones unguium uaginis corpore claudūt: ne acu-
mina attritu tūdant hoc adeo custodiunt ut nō nisi auersis faculis cur-
rāt. Septia uenātibus obtutu terrā cōtuent. quo minus cōspectis uena-
bulis terrātur. Nūq; limo uident: minimeq; se uolūt aspici. Cantus gal-
linaceosq; & rotasq; timent strepitus: sed ignē magis. Lentophanas acce-
pimus uocari bestias modicas: quae capite eturunt ut eae cineris asper-
gineus carnes p̄olutae iacteq; per cōpita concurrētū semitae: leones
nocēt: sī q̄tuluncūq; ex illis sup̄lerint. Proterea leones naturali eas pre-
mūt odio atq; ubi facultas data est morſu quidē abstinēt sed dilāiatas
exaīant pedū nifibus. Spectaculū ex his romae primus edidit Seuola
Publi filius i curuli aedilitate. Hienā quoq; mittit affeica: cul cum spī-
na riget collum continua unitati flecti nequit nisi toto corpore circū-
acto. Multa de ea mira primūq; sequit̄ stabula pastorum & audito assi-
duo addiscit uocamē quōd exprimerē possit imitatione uocis huma-
nae: In hominē actu accitū noctu sauiat. Vomitus quoq; mētū hūma-
nos falsisq; singultibus sollicitos sic canes deuorat. Qui forte si uenan-
tes umbra eius dum insequūtur cōtingerit latrare nequeūt uoce p̄cita
Eadē hiena īq̄sitiōe corpore sepultorū busta eruit: propterea p̄mpti-
us est marē capere Foeminis. n. īgenita ē calidior astutia. Varietas mul-
ta in est oculis: oculorūq; mutatio. In quorū pupillis lapis Inuenit̄ hien-
dicūt bræditū illa potestate cuius hoīs fuerit linguae subditus predicat
futura Verū hiena quodcūq; aīal ter lustrauerit mouere se nō potest.
Qua p̄pter magicā sciam iesse ei pronūciauerūt. In aethiopiae p̄te co-
it cū leæna uñ nascit̄ mōst̄: cui corococte nom̄ est. Voces hoīm & ip̄a
piter affectat. Nūq; cohibet acie orbū sed i obtutū sīn uictatione cōten-
dit. In ore gigna nullas dēs unus atq; p̄petuus q̄ ut nūq; retūdat natura
liter capsulae mō claudit. Interrea q̄ coeūt herbatice eadē africa ona.

gros hēt. In quo genere singuli iperitāt grēgibus scēminare. Aemulos libidinis metuunt: Inde ē qđ grauidas suas seruāt ut ī editis maribus qđ facultas fuerit generādī spē morſu detrūcēt. Quod cauētes scēmiæ in secessibns ptus occulūt. Affrica serpētibus a deo foecūda ē ut mali huius merito illi potissimū palma det. Cerasse pfert quatrigemia cornicula quoq; ostētatione ueluti esca illicitas aues pimūt. Nā reliqua corporis de īdustria hāsenis tegit: nec nullū iudiciū sui p̄bēt: nisi ex ea pte qua iuitatis dolo passeribus necē perpetua aucupenf. Amphibana cōfurgit ī caput geminū: quoq; alterū ī loco suo ē: alter in ea pte q̄ cauda. Quæ cā efficit ut capite uterq; sexus nitibundo serpattractibus orbiculatis laculi arbores subeūt e qbus uī maxia turbinati penetrāt aīal quodcūq; obuiū fortuna fecerit. Scithale tāta p̄fulget tergi uarietate: ut notag; gratia uidentes reterdet. Et qm̄ reptādo pigrior est: quos assequi neq; miraculo sui capiat stupentes. In hoc tñ squamagenitore hyemales exuias prima ponit. Plures diuersaq; aspidū species neq; dispes effectus ad nocēdū. Dispas siti īterficīt Hippanale somno necat teste ēt Cleopatra emis ad mortē abag; uirus qm̄ medelas admit tit minus fame mēfēt. Hemorrois morſu sanguinē elicit & dissolutis uenag; cōmertis qcqd animæ est euocat per cruorē. Præster quē pcuſerit distēdit: enormiq; corpulētia necat; extuberatos ictus sopi stat in putrendo sequitur. Sūt & hamodite. Est cenchris. elephātie chersidrica. Moderacōtes postremo q̄tus nominū tātus mortium nūerus. Nā scorpiones stinci lacertiq; uermibus nō serpētibus ascribunt. Mōstra h̄c si bibāt clāmētius feriunt. Habēt affectus nō temere nisi cōiuges euagantur. Capto altero uel occiso uter superfuerit efferatur. Subtiliora sūt capita scēminis. Alui tumidiores. pestis nocētior. Masculus æq; l̄ teres est: sublimior etiā mitiorq;. Igitur anguibz uniuersis hebes uisus est: raro in aduersum contuentur. Nec frustra cum oculos non in fronte habeant sed in tēporibus adeo ut citius audiant q̄ quid aspiciāt. De gemma heliotropio inter æthiopiam africā cyprum certamē fuit quæ nam mitteret generis huius eminentissimam. Deprehensumque est documētis plurimis æthiopicam aut libycā palmam tenere: uiridi colore est non ita acuto: sed nubilo magis. & represso stellis puniceis superſparſa. Causa nominis de lapidis est effectū & potestate lapidis. Deiecta in labris æneis radios solis mutat sanguineo repercussu septa extraque aquam splendorem aeris abiicit & auertit. Etiam illud posse dē ut hærba eiusdē nomis mixta & p̄cātatoibz legitimis cōsecrata:

cum

cū a quocūq; gestabit subtrahat nīlibus obuioꝝ. Inter syrtēs q̄uis terra
p̄gentibus iter syderibus destinā: nec aliter cursus patēscit. Nā putris
soli faciē aura mutat: & minimo licet uēto tantā diuersitatē flatus effi-
cit: ut subinde p̄uersis syrtibus locoꝝ nulla īditia agnitioni relinquit.
cū mō q̄ fuerāt tumulis ardua in ualles residūt. Modo q̄ uallibus p̄ssa
coetu pulueris aggerātur. Ita. n. cōtinens natura maris uī patit: nec in-
terest ubi potius sint p̄ cellā: cū ad exitū uiantū ēlemētis cōgruētibus
in terris flabra s̄uiāt ī mari terrā: Vtrāq; syrtēs ducētis q̄nquaginta
milibus pass. separātur: aliquāto clāmētior q̄ minor est. Cn. deniquē
Seruilio C. Sempronio consulibus inter hāc uadosa romanam classē
impune accepimus perfrētasse. In hoc sinu mene īsula post mintur-
nenles paludes C. Mario fuit latebra. Supra garamantas p̄silli fuerūt
contra noxium uirus muniti. īcredibili corporis firmitate: soli mor-
sibus anguium non interibant: & quāuis dente loetali appetiti incorru-
pta durabāt sanitate. Recentes etiam editos sepētibus offerebāt. Si es-
sent partus adulteri matrum crimina plectebantur interitu paruuloꝝ
Si pudici probos ortus a morte paterni sanguinis priuilegium tueba-
tur. Sic originis fidem probabant uenenis iudicantibus. Sed hāc gēs
interiit a nasamonibus capta: neq; quicq; aliud prāter opinionem de
uestigio nominis sui p̄silli reliquerunt. Nasamonitem lapidem nasa-
mones dant sanguineū uniuersū nigri uenulis adumbratū. In intimo
recessu syrtis maioris circa phylenorum aras lotophagos fuisse dixi-
mus. Mec incertū est a phylenorū mari nō procul palus est quā triton
amnis influit Vbi speculatā se artiu mdeam crediderunt. Maior syrti
ostentat oppidū. Cirenās uocāt q̄ Bathius lacedemonius olympia
de q̄nta & q̄dragesima rege Martiores romanas tenēte: anno post tro-
iā captā q̄ngentesimo & octogesimo sexto cōdidit. Quē domus Cali-
machi poetæ fuit patria. Inter hāc oppidum & templū. Hammonis
milīa passuum trecēta sunt. Templo sōs p̄ximat soli sacer. Qui hu-
moris nexibus humum stringit fauillā etiā in cespitē solidat: in qua gle-
ba nō sine miraculo lucus uiret undiq; secus agris arentibus. Illic & la-
pis legitur Hammonis uocāt cornu. Nam ita tortuosus est & inflexus
ut effigiē reddat cornu arietis. Fulgure aureo est prā diuina sōnia res-
fētare dicitur subiectus capiti incubantiū. Est arbor ē melops nomine
ex qua profluit lētus humor quē a loco hāmoniācū nō iamus. Apud
cirenēses prāterea syrpe gignitur odoratis radicibus uirgulto hārbi-
do magis q̄ arbusco. cuius ē culmo exudat æstatis tēpore pingue rosi-

dum; idq; pascētū hircorū hāret barbulis. Vbi cum arefactum inole-
uit guttis stiriacis legitur ad usum mēsaē uel medelae magis. Dictum
est primum syrpicum quoniam manet in modum lacteum. Deinde
usu deriuante laser nominatum. Quae germina initio barbaricae im-
pressionis uastatis agris. Postea ob intolerandum uectigalis nimietā-
tem ferme penitus ipsi accolae eruerunt. Cirenīs ab leua africa est: ab
dextera aegyptus: a frōte sauum & importuosum mare: a tergo bar-
barorū uariarū nationes & solitudo inaccessa: & squalens quae
basilicum creat malum in terris singulare. Serpens est pene ad sempe-
dem longitudinis: alba quasi mitrula. Lineatus caput nec hominum
tantum nec aliorum animantium exitiis datus. Sed terrae quoque ipsi
us quam polluit & exurit: & ubicunque ferale fortitur receptaculum.
Denique extingit hærbas: necat arbores: ipsas etiam corrumpit auraf
ita ut in aera nulla alitum impune transuolet infecta spiritu pestilenti
Cum mouetur media corporis parte serpit: medie arduus est & excel-
sus. Sibilum eius etiam serpentes alii perhorrescunt. Et cum acceperit
fugam quaeque quoquo possunt properant. Quicquid morsu eius oc-
ciditur: non depascitur. Fera non attrectat ales. Mustellis tantum uinci-
tur: quas illic homines inferunt cauernis in quibus dilitescat. Vis tamē
nec defuncto deest quidem. Deniq; basilisci reliquias amplo sextetio
pergamini comparauerūt ut adē Apellis manu insignem nec araneae
intexerent: nec alites inuolarent cadauer eius reticulo aureo suspensū
ibidem locauerunt. Circa extimum syrtium illarum berenicem ciuita-
tem aluit lethon amnis inferna: ut putant inundatione prorumpens:
& apud pristinos uates latex memoratus obliuionis. Hanc beronicē
muniiuit quae Ptolameo tertio fuit nūpta: & in maiori syrti locauit.
Omnem autem latifundum quod inter aegyptū aethiopiam libyamq;
diffunditur quamcunq; lucis opacum est uarium impleuit simiarum
genus. Nec quisquā offensus nomie cognitiōe grauet. Enim uero opere
precii ē nihil ommittere: in quo naturae spectanda sit pudentia. Vulgus
simiarū in his q̄s passim uidemus nō sine ingenio aemuladi: quo facilius
in manus ueniūt. Nā dū auidae uenantiū gestus affectant: relicta cōsul-
to uisci unguilla: qđ mēdacio factū uidēt oculos suos obliuūt. Ita visu
obducto pronū ē eas corripī. Exultant noua luna. Tristes sūt cornuto
& caun sydere. Immoderate foetus amat adeo ut catulos facilius amit-
tat: quos ipēdio diligūt: & aī se gestāt: qm̄ neglecti pōe matrē semper
hāret. Circopiteci caudas hēnt. Hae discretio est inter p̄us dictas. Ce-
nocephali

nocephali & ipsi sūt numero simiarum in æthiopiæ partibus frequē
tissimi uiolenti ad saltū fieri morfu nūq̃ ita mālueti ut nō sint magis
rabidi. Inter simias habētur & sphinges uillosæ comist: mammis pro
miulis ac pfūdis dociles ad feritatis obliuionē. Sūt & quas uocāt saty
ros facie admodū grata: gestaculatis motibus inquietæ. Callitrices to
to pene aspectu a cæteris differūt. In facie barba est: lata cauda. Has ca
pere nō est arduū sed proferre rage. Neq̃ enim uiuūt i altero q̃ methyo
pico hoc est suo cælo.

Ca. xxxvi

De amatibus & asbitis

i Nter nasamonas & trogloditas gēs amātem est quæ salibus
domos extruūt: quos in modū cautiū & mōtibus excitatos ad
usum ediūce mētiis uestūt struitibus. Tanta ibi huiusceuenæ copia est
ut testa faciāt & salinis. Hi sūt amates q̃ cōmertiaicū trologytis habent
Carbūculi gemæ citra amates propriores nasamonibus. Asbitæ lase
re uiuūt: hoc alūtur hoc illis dulce est.

Ca. xxxvii

De agramatibus & isula gauleon

g Aramātū oppidū est debris fōte miro q̃ deniq̃ alternis uici
bus die frigeat: nocte ferueat. ac per eadē uenax cōmertia in
terdū ignito uapore æstuet. Interdū glaciali horrore algescat.
Incredibile memoratu ut tā breui tēporis circulo natura tā disonā sui
faciat uarietate. Idq̃ qui pcōtrari uelit tenebris i esse fluori illi eteram
facem credat. Qui rimetur die brumales scatebras nunq̃ aliud existi
met q̃ ppetuo rigeret. Vnde non immerito p gētes debris iclyta est. Cu
ius aquæ & cælesti uertigie mutāt qualitatē quā uis cōtrouersa sydege
disciplinē. Nā cū mūdū a calore uesper tēperet ab occasu icipit ita icā
lescere ut i tactu abstineas noxiū sit cōtigisse. Rursus cū ortus solis i
cāduerit: & radiis ferue facta sunt oia: sic glaciales enomit scaturigines
ut hauriri etiā a sitiētibus nō queat. Quis ergo nō stupeat fontē qui fri
get calore: calet frigore. Garamaticæ regionis caput garamana est: ad
ad quā iter diu inextricabile fuit & inuiū. Nā latrone puteos haerenis
opiebāt ut tāposali fraude subductis ags i fame & siti ites submoue
ret accessus uiatiū. Sed Vespaliano p̃cipe bello quod cū oenēlibus ge
stū est difficultas hæc interiit compēdio spatii breuoris repto Gara
mātas Cornelius Balbus subegit: & primus ex ac historia triūphauit
primus sane de externis ut pote q̃ gadibus genitus accessit ad gloriam
nomīs triūphalis. Armēta gētis istius obliqs ceruicibus pabulant. Nā
si recta ad pastū ora dirigāt officiunt pna i hunū cornua & obnixa. Ex

pte qua cercina ē accepimus gaulcon insulā. In qua serpēs neq[ue] nasci
neq[ue] uiuit inuecta propterea iactus ex ea quocūque gētiū puluis arcet
angues: Scorpiones sup[i] iactus illico perimit.

De ætiopibus & eor[um] mirabilibus. Ca. xxxviii
Ætiopes & Atlātice gentes tygri flumine dinidunt: quā partē
a putāt nili. Sic papyro uiret: Sic calamo prætexitur Anima
lia eadē edit. Isdē tēporibus exundat. Intra ripas tūc quoque
redit cū cōtentus est alueo suo nullus. Garamātici æthiopes matrimo-
nia priuatim nesciūt. Sed oib[us] uulgō in uenere licet. Inde est q[uod] filios
matres tantum recognoscunt. Nam paterni nominis nulla reueren-
tia est. Quis enim uerum patrem nouerit in hac luxuria incesti lasci-
uiantis. Ea propter gramantici æthiopes inter omnes populos dege-
neres habent. Nec immerito qui afflictā castitatis disciplina successi-
onis notitiam ritu improbo perdiderunt. Nomen ætiopū late pates-
cit in parte africana: Quam a meroe diuinit libya. Plurimæ eorum suūt
& uariæ nationes. Hæc e numero nomades cinōcephalorū actē ui-
uunt. Suerboti lōgi sunt ad pedes duodecim. Azachei: captos uenati
bus elephātos deuorāt. Apud sábales nulla est aurita quadrupes: nec
elephāti quidem his proximi sūmam regiæ potestatis eam tradūt de
quor[um] mōtibus quidā imperite augur anturmaritimos ætiopias qua-
ternos oculos dicunt habere: Sed fides alia est. Illi denique quod & ui-
dent plurimū: & manifestissime destināt iactus agitare. Occidentem
uersus agri ophagi tenēt q[uod] solas pantherar[um] & leonum carnes edunt.
Rege præditi: cuius in frūte oculos unus est. Sunt & paphagi: quibus
esca est quicquid mādi potest: & omnia fortuitū gignentia. Sūt antro-
pophagi: quor[um] mores uocasm sonat. Einomologos aiūt habere cani-
nos rictus & prominula ora. Artabatitæ proni atq[ue] quadrupedes. nec
secus ac fere sine sedibus euagant. Confines mauritanie certo tēpore
locustas terrestres legunt duratasq[ue] salugine i presidiū uitæ sola hēnt
Sed ex illis quadagesimū æui aunū nullus supgredit. Ab oceani æstu
ad meronem quā insulā amplexū primo nilus facit: milia passuū sexcē-
ta triginta sūt. Ultra meron sup exortū solis macrobii æthiopes uocā-
tur. Dimidio. n. eor[um] ptensior est q[uam] nostra uita: hi macrobii iustitiam
colunt: amat æquitatē: plurimum ualens robore: præcipua decet pul-
chritudine: ornant ære, auro uincula faciūt. Noxi[us] locus apud eos
est heliatropera opiparis epulis semp[er] reffectus q[ui]bus indiscrete oēs ue-
scuntur

scunt. Nā etiā diuinitus eas augeri ferūt Et ēt ibi lacus quo p̄fusa cor-
pora uelut uliūo nitescūt. Ex hoc lacu potus saluberimus sane adeo li-
quidus ē ut ne caducas qdē uehat frōdes: sed illico folia lapsa ad fūdū di-
mittat laticis tenuitate. Ultra hos desertæ i humanæq; sc̄litudines ad-
usq; arabicos sinus. Deidē in ultimis orientis mōstruosa gentiū facies
Alia sine naribus æquali totius oris planitie i formes habent uultus.
Alii cōcreta ora sūt modicoq; tantū foramine calamis auenæq; passus
hauriūt Nonnullæ linguis carēt: in uicē sermonis utētes nutibus mor-
ribusq; Quædā existis nationibus ante Ptolamēū Latyrū regē ægipti
incognitū habuerūt ignis usū. Aethiopia omnis ab oriente hiberno ad
occidentē hibernū tenet quicquid eius est sub meridiano cardine lucis
nitet. Qui maxime uirent hyeme. A meridiana parte mons editus ma-
ri imminet ingenio igni peræternū feruidus & in quietis iugis flagra-
tibz. Inter quæ incēdia iugis æstus draconū magna copia est. Porro
ueris draconibus ora pua & ad morsus nō dehiscunt: sed arte fistu-
læ per quas & trahunt spiritus. & linguas exerunt. Quippe nō indētis
bus uim sde in caudis habent: & urbere pōtius q̄ rictu nōcēt. Excidit
e cerebris draconias lapis. Sed lapis nō est nisi detrahať uiuētibus. Nā
si obeat prius serpēs cū anima simul euanescit duricies soluta. Vsu ei-
us orientis reges præcipue gloriātur quāquā nullū lenociniū artis ad-
mittat soliditate: & quicquid i eo nobile est non ma manus faciūt: nec
alterius q̄ naturæ candos sit: quo resuceat. Auctor Sotlagus gemmā
hanc etiā sibi uisā scribit. & quibus interceptiatur modis edocet. Præstā-
tissimi audacia uiri explorat anguium foueas & receptus. Inde presto
lati ad pastū exeūntes preteruectique parctis cursibus obiciūt gra-
mina medicata quantū potest ad incitandū saporem. Ita somno ob si-
tis e capitibus execant lapides: & de manu biis precipitis ausi prædam
reuehunt temērtatis plena sūt. Et quibus quam nabū uocāt nos came-
lopardalū dicimus. Collo equi similē. Pedibus bubalinis. Capite ca-
melino. Nitor rutilo Cādidis maculis supsparsi. Hoc animal. Romæ
circensibus dictatoris Cæsaris primū publicatū. Iisdem ferme tēpori-
bus illic exhibita monstra sunt cessos appellāt. Quorum pesteriores pe-
des crure & uestigio humanos artus mentiunt: priore perinde homi-
nū manus referūt. Quæ tamē. a nostris nō amplius q̄ semel uisa sunt
Anteludos. Cn: Pōpei rhinocerontem Romana spectacula nesciebāt
Qui bestia color būxeus. In naribus cornū unicū & repandū. Quod
subinde attritum cantibus in mucronem excitat: Eoque aduersus.

Elephātos praeliatur par ipsis prope lōgitudine. breuior eruribus: natāli tēlo aluū petens: quam solā intelligit ictibus suis per uiam. lux
ta ty grim fluuium catoblepas nascitur modica atq; iners bestia: caput
prægrauæ ægrefrens: aspectu pestilēti. Nā qul i oculis eius ostēderint
protinus uitā exuūt Formicæ ibi ad formā canis maximi harenas au-
reas pedibus eruunt quos leoninos habēt: quas custodiunt ne quis a-
ferat: captatēsq; ad necem prosequuntur. Eadē æthiopia mittit clicao-
nē lupum ceruice inbatū: & tot modis uarium ut nullū illi colorem di-
cāt abesse. Mittit & paradrū bonum magnitudine: bisulco uestigio ra-
molis cornibus capite ceruino ursino colore: & pariter uillo profūdo
Hūc paradrū affirmāt habitū metu uertere: & cum dilitescat fieri ad
similitudinem cuiuscūq; rei proximauerit siue illa saxo alba sit seu frute
to uirēs siue quā aliā præferat qulitatē. Faciūt hoc ide in mare polidi
In terra cameleontes. Sed & polipus & cameleō glabra sūt ut possit
tutis leuitate speculi modo proximantia æmulari. In hoc nouū est &
est & singulare hirsutia pili colox uices facere. Hinc euenit ut difficul-
ter capi possit. Aethiopicis lupis proprium est quod In saliendo ita ni-
sus habent alitis ut non magis proficiant cursu q̃ meatu. Homines ta-
men nūq̃ impetunt. Bruma comati sunt: æstate nudi. thoas uocāt. Hi-
stris quoq; inde locifrequētissima erinacis similis. Spinis tergum hispi-
da. Quas plexq; laxatas iaculatione emittit uolūtaria: ut assiduus acu-
legē nymbis canes uulneret in gruētes. Illius cæli ales est pegasus. Sed
hæc ales equinum nihil præter aures habet. Tragopa quoq; auis ma-
ior aquilis cornibus arietinis præferēs armatū caput. Aethiopes legūt
cinamū. Id frutetum situ breui nascitur: ramo humili & represso: nūq̃
ultra duas ulnas altitudinis Quod gracillius puenit eximiū magis du-
citur. Quod i crassitudinem extuberatur despectui est. Vex̃ legitur p
facerdotes hostiis prius cæsis: Quas cum litauerint obseruatur ut mes-
sis nec ortum solis nisi anticipet nec egrediat occasum. Quisquis prin-
cipatum tenet sarmentox aceruox hasta diuidit. quæ sacrata est i hoc
ministerium. Atq; ita portio manipulox soli dicatur: quæ si iuste diui-
sa est sponte incenditur. Inter hæc quæ diximus nitore ceruleo hiacy-
nus inuenitur. lapis preciosus: si quidem iuculpabilis inueniat. Est enī
uitiis nō parce obnoxius. Nā plexq; aut uiolatio diluitur: aut nubilo
obducitur. aut albicantius in aquaticum eliquescit. Optimus i illo te-
nor: si nec dēsiore succo sit obtusior: nec propensa perspicuitate dete-
or. sed ex utroq; temperamento lucis & purpuræ moderatū suauiter
florē

florem trahit: hic ē q̄ sentit auras: cū cālo facit mutationē: nec æqliter
rutilat: Cū aut̄ nubilosus ē aut serenus dies p̄terea in os missus magis
friget. Sculpturis certe minime accomodatus: ut q̄ attritū respuat: nec
tū penitus iunctus est. Nā adamāte scribit & notat. Vbi hiacynthus ibi
& crisoprasus apparet. quē lapidē lux celat. Prodit obscurū hoc. n. est
illo diuersitas ut nocte igneus sit: die pallidus. Ex ipso solo sumimus
emathitem rubore sanguineo: ac propterea emthites uocatus.

De ultimis gētibus libyæ. Ca. xxxviii.

q̄ Vod ab atlāte ad usq; canopitanū hostiū pāditur. Vbi libyæ fi-
nis est & ægyptiū limen dicitur a Canopo Menelai gubernatore
sepulto in ea insula q̄ hostiū nili facit gētes tenet dissonæ. q̄
in auia solitudinis secretū recesserūt. Ex his atlātes ab humano ritu prorsus
exulāt. nulli p̄priū uocabulū: nulli speciale nomē. Diris uultibus
solis ortus excipiūt. Diris occasus psequunt. Vstiq; undiq; torrentis
pligæ sydere: oderūt deū lucis. Affirmāt eos sōnia nō uidere & abstrere
penitus ab aīalibus uniuersis. Trōglodytæ specus excavāt: illis teguntur:
nullius ibi habēdi amor: diuitiis paupertate se abdicarūt uolūtaria
Tantū lapide uno gloriantur quē excōthaliton uocāt tam diuersis notis
sparsū ut sexaginta gemmarū colores in paruo eius orbiculo dephen-
dant. Isti carnibus uiuunt serpentiū. ignariq; sermōis stridūt potius q̄
loquūtur. Augulæ uero solos culūt inferos: foeminas suas p̄mis noctibus
nuptiæ adulteriis cogūt patere mox ad p̄petuā pudiciā legibus
stringunt seuerissimis. Gamphasantes abstinēt proeliis: fugiūt cōmercia:
nulli se externo misceri sinūt. Blemys sed nō eos q̄ uicina rubromari
scolunt credūt tūcos nasci pte q̄ caput ē. os tū & oculos habere
in pectore Satyri de hominibus nihil aliud pferūt q̄ figurā. Egiptanes
hoc sūt qd̄ pingi uidemus. Himātopodes flexis nisibus cruce repunt
potius q̄ incedunt: & pergent usum lapsu magis destinant q̄ ingressu
Pharusi cum Herculi ad hesperidas pergenti forent comites itineris
tedio hic resederunt. Hactenus libya.

De ægypto & de his quæ sunt in eo.

Ca. I.

Egyptus a meridie introrsus recedit quoad p̄tendāt æthiopes
A tergo inferiore eius partē nilus circumfluit: q̄ scissus a loco cui
delta nomē ē ad insulæ spatia amplectit iteramina & icerto pene
fonte decurrēs p̄ditor ut loq̄mur. Originē hēta montē inferioris
mauritanie q̄ oceano p̄pinquat. Hoc affirmāt libri puniei: hoc iuba
regē accepimus tradidisse. Igit̄ ptinus lacū efficit quē nilidē dicūt. Nilū

aut iam inde esse cōiectant. q̄ hoc flaguū h̄erbas: pilces: beluas nilmī-
nus p̄creet q̄ in nilo uidemus. At si qñ mauritaniā usq̄ ei origo ē aut nī-
uibis densioribus aut himbribus largioribus irrigat incrementa exun-
dationis in ægypto augeant. Sed effusus hoc lacu harenis sorbet: & cu-
niculis cæcis abscondit. Deinde in cæsariensi prūpens amplior eadē
indicia p̄fert: quæ in exortu notauimus: Rursusq̄ subdidit: nec prius
reddit q̄ post interualla itineris extēti cōtingat æthiopas. Vbi exit ni-
grū facit fluuiū quē supra diximus eē terminū limitis Africāi. Ascapū
eum inde gentes uocant. s. aquaē tenebris profluentē. Multas magnas
que ambit insulas. Quæ pleræq̄ sunt tā diffusæ: uastæq̄ magnitudi-
nis ut uix eas dieꝝ quinq̄ cursu p̄termeet: quāuis concitus ibi feratur.
Nobilissima eaz̄ est meroe circa quā diuisus dextro a luo ascapores
leuo astabores actapores nominant. Tūc quoq̄ emerſus magna lon-
ginquaq̄ loca cū primū occurſatibus scopulis asperasitantis agmini-
bus extollit inter obiecta rupiū ut ruere potius q̄ manare credat. De-
inamq̄ a cataracte ultimo tutus est. Ita enim quædā claustra eius ægy-
ptii nuncupauerūt. Relicto tñ hoc pone se nomine quo tygris uocatur
mox in offēsus meat septē hostiis: cōdit in meridiē uersus: excipit ægy-
ptio mari. Ignari sydeꝝ uel locor̄ uarias de excessibus eius causas de-
derūt. Alii affirmāt ethelias nubiū densitatē illo cogere: uide amnis hic
auspicatur: plūmq̄ fontē superno humore sublatū tantā inūdationis
habere substantiā: quātam bibula ad liquorē nubila subministrauerit
Ferūt alii q̄ uentor̄ flatibus reſpercussus cū fluorem solitæ uelocitatis
nō queat promouere: aquis in arcto luctantibus in tumescat: & quāto
impēlius cōtrouersi spiritus repugnauerint: tāto excelsius sublimari
in altitudinis uertices reſpercussā celeritatem: qñ nec solitus extenuet
cursus alueum: & stipato iam flumine uenis originalibus torrentium
pondera superueniant. Ita cōcordi uiolētia hinc urgentis elemētī: hic
reliscentibus undis exultātibus molem colligi: quæ excessus facit. Nō
nulli affirmāt fontē eius qui fialus uocatur syderum mōtibus excitari
extractumq̄ radiis candentibus cælesti igne suspendi. non tamen sine
certa legis disciplina hoc est lunis cōeptantibus Vex̄ omnem excessus
originem de sole fieri: primāq̄ exultantiam tumoris concipi cum per
cærum soluebatur. Postmodum triginta eius partibus euolutis ubi in
gressus leonē ortus sirios excitauerit propulso omni fluore tantā uim
amnis erumpere. Quod tempus sacerdotes natalem mundi indicauē-
runt. id est in. xiii Kalen. augustas & undecimū diem deinde reuocare
exitus

exitus uniuersæ o cū in uirginē trāseat: penitusq; iter suas ripās capeſt: eū
librā ſit ingreſſus. Hoc etiā addūt pariter eū nocere ſiue abundātius ex
æſtuet: ſiue partius: qūquidē exiguitas minimū ſœcūditatis appoſtet.
Propēſior copia diuturno humore culturā morat. Maxſos deide exi
tus eius duo de uiginti cōſurgere iuſtiſſimos: ſexdecim tēperaui: nec in
quindecim abeſſe puentus fructuarios. Sed qcquid intra ſit famē face
re. Dāt illi etiā hoc maietatis ut portēdat futura argumētantes qūquidē
de pharſalico bello nō fuerit egreſſus quinq; ulnas: ſam illud palā ē q
ſolus ex āmnibus uniuersis nullas expiret auras. Ditionis ægyptiæ eē
incipit a ſyene: in q ſines æthiopū: & inde uſq; dū mari intimatū nīlī no
men tenet. iter oīa q ægyptus habet digna memoratu ſcipue bouē mī
rantur apim uocat. Hūc ad inſtar colunt numinis: in ſignē notæ albæ
macula q dextra lateri eius ingenita corniculātis lunæ reſert faciē. Sta
tutū æui ſpatiū ē qd ut affuit: pſundo ſacri ſōtis immerſus necat: ne di
em longius trahat q licebit: mox alter nec ſine publico luctu requirit:
quē repertū centū antiſtites memphim proſequūtur. Vt incipit ſacris
ibi iniciatus ſacer fieri. Delubra qbus ſuccedit aut incūbat miſtice tha
lamos nomināt. Dant oīa manifeſtantiā de futuris illud maximū ſi de
cōſulenti manu cibū capiat. Denique auerſatus Germānici Caſaris
dextrā prodit ingruentia. Nec multo poſt Caſar extinctus eſt. Pueri
apim gregatim ſequuntur: & repente uelut lymphatici uentura pcinūt
Bos illi ſœmina oſtenditur in anno ſemel & ipſa non abſque certis in
ſignibus qua inuenta & oblata eſt eadē die neci datur. Apis natalē mē
phitici celebrant: lactū aureæ pateræ quā proiciunt in nīlī ſtatim gur
gitem hæc ſolennitas per ſeptem dies agitur. Quibus diebus cum ſa
cerdotibus quaſdam crocodilli inducias habent: nec āttrectant lauā
tes. Verum octauo die cerimoniais iam peractis uelut reddita ſœuien
di licentia ſolitam reſumunt: atrocitatem. Crocodillus malum
quadrupes: & in terra: & in flamine pariter ualet: linguam non ha
bet. Maxillam mouet ſuperiōrem: Morſus eius horribile tenacita
te conueniunt ſtipante ſedētium ſerie peſtinatim. Plærumq; ad. xxx.
ulnas magnitudinis eualeſcit. Qualia anſeris edit ona. Metatur locum
nido naturali prouidentia nec alibi ſœtus premitur q quo crescentis
nīlī aquæ nō poſſunt peruenire: In partu ſouendo mas & ſœmina ui
ces ſeruāt. pter hiatū oris armatus eſt etiam unguium imanitate. Hoc
tibus in aqua ſtegit, per diem humi acquieſcit. Circūdatur maxime cu
tis firmitate in tantū ut ſctus quouis tormento adactos tergore reper

cutiat. Strōphilos auis paruula est ea dum redimias escas affectat os
beluæ huiusce paulatim scalpit, sensim scalpurgine blandiente aditū
sibi in usque fauces facit. Quod enchydrus cōspicatus penetrat beluā
populatisq; uitalibus erosa exit aluo Est & delphinū genus ī nilo: quo
rum dorsa serratus habent cristas. Hi delphini crocodillos studio elici
unt ad natandū, demersiq; astu fraudulēto tenera uentriū subternatan
tes secāt: & interimūt. Præterea habitāt in insula nili homines forma
per exiguis sed audacia eousq; pditi: ut crocodillis se offerant obuio.
Nā hæc mōstra fugiētes insequuntī: formidāt resistētes. Ergo capiunt
subactiq; etiā intra aquas suas seruiunt: & per domiū metu ita obsequi
tur: ut in memores atrocitatis uictores suos in eqtantis dorso uehant.
Hanc ergo insulā & hāc gentē ubicūq; inditio odoris pleserint pcul tu
giūt. In aqua obtusus uidēt: in terra acutissime. Hyeme nullū cibū ca
piunt. Quinctiā q̄ttuor menses a cœptu brumæ inedia ex gunt. Sinci
quoq; circa nilū frequētissimi: crocodillis equidem similes: sed forma
modica & angusta. Vg; ad opē salutarē nō qualibet necessarij. Medē
tes quippe ex his pocula inficiūt, quibus & stupor excitetur: & ueneni
uis extinguatur. Hippopothamus in eodē flumine ac tole nascit: eqno
& dorso & iuba & hinitu: rostro resupino ungulis bifidis: aprinis dēti
bus: cauda tortuosa. Noctibus segetes depascit: ad quas pgit auersus
astu dolofo ut fallēte uestigio reuertēti nullæ ei isidia pparent. Ide cū
distendit nimia satietate harundines recēs casas petit p quas tam diu
oberrat quoad stirpiū acuta pedes uulnerēt. Vt pfluio sanguinis leuet
sagina. Plagā deinde ceno oblinit: usq; dū uulnus conducatur in cicat
ricem. Hippopodamos & crocodillos primus romā M. Scaurus iue
xit. Circa easdē ripas ales est ibis: ea serpentū populat oua: gratissimā
q; ex his escā nidis suis defert. Sic rarescūt puentus foetū noxiog. Nec
tamē aues istæ tantū intra fines ægyptios profunt. Nam quæcunque
arabice paludes pennatog anguim mittunt examina: quog; tam ci
tam uirus est ut morsum ante mors q̄ dolor insequat. Sagacitate qua
ad hoc ualent aues excitare in procinctū eunt uniuersæ: & priusq; ter
minos patrios externū malū uastet ī aere occurrāt catervis pestilētibus
Ibi agmē deuorāt uniuersū Quo merito sacræ sūt & illæ sæ. Ore pari
unt nigras solū pluriū mittit: reliqua pars cādidæ. De arboribus q̄s
solas fert ægyptus p̄cipua est ficus ægyptia: foliis: moro cōparāda po
ma nō ramis tantū gestitās, sed ex caudice usque adeo foecūditatis suæ
angusta est. Vno anno septies fructū efficit. Vñ pomū decerpseris alte
rum

rum sine mora protuberat. Materia eius in aqua missa subsidit. Dein de cu diu defecerit in liquore leuior facta sustollit. Et uersa uice qd natura in alio ligni genere non recipit. Fit humore sicca. Palma quoque aegyptia dicenda res est proprie ad ipsos uocat ut dici oportuit: eaque gustata arce sitim. Odor eide qui & malis cydoniis. Sed demum sitim sedat si prius quam maturum erit decerpas. Nam si matura summatum sensum intercipit gressum praepedit. linguam retardat: obsessisque officiis mentis & corporis uitium ebrietatis imitat. Egyptium limitem ad diacae cacumen tendit. Incolunt populi qui momentum quo reparare mundum ad motus ferunt annuos hoc studio deprehendunt. Eligis sacer lucus in quo colescant animalia diuersissimi generis. Ea ubi ad statutam lineam caelestis uertigo prouecta est sensus suos significationibus praedant quibus possunt. Alia ululat: alia mugiunt: quidam stridunt quidam rudiunt: nonnulla simul commouentur ad uolutabra. Hoc argumentum illis est magisterium ad inditum temporis deprehendendi. Idem populi ferunt a primis sibi gentis suae auis traditum ubi nunc occasus quondam ibi ortus solis fuisse. Inter aegyptias urbes numero portus thebae nobiles: ad quas commercia arabes undique gentium subuehant. hinc regio thebaica. Abedos & ipsa nobilis: olim Menonis regia nunc Osiris fanum exulta. Alexandria & opis ipsius magnitudo & auctor Alexander macedo nobilitat. quam metatur Democritus architectus secundum post conditorum inter memorabilia locum sortitus est. condita autem alexandria est xii. centesimaque olympiade L. Papirio Spurii filio, C. Petilio Cui filio consulibus romanis haud longe ab hostio nili fluminis quod heracleoticon alii: alii canopicon appellant. Est & pharos colonia a Caesare dictatore deducta. Ex qua facibus accensis nocturno dirigitur nauigatio. Nam alexandria insidioso accessu aditu fallacibus uadis caeco mari tribusque tantum canalibus admittit nauigantes. Possideo: thegano tauros: Hinc igitur in portibus machinas ad praelucendum ministerium fabricatas pharos dicunt. Pyramides turres sunt in aegyptio fastigiate ultra excelsitatem omnem quam fieri manu possunt. Itaque mensuram umbrarum egressae nullas habent umbras. Nunc ab aegypto promoueamus stilum

De arabia & thure myrrha cinnamo phoenice
sardonice & aliis lapidibus.

Ga. xli.

Ultra pelusiacum hostium arabia est ad rubrum pertinens mare quod erythreum ab Erythro rege Persei & Andromadae filio non solum a colore appellatum Varro dicit qui affirmat in littore maris istius fontem esse: quem si oues biberint mutant uellege

c iii

qualitatē: & antea cādidā amittāt qđ fuerint usq; ad hauſtū ac fuluo
poſtmodū nigreſcāt colore. Rubri aut̃ mariſarſinoe oppidū. uerum
hāc arabia pcedit aduſq; illā odoriferā & diuitē terrā quā catabani &
quiſcenitā tenent. Arabes nobiles montē caſſio. Quiſcenitā cauſas
nominis idē ducunt qđ tentoriis ſuccedunt: nec alias domos habēt. Ipſa
aut̃ tentoria cilicia ſunt. Ita nūcupāt uelamēta caprae pilistexta ſu
illis carnibus prorſus abſtinent ſane hoc animalis genus ſi iuentū illo
fuerit illico moritur. Hanc arabia grāci eudemonē noſtri beatā nomi
nauerūt. Habitatur colle manuſacto iter flumen tygrim & flumen eu
leum. Quod ortū a medis tā puro fluore iclytū ē. Vt idē omnes re
ges nō alia: qđ eius aquas bibant. Eudemonē nō fruſtra cognomiāt
Hinc capeſſas qđ prāter odores quos creat plurimos ſola thus mittit
nec tamen uniuerſa. Nā in medio eius ſūt aſtramitā pagus ſabeo: aq;
ocho menſiōibus regio thurifera diſterminat̃. Arabia appellata. i. ē ſa
cra. hoc. n. ſignificari iterpretant̃. Virgulta hāc non ſunt publica: ſed
quod iter barbaros nouū i ius poſteriorē per ſucceſſiones traſeūt fami
liariū. Ergo quicunq; dominatū iſtius tenent nemoris arabice ſacri uo
cant̃. Idē illi cū lucos iſtos uel metuūt uel icidūt nō funeribus iterſunt
nō cōgreſſionibus ſcēmiāe polluunt̃. Hāc arborē p̃us qđ penitus fides
pderetur alii lentisco alii mare the rebintho cōparabant uſque dum
libris quos Iuba rex ſcripſit ad Cæſarē Auguſti filiū palē fieret: itorto
eā eē uinime ramis ad aceris qualitatē: amygdali modo ſuccū fūderet
icidi ortu canis flagrantisſimis ſolibus. In iisdē ſaltibus myrrha puenit
cuius radices ut uitium raſtris p̃ficiunt̃: ablaqueatōibus gaudēt. Nu
data pinguiori fluit lachryma ſpōte manās p̃cioſior ex ea ſudor ē eli
citus corticis uulnere uilior iudicat̃. Codex i uertiginē flexus: & ſpiuis
hiſpidus: folium criſpius licet: oliuā tñ ſimile. Maxia altitudo extollit̃
ad qnq; cubita p̃ceritatis. Arabes ſarmētis eius ignes ſouent: quorum
fumo ſatis noxiō niſi odore cremati ſtoracis occurant. Plegq; iſanabi
les morbos contrahunt. Idē arabes legunt̃ cynamum: quod frutetū
ſitu breui naſcitur. ramo humili & repreſſo nunq; ultra duas ulnas al
titudis: Quod gracilius prouenerit eximium magis dī. Quod i craſſi
tudinem extuberatum ſit inuilius habetur. Verum legitur per ſacer
dotes hoſtiis p̃us caſis. quæ cum litauerint obſeruatur ut meſſis: nec
ortum ſolis anticipet nec egrediatur occaſum. Quiſq; p̃ncipatum re
net ſarmentorum ſtrues haſta diuidit: quæ ſacrata eſt in hoc munus
atq; ita portio manipuloꝝ ſoli dat̃: qđ ſi iuſtæ diuiſa ſit radiis iſſagrata
icēdium

incendium sponte concipit. Apud eosdē nascit̃ auis phoenix aql̃a magnitudine: capite honorato: in conum plumis extantibus: cristatis faucibus: circa colla fulgore aureo: postera parte purpureus absq̃ caudas in qua roseis pennis ceruleus iter scribitur nitor. Probatum ē quadraginta & quingentis eū durare annis. Rogos suos struit cinnam̃is quos p̃pe practea cōcinnant in solis urbē strue altaribus supposita. Cū huius uitā magni anni fieri cōuersione rara fides ē iter auctores: quis plarimi eorū magnū annū nō quingentis & quadraginta sed duodecim milibus. dccccli. ānis constare dicāt. Plautio itaq; Sextio & P. Apronio cōl. ægyptū phoenix ī uolauit. captusq; anno octingentesimo urbis cōditæ iussu Cladi p̃ncipis ī comitto publicatus ē. Quod gestū p̃ter censuram quæ manet actis ēt urbis cōtinetur. Cinomolgus p̃inde arabiz auis ī excellētissimis lucis textit nidos e fructibus cinnamoz ad quos quoniā nō est pueniri p̃pter ramoz altitudiē & fragilitatē. Accolæ illas congeries plumbatis petunt iaculis deiectasq; p̃ciis uendunt āmp̃lioribus q; hoc cinnamū magis q̃ alia mercatores p̃bent. Arabes lōge lateq; diffusi diuersisq; moribus uiuant & cultibus plurimis crinis itoñsus mitrata capita redimitu pari pars rala ī cutem barba cōmeritis studēt. Aliena nō emunt: uendunt sua. qp̃pe & liluis & mari diuites Vmbra q̃ nobis dextræ sūt: illis sinistra. Pars eorū qbus asper uictus ē angues edūt. Nulla illis aī uel corporis cura: ac p̃pterea ophiophagi nominātur. Ex istius littoris sinu Poclicrati regi aduecta sardonis gemma p̃ma ī orbe nostro luxuriæ excitauit facē. Nec multū de ea dīstēdum puto: adeo sardonis non omniū uenit notitiā. Superficies eius p̃batur si meratiul̃ rubeat: arguit si fuerit seculentior. Medietas circuit liante candicāte. Optia ē si nec colorē suū spargat in p̃ximū: nec ip̃e ex altero mutuetur: reliqua nigro finiuntur. Quod si translucet uitio uertitur. Si perspicuitatē arceat proficit ad decorē. Et molochitē arabs inuenit uirentē crassius q̃ smaragdus cōtra infantium pericula īgenita ut resistētē. Inuenit & iridē in mari rubro sicut cristallū seganginatā que radiis icta solis rutilo aeris rep̃cussu cælestis arcus ex sele iacit speciem Andromatē. Idem legunt arabes nitoris argentei lateribus æqualiter quadris quē de adamātē nō nihil mutuatū putes. Datū illi nomē ex eo qd̃ censēt qd̃ animoz calentiū mollit impetus & tumētēs refrenat iras: pederotē etiā arabicam inde semimus. Arabica aspectu eburnea est radi abnuīt cōtra neruorum molestias p̃dest habētibus. Impe derote cōgruit quicquid eximium est quadam decoris prærogatiua.

Christallinū lucet rubet purpurā Orag; extimis corona crocea uelū
cliquido renitente: Ac suauitate oculos afficit. Visum illicitū detinet in-
tuētes. Hac etiā gratia idis placet. Hoc. Arabie sat ē. hic ad. Pelusium
repatriemus.

Ca. xii.

De Cassio mōte & pōpei tumulo & Andromede uinculis

i N Pelusio cassius mons est delub; Iouis Cassi atq; ita Ostraci
ne locus Pōpei magni sepulchro inclytur. Idumea inde icipit
palmis opima. Deinde Iope oppidi antiq̃ssimū orbe toto utpōte añ
inundationē terrag; cōditū Id oppidū saxū ostētat quod uinculog; An-
dromeda uestigia adhuc retinet quā expositā belue irritus rumor cir-
cuntulit. Quippe ossa mōstri illius. M. Scaurus inter alia miracula in
edilitate sua Romæ publicauit. Annalibus nota est res. Mensuræ quo
q; ueracibus libris cōtinetur: siliet q; costag; lōgitudo excesserit pedes
quadraginta. Excelsitas furrit elephātibus idicis eminētiōr. Poro uer-
ticulti spine ipsius latitudine semipedē sint supgressi.

Ca. xliii.

De iudæ & lacu Asphalte: & balsamo & gēti essenog;

i Vdea illustis ē aquis: sed natura nō eadē aquag; omniū lorda-
nis amnis eximīæ suauitatis. panea de fōte demissus regiones
p̃terfluit amoenissimas. Mox in Asphaltitē lacū merfus stagno corrū-
pit. Qui Asphaltitis bitumē gignit: animal nō habet: nihil in eo mer-
gi potest: tauri etiā camelliq; impune ibi fluitāt. Est & lacus sara exten-
sus passuū. xvi. milibus circūseptus urbibus plurimis & celebribus ip-
se par optimus. Sed lacus thiberiadis his oibus antepōnit salubris īge-
nuo estu & ad sanitatē usu efficacii. Iudææ caput fuit Ierosolima. Sed
excisa ē. Succēssit Iericus & hæc deliuit. Artaxorxis bello subacta. Cal-
liroe Ierosolimis p̃ximus fons calore medico p̃batissimus & ex ipso
aquag; p̃conio sic uocatus in hac t̃m balsamū nascit. Quæ silua intra
terminos uiginti iuge; usq; ad uictoriā nostrā fuit. At cū iuda potiti su-
mus ita luci illi ppagati sūt: ut iā nobis latissimi colles sudēt balsama.
Similes uitibus stirpes hñt malleolis digerūt rastris nitescūt: aq; gau-
dēt: amat amputari. Tenacibus foliis sempiterno inūbrāt. Lignū cau-
dicis attrectatū ferro sine mora morit. Ea pp aut uiro aut cultellulis
osseis: sed in solo cortice: artifice plaga uulnerat. Ex q̃ ex me suauitatis
gutta manat post lachrymā scdm ī p̃ciis locū p̃ōa optinēt. cortex ter-
tiū ultius honos ligno. Lōgo ab Ierosolimis f̃cessu Tristis sinus p̃adit
quē de cælo tactū testat humus nigra & cinerē soluta. Duo ibi oppida
Sodomū noiātū alteg; alteg; Gomorg; Apd̃ q̃ pomū qd̃ gignit heat
licet

licet specimē maturitatis: mādī tñ nō p̄t. Nā fuliginē ītrifecus fauillatīā
ābitio tñ eximie cutis cohibet: q̄ uel leui p̄ssa tactū fumū exalat: & fati
scit in uagū puluerē. Interiora Iudææ q̄ occidentē cōtuet̄ essemī tenet:
q̄ p̄diti memorabile disciplina recessoerūt a ritu gētiū uniuersæ maiet̄
statis: ut reor puidetia ad hūc morē destinati. Nulle ibi foemine uene
re se penitus abdicauerūt: pecuniā nesciūt: palmis uictitat̄. Nemo ibi
nascit̄: nō tñ deficit hoīum multitudo: locus ipse addictus pudicitia
ē: Ad quē plurimi licet undiq; gentiū p̄perēt: nullus admittit̄: nisi quē
castitatis fides & innocētia meritū p̄sequat̄. Nā q̄ reus ē: uel leuis cul
pe: quāuis sūma ope adipisci ingressu uel iudiciū submouet. Ita p̄ i
mensū spatiū seclorū incredibile dictū eterna gēs ē cessatibus puerperiis
Engada oppidū īfra hessemios fuit: sed excisū ē Vex̄ inclutis nemori
bus adhuc durat decus: lucisq; palmaꝝ eminentissimus: nihil uel de euo
uel de bello derogatum. Iudææ terminns Massanda castellum.

De Scytopoli oppido.

Capi. xliiii.

Ranseo Damascū. Philadelphiā. Araphianā. Scythopolim
p̄mos incolas & auctore dabo. Liber pater cui humo nutrice
tradidisset cōdidit hoc oppidū. Vt sepulturæ titulū etiā urbis
moenibus ampliaret. Incolæ de erāt e comitibus suis Scythas delegit
quos ut animi firmaret ad p̄mptam resistēdi uolētia p̄mū loci nomē
dedit. In seleucia alter cassius mons ē Anthiochie p̄ximus: cuius e uer
tice uigilia adhuc q̄rta cōspicit globus solis: & breui corporis circum
actu radiis caliginem dissipantibus: illinc nox hinc dies cernit̄. Talis e
cassio specula est: ut lucem prius uideat q̄ auspicetur dies.

De tygri & Eufrate & lapidibus p̄ciosis.

Ca. lvi.

Vtrātē maior fundit Armenia ortū supra zizaniā sub radicib⁹
mōtis: quē Cathotn accole nomināt Scythicis p̄ximo. hic rē
ceptis in se aliquot amnibus cōualescat: & stipatus cōuenis aq̄s
luctat̄ cum thauri montis obiectu. Quē apud elegeā scindū: resistat li
cet duodecim milibus passuum latitudine lōgisq; excursibus dexteræ
Cōmagenē: Arabiā leua relinqt. Deinde plabēs plurimas gentes Ba
billoniā quōdā caldeoꝝ caput diuidit. Mesopotamiā opimat annue
in ūdationis excessibus ad istar̄ ānis Egyptiū terris sup̄fusus inecta soli se
cūdirate. Hisdā ferme tp̄ribus q̄bus Nilus exit sole. si p̄te Cācri uigesi
ma cōstituto. Tenuat̄ cū iā leone decurso ad extima uirginis curricu
la facit trāsītū: Quod Gnomici similibus paralelis accidere cōtendūt
quos pares & cæli & terræ positione equalitas normalis efficit lineæ

Vnde apparet ista duo flumina ad modū eiusdem ppendiculi cōstituta: licet e diuersis manent plagis eisdem incrementi causas habere.

De tygri quoq; dicere hoc loco par est.

Capi. xlv i

i N Armenia regiōe caput tollit mire q̄ lucido cōspicuo fōre i loco edito q̄ elegos nominat. Nec ab exordio statī totus ē. Primū pigre fluit: nec cū suo noīe. At cū fines medioꝝ iuectus ē, tygris statim dī. Ita, n. medi nominat sagittā. Influit i arethusā lacū oīa pōdera sustinentē: Cuius pisces nūq̄ se alueo tygridis imiscēt: sicut nec amnici pisces in stagnū trāseunt Arethusa: p̄ quē dissimili colore uolucris meat cursu. Mox thauro resistēte i pfundū specū mergit: quē subter labēs in altero eius latere apd' zomadā emicat uluas: & purgamēta plurima se cū trahēs. Deinde Idētidē abscondit rursusq; reddit. Adiabenes arabatq; p̄terfluit. Mosopotamiā āplectit. Amnē nobilissimū Hidaspe accipit Euftratē defert in sinū p̄sicū. Quēcūq; euftratē bibūt gētes diuerso nitēt lapide. Et milātis i ipso Euftratis alueo legit gēma ad imaginē marmoris p̄conēsis nisi q̄ i medio umbilico lapidis istius glauci uelut oculi nitet pupilla Agada a caldeis ad nos usq; fluxit haud facilis reptoni ut ipsi phibent ipsā se capeSSendā daret. Nāq; īgenita spiritus efficacia q̄dam supmēates naues ex pfūdo petit: & carinis ita tenaciter accorporatur: ut nisi abrafa parte ligni egre separetur Ea Agada apud Caldeos p̄pter effectus quos ex illa sciūt habet loco principē. Ceteris p̄pter gratiā magis cōplacet iucūdislime uirēs. Mirrhites parthis familiaris hūc si uisu estimes myrrhe color est. Et nō habet q̄ afficiat aspectū. Si penitus explorefēt atertiu incites ad colorē spirat nardi suauitatē. In p̄side lapidū tanta copia est tantaq; diuersitas: ut lōgū pene sit ipsis uocabulis im̄morari. Mitridax sole p̄cussa coloribus micat uariis. Tego litus nucleō oliue similis sp̄nit cū uidet. Sed remediis bonus uineit aliōꝝ pulchritudinē. Solutus quippe & haustus pulis calculis renū dolores ac uesice leuat Zammocrisus arenis auro immixtus: nūc bracteaginūc pulueris habet quadrūlas. Ethites fuluus est & tereti positiōe alteꝝ lapidē ītr̄insecus coh. bēs cuius crepitu tonorus est cū mouet quālibet tinnitū illū nō internū scrupilū facere sed spiritū sciētissimī dicāt hūc ethiten Zeroastes p̄fert oībus maximāq; illi tribuit potestātē. Inuenit aut i nidis aquile aut i litoribus oceani. In p̄side tamē plurimus. Spem ueteri defēdit a fluxibus abortius. Phirrites suruus est: tene ricq; se uehemētius nō sinit. At si quādo arctori manu p̄mitur digytos adurit. Calazias grandinis & cādorē p̄fert & figurā duritia robullima & in

& i uicta Ethites uipereas habet maculas. Dionisias fuscus ē rubētibus
notis sparsus. Idē si aquemixtus coterat fragrat uinū & qđ i illo odore
mirificū est: ebrietati resistit. Glosopetra deficiētibus lunis cālo cadit
ligue similis humane bō modice ut māgi phibēt potestatis: q ex ea lu-
nares motus excitari putāt. Solis gēma pcandida ē ad speciē fulgidi si
deris: rutilosq ex sese iacit radios Veneris crinis niter nigro iternis du-
ctibus ostētās rufosq criniū similitudinē. Senelites trāslucet fulgore cā-
didō mollesq cōtinēs lune imaginē. Quā iustā cursū astri ipsius phi-
bēt diebus singulis uel minui uel augeri Meconites papauera exprimi
Mirmicetes reptātis formice effigie notat. Calcophongus resouat ut
pullata era pudice habitus seruat uocis claritatē. Siderites a cōtēplati-
ōne ferri nihil dissonat. Veg. moleficus quoquo inferat discordias ex-
citāt. Flōgites ostētat intra se uelut flamas estuātē. Antral yraias coru-
scat i modū scintillatiū stellaz. Enidrus exudat ut clausū i eo putes fon-
taneam scaturiginem. Ca. xlyii

De Cilicia & cidno amne & corytio athero: & Tauro mōte.

c Illiciā de qua agitur si ut nunc est loquamur derogasse uidebi-
mur fidei uetustatis Si terminos seqmur quos habuit olim ab-
sonum est a cōtēplatiōe regē p̄sentiū. Ergo iter utrāq culpa factum
optimū est amboz tēpoz statū p̄ seq. Cilicia antea usq ad pelusium
Egypti p̄tinebat Lidis Medis Armeniis Pamphilia Capadocia sub Im-
perio Cilicū cōstitutis. Mox ab assiri subacta i breuiorē modū scripta
est plurima iacet cāpo sinu lato recipiens mare Issicū, ab tergo motiū
thauri & Amni iugis clausa. Sortita nomen a Celice quem etas pristi-
na pene ultra eū memorie abscondit hūc phoenice ortū qui ātiquio lo-
ue de primis terre alunnis habet. Matrē urbiū habet Tharsontquam.
Dane proles nobilissima perseus locauit. hanc urbē intersecat cidinus
amis. hūc cidinū alii p̄cipitari thauo. Alii deriuari ex alueo. Cohaspi-
dis tradiderūt. Qui cohaspes ita dulcis est ut p̄sci Reges q̄ diu inter ri-
pas p̄sidis fluat soli sibi ex eo pocula uēdicauerint: & cū eundū foret p̄-
egere aquas eius secū uētitent. Ex illo igitur parēte cidinus miram tra-
hit suauitatem. Quicquid candidum est cidignum gentili lingua. Siri
dicunt. unde amni huic nomen datum sumet uere cum soluuntur ni-
ue reliqua parte annitennuis ē & quietus. Circa coricium Cilicie cro-
cum plurimum optimumq. Det licet Sicilia: det. Cirzēna: det &. Li-
cia: hoc primum est. Spirat fragrantius: coloreque plus aureo est.
lucē ope citius proficit ad medelam. Ibi corricos: oppidum est.

& specus q̄ montē impositū mari a sūmo cauat uertice patulus hyatu
 āplissimo. Nā deiectis lateribus in terre p̄fundū nemorosos orbe āple
 ctis media amoenitate uires itrorus lucis pendētibus. Descēsus in eū p
 duo milia & q̄ngētos passus nō sine largo die hinc idē fōtiū larga & as
 sidua scaturigie. Vbi p̄uentū ad ima p̄mi sinus: alter rursus specus pan
 diē. Quod antrū latis p̄mū patet faucibus postmodū i p̄cessu p̄ angu
 stias obscurat i eo sacre ē louis fanū: i cuius recessu intio Tiphonis gi
 gātis cubile positū accole crediderūt Heliopolis antiquū oppidū cili
 ciæ fuit patria Crisippi Stoice sapiētiae p̄stātissimi: Quod a Tigra ne
 Arminie subactū & diu solū pōpeiopoli deuictis cilicibus. Cneus ma
 gnus cognominauit Mōs Tauros ab idico p̄mū mari surgit. Deinde
 a scopulis celidoniis. Inter ægyptū & Pāpiliū pelagus obiectis septen
 trioni dextro latere: leuo meridiane plage occurrit occidēti obuersus
 frōte p̄fusa palā ē trās eū cōtinuare uoluisse penetrato mari: nili p̄fun
 dis obsistētibus ostēdere radices suas uetaret. Deniq; q̄ p̄scrutant natu
 ras locorū: tētasle eū oēs exitus p̄montoriis p̄bant. Nā quoquo uersū
 mari alluif p̄cedit in p̄minētias: sed mō intercludit phoenitio mō pō
 tico sinu: interdū Caspio uel hircano. Quibus renitētibus subinde fra
 ctus cōtra Meothim lacum fleuit: multisq; difficultatibus fatigatus ri
 pheis se iugis annectit p̄ gentiū ac linguarū uarietate plurifariā nomi
 natur Apud nidos Lamos mox p̄paniso: coatross Apd̄ parthus post
 Nifates inde thaurus atq; ibi in excellētissimā cōsurgit sublimitatē cau
 casus. Interea ēt a populis appellatiōē trahit. Ab dextero latere Cas
 pius d̄r uel Hircanus. Aleuo Amazonicus. Mochicus. Scythicus. Ad
 hæc uocabula hēt alia multa. Vbi dehiscit Hiulcis iugis facit pontas
 quas p̄me sūt Armenie. Tūc Caspie post Ciliciæ in Greciā uerticē ex
 erit Vbi Cerānius p̄d̄scat. A Cilicie finibus Asiaticū limitē dispartit.
 Quātus meridiē uidet sole inestuat: Quicqđ septentriōi oppositū est
 uento tunditur & pruina. Quod siluestre est effertur plurimis bestijs
 & leonibus immanissimis.

De Chimera monte.

Capi. xlvii.

Vod in Campania Vesuuus: in Sicilia Etna: hoc in Licia mōs
 q̄ est chimera. Hic mons nocturnis estibus fumidū exhalat. Vñ
 fabula triformis mōstri in uulgum data est: quod Chimeram
 animal putauerunt. Et natura ibidem subest ignea. Vulcano urbem
 proximam Liciā dicauerunt: quam de uocabulo sui nomini effestiam
 uocant. Olympus quoq; iter alia ibi oppidū fuit nobile. Sed itercidit
 Nūc

Nūc castellū ē: infra q̄ dāq̄ regiē ob isigne fluōris spectaculo sūt uisētib⁹
De asia. phrygia. galatia. lidia. epheso urbe. Et uiris illustrib⁹
& de homero & hesiodo. & sepulchris aiacis & mennonis &
eius ambus. & teutatis regiōe. de cameleōte & ciconiis. Ca. xlviii
Equitur Asia: sed nō eam Asiā loquor q̄i tertio orbis diuor
tio terminos amnes habet ab ægyptio mari Nilum. a meori
lacu Tanaim: Vegē ea quæ a Telmeso Liciē incipit Vñ etiam
Carpatius auspicat⁹ sinus. Eam igit⁹ Asiā ab oriente Licia includit &
phrygia ab occidēte egea littora a meridie mār ægyptiū paphlagonia
a septentrione ephesus in ea urbs clarissima est. Epheso decus temp⁹
Dianæ Amazonū fabrica adeo magnificū ut Xerxes cū oīa asiatica tē
pla igni daret: huic uni pepercerit. Sed hec Xerxis clemētia sacras edes
nō diu a malo uidicauit. Nāq̄ Herostratus ut nois sui memoriā fama
sceleris extenderet sicut ipse confessus est incēdium nobilis fabrice ma
nu sua struxit uoto adipiscēde latioris fame. Notat⁹ ergo eadē die cōfla
grauisse tēplū Ephesi: qua Alexāder magnus pelle natus est. Qui oris
ut nepos edit. M. Fabio Ambusto. T. Quinto Capitolino cōsulibus.
anno post Romā condā tirecentesimo octocesimo qnto. Id templū
cum postmodū ad cultū angustiorē Ephesii reformaret⁹ faber op⁹ Di
mocrates p̄fuit: quē Dimocritū Alexādri iussu Alexandriā in ægypto
metatā sup̄era exposuimus. Nusquā aut⁹ orbe toto tā assiduos terre
motus: & tam crebras urbiū dimerisiones q̄ in asia eē cladibus asiaticis
patuit Cū Tiberio principe urbes duodecim simul una ruina occide
rit. Ingenia asiatica inclyta p̄gētes fuerz. Poetæ Anacreon: inde Mim
nermus & Antimachus: Deinde Hipponax: deinde Alceus: inter quos
etiā Sapho mulier. At historiæ cōditores Exanthus. Hecateus. Hero
dotus: cū qbus Ephorus & Theopompus. Nāq̄ d. vii. sapitiētia p̄ditis
Bias. Tales. Pitacus. Cleantes stoice eminētissimus Anaxagoras natu
re indagator. Heraclitus & subtilioris sciētix archanis immoratus cla
rissimus. Phrygia Asiā excipit. in q̄ Celene antiquato priore nomine
in Apameā transiere: Oppidū a rege Seleuco postmodū cōstitutum.
Istic Marsias o. tus. Istic & sepultus. Vñ q̄ p̄ximat fluiuius: Marsias dē.
Nā sacrilegi certaminis factū: & audaces in deū Tibias testat⁹ nō p̄cul
cō fonte uallīs quæ euentū geste rei signat: & ab Apamea decē milibus
passuum separata Aulocrene usque adhuc dē. Ex arce huiusce oppidi
Meander amnis caput tollit: q̄ recurrētibus ripis flexuosus iter Cariā
& Ioniā p̄cipitat in sinum q̄ miletum diuidit & priennā. Ipsa phrygia

Troadis supiecta ē. Aquiloni apte galacie collimitata Ameridiana liea-
onie pſidie: Migdoniæq; cōterminat. Eadē ab oriēte nicia Lidie. Aſep-
tētriōe melie & carie. Aptē q̄ dies medius ē mōs Lidæ: & T molus cro-
co florētiffimus Amnis pactolus quē aurato fluore incitū aliter Chri-
ſoroā uocat. In his locis aial naſcit qđ Bonacū dicūt. Cui taurinū ca-
put ac deinceps corpus oētātū lūba egna. Cornua aut ita multiplici
flexu i ſe reuertētia: Vt ſi q̄s i ea offēderit nō uulneret. Sed q̄cqd pſidii
mōſtro illi frōs negat: alius ſufficit. Nā cū i fugā uertit pluuiē citi nē-
tris finiu egerit p lōgitudinē triū iugeꝝ p lōgas aſpignes: quæ ardor
q̄cqd attigerit adurit. Ita egerie noxia ſubmouēt iſeq̄ntes miletos lo-
nie caput. Cadmi olī domus ſed eius q̄ p̄mus iuenit p ſe oſonis diſci-
plinā. Nō lōge ab epheſo Colophō ciuitas nobil oraculo clarii Ap-
polliniſ inde haud pcul Minas ſurgit: Cuius uertices de nebulis ſup
uolitātibus future tēpeſtatis ſignificāt q̄litate. Caput meonie ſiphilus
excipit Tatalus ātea dictus. & i illā uocabuli memoriā orbitatibus da-
tus Niobe. Smirnā moles circūfluit iter flumia Aſiatica facile ſcipuus
amnis. Smirneos uero cāpos fluuius Hermius ſecat: q̄ ortus Adorilao
phrygiæ Phrygiā ſcindit a caria. hunc quoq; Hermū fluctibus aureis
eſt ualle antq̄tas credit Smirna: uſi ſcipue nitet. Homero uati extitit
patria. Qui poſt illū captū āno ducētēſimō. lxxii. humanis rebus ex-
ceſſit. Agrippa ſiluiō Thiberini filio albe regnāte āno añ Urbē cōditā
cētēſimo & .lx. Inter quē & Heſiodū poetā q̄ i auſpiciis Olympiadis p̄
maſobiit centū trigita octo anni iter ſerūt. In Roetheo litoro Atheniē-
ſes & Mitilenei ad tumulū ducis Theſſali Achillion oppidū cōdiderūt
qđ p̄p̄modū iteriūt. Deniq; iterpoſitiſ. xlvii. ferme ſtadiſ i alterō cor-
nu eiſdē littoris ob honorē Salamini Aiaceſ alteꝝ oppidū cui Ean-
tio nom datū ē Rhodii extruxerūt. At iuxta Illū Mēnonis ſtat ſepul-
chro: ad qđ ſepiterno ex Ethiopia cateruct in aues aduolāt. q̄s Illieſes
mēnonias uocat. Crumētius auctor ē has eaſdē anno q̄nto i ethiopia
cateruati coire: & ūdiq; uerſū quouſq; gētū ſint ad regiā mēnonis cō-
uenire Mediterranea q̄ ſūt ſup̄a Troadis ptē Teutrania tenet regio: q̄
pria Meſog: fuit patria Hec Teutraia p̄fundit Caico p̄mie. Per oēm
Aſiā Cameliō plurimus aial qđ rupes: facie q̄ lacerte niſi crura recta &
lōgiora uētri iugent p̄lixa cauda. Eadēq; i uertiginē tortā hamati um-
gues ſubtili adūcite. Inceſſus p̄i ger & ſere idē q̄ teſtudinū mot⁹. Cor-
pus aſpex: ſquamola cute qualēi crocodillis deprehēdimus ſubducta
oculi: & reſeſſu cōcauo introrſū recepti quos nunquā uictatione ob-
nubit

nubit. Visū deniq; nō circumlatis pupillis: sed obtutu rigidiori intē-
tat: hiatus eius eternus ac sine ullius usus ministerio: qppe cū neq; cibū
capiat: neq; potu alat: nec alimēto alio q̄ haustu æris uiuat. Color uar-
rius & ī momēto mutabilis ita ut cuiq; se rei iunxerit cōcolor ei fiat
Colores duo sūt: quos fingerenō ualeat: rubeus & cādids. Ceteros fa-
cile mētis. Corpus pene sine carne: uitalia sine liene: nō nisi ī corculo
pauillū sanguinis dephendit: latei hyeme: pducit ære. Impetibilis ē
Coracina quo cū iterfectus ē uictorē suū pimit iterēptus. Nā si ex eo ul
modicū ales ederit: illico moriet. Sed corax hēt p̄sidiū ad medelā natu-
ra manuū porrigēte. Nā cū afflictā se itelligit: sūpta frōde laurea recu-
perat sanitatē. Python ē ī asia locus ī cāpis patēribus ubi p̄mo aduētus
sui t̄pē Ciconiæ aduolat. Et eā q̄ ultima aduenerit: lacerant uniuersē.
Aues istas fuerūt linguas nō habere: sonū autē quo crepitāt oris poci-
us q̄ uocis ēē eximia illis inest pietas. Et. n. quātū t̄pis ipenderint fœti-
bus educādis: tantū & ipse a pullis suis inuicē alant. Ita n. ipse nidos so-
uēt ut icubitus assiduitate plumas exuāt. Noceri eis oībus quidē locis
nēfas putāt. Sed ī thessalia ul maxie ubi serpētū īmanis copia ē Quot
dū elcādi grā insectant: regionibus thessalicis plurimū mali detrahūt.
Galatiā p̄mis seculis p̄sce gallos & gētes occupauerunt thololbici uetu-
ri ambitoti: quæ uocabula adhuc permanent. Quauis galatia unde
dicta sit: ipso sonet nomine.

Ca. xlviii.

De Bithinia. Hānibale. Acone portu & Achenisio specu.

b Ithinia ī pōti exordio ad ptē solis oriētis aduersa Thraciæ ōpu-
lēta ac diues urbiū a fōtibz sangari flumis p̄mos fines hēt. Att
bebricia: dicta: deinde Migdonia mox a Bithinio rege Bithinia. In ea
prusiadē urbē: & p̄termeat Hilas flumē. Et aluit Hilas lacus. In quo pi-
isse credūt delitias Herculis. Hilā puez Nymphis rapinā. In cuius me-
moriā usq; adhuc solemioi tripudiatōe lacū p̄p̄us circuit: & hilā uoce
clamāt In bithinio quoq; agro libissa locus nicomedie p̄ximus sepul-
chro Hānibalis fame datus: Qui post Cartaginēse iudiciū transfuga
ad regē Antiochū dein post Antiochi ap̄d termopilas tā malā pugnā
fractūq; regā fortūe uicibus ī hospitū Prusiē duolutus ne traderet. T.
Quintio ob hanc causam in bithiniā misso captiuusq; Romā ueniret
ueneni mali poculo aīam expulit: & romanis se uinculis mōte defēdit

De ponticis oris.

Ca. l.

i Nora pōtica post bosphori fauces & Rhesū amnē portūq; cal-
pas sagaris fluius ortus in phrygia: dictusq; a plerisq; sangaris:

Exordium facit maris audiui sinus: in quo oppidū heraclea appositū
lico flumini: & aconē portus. Qui puentu malorū graminū usq; adeo
celebris est: ut noxiās herbas aconita illinc nominemus: p̄ximus inde
Acherusius specus quē foraminis cecī p̄fūdo adusq; īterna aiūt patere
De Paphlagonia & uenetorū origine. Ca. li.

Aphlagoniā limes a tergo galaticus amplectit̄. Ea paphlago-
nia scarabi p̄montorio spectat tauricā. Cithero mōte consur-
git porrecto in spaciū trium & sexaginta milium insignis loco
enetora quo & Cornelius nepos phibent paphagones in Italiā trāsue-
cti mox ueneti sūt nominati. Plurimas ī ea regiōe urbes millefii cōdide-
rūt. Eupatoria mitridates q̄ subacta a Pōpeio Pompeiopoli ē dicta:

De Capadocia.

Ca. lii.

Appadocia gentiū uniuersarū q̄ pontum accolunt p̄cipua in-
c̄trorsus recedit. latere leuo utraq; Armenias & Cōmagenē p̄i-
ns simul trāsīt. dextro plurimis Asiæ populis circūfusa. Attolli-
tur ad thauri iuga & solis ortum p̄terit Lycaoniā P̄sidiā Cilitiā. Va-
dit super tractū Syriæ Antiochiæ parte regionis alterius in Scythiā p̄-
tendēs: Ab armenia maiore diuisa Eufrate amne: q̄ Armenia usq; pan-
dri mōtes sunt auspicant̄. Multe in Cappadocia urbes incl̄yte. Vex̄ ut
ab aliis referamus pedē Coloniā Archelaidē quem deduxit Claudius
Cæsar Alis p̄terfluit. Nec occesaream fluius Licus alluit. Me Semira-
mis cōdidit. Mazacā sub argeo sitā Cappadoces m̄fem urbiū uocat q̄
Argeus nivalibus iugis arduus ne æstiuo q̄dem torrente pruinis caret
Quēq; indigene populi habitari ideo credūt. Terra illa aī alias altrix
equorū & puentui eqno accōmodatissima. Quorū hoc in loco ingeni-
um reor p̄sequendū: Nā equis in esse iudiciū documētis plurimis pa-
tet factum est Cum iam aliquot inuēti sint q̄ nō nisi primos dominos
agnoscerēt obliti masuetudinis si qm̄ mutassent cōsueta seruitia inimi-
cos partis sue norūt: adeo ut inter p̄lia hostes morsu petāt. Sed illud
maius est q̄ rectoribus p̄ditis quos diligebant accerserunt fame mor-
tem. Vex̄ hi mores in genere equorū p̄stantissimo reperiunt̄. Nāq; in-
fra nobilitatē sunt sati nulla documenta sui p̄buerunt. Sed ne quid ui-
deamur dicēdi licentia cōtra fidem arrogasse: exemplū frequēs dabi-
mus. Alexandri magni equus Bucefalus dictus siue de aspectus toruīta-
te: seu ab insigni q̄ taurinū caput armo inuistū gerebat: uel q̄ de fronte
eius quedā extantiū corniculorū mine ptuberabāt. Cū ab equario suo
alias etiā molliter sederet, accēpto regio strato neminē unquā alium
præter

inter dominum ueheredignatus est. Documenta eius. i. pliiis plurima
sūt qbus Alexādrū edurissimis cetraminibus sospitē opera sua extu
lit. Quo merito effectū ut de fūcto in indea: exequias rex duceret: & su
premis sepulchre daret. Urbem etiā cōderet: quā i noīs memoriā Bu
cesalā nominauit. Equis. C. Cæsaris nullū pter Cæsarem dorso recipit
Cuius primores pedes facie uestigii humani trahunt fuisse: sicut ante
ueneris genitricis edem hac effigie locatus est. regē Scitax cū singula
ri certamine interemptū aduersarius uictor spoliare uellet ab equo ei
us calcibus morsuq; laniatus ē. Agrigētina ē regio frēqns ē equorū se
pulchris: qd supmitatis munus merito datū credūt Voluptatē his in
esse Circi spectacula pdiderūt. Quipā. n. equorū cātibus tibiāq; quidā
saltationibus quidā coloz uarictate: nōnulli etiā accēsis facibus ad cur
sus puocātur. Affectū equinū lachryme probāt. Deniq; interfecto Ni
comede Rege: equus eius uita in edia expulit est praelio. Anthiocus
Galgatas subegisset: Citareti nomine ducis q in acie ceciderat equum
ouaturas insiluit. Isq; adeo sprauit lupatos ut de idustria curuatus rui
na & se & eqtē pariter affligeret. Ingenia equorū ēt Claudi. Cæsaris.
Circenses pbauerūt cū effuso rectore quadrigae cursus emulos nō mi
nus actu q uelocitate puererēt. Et post decursa legitima spatia ad lo
cū palme spōte cōlisterēt uelut uictoriā pmū postularēt: excusso quo
q; auriga quē Rutimanā nominabāt relicto certamine ad capitolium q
driga p siluit: nec aū substiti quālibet obuiis occurribus impeditus q.
Tarpeiū. Iouem tšina dextra tinoe lustrasset. In huiusce aialis genere
etas lōgior maribus. Legimus sane equū aduſq; annos septuaginta ui
xisse. lā illud nō uenit i ambiguū q i annū tertiu & tricesimū generant
ut pote q etiā post uicesimū mittāt ad sobolē reficiendā. Notatū ē ad.
uertimus Opōtem noie equū Gregariā uenerē durasse i ānos quadra
ginta Equorū libido extinguit lubis tonsis in quaz ptu amoris nascit
ueneficiū. Quod i frōtibus pferūt recēs editi futuro colore cicatricis si
milē. Hippomanes nominatū. Quod si preptū fuerit statim nequa q
mater pullo ūbera prebet fellitāda. Quo qs acrior fuerit speiq; maio
ris pſudius nares merſitat in bibēdo: Mas ad bella nunq; pducit apud
scythas: co q; femine leuare neficas ēt in fuga posnt. Edunt eque ex uē
tis cōceptos: sed hinūq; ultra triēnium euū trahunt. Ca. liii.

De assiria & Moedia.

a Sſirioz initiū a Diabene facit. In cuius pte abellitis regio ē quē
locū uictoria Alexādrī magni nō sinit preriri. Nam ibi copias
f

Darii fudit ipsūq; subegit. Expugnātisq; eius castris. In reliquo appa-
tu regis reperit seriniū unguentis refertū. Vñ primū Romana luxu-
ria fecit in gressū ad odores pegrinos. Aliquātisp tñ uirtute uetere ab
illa uicioꝝ celebra defēsi sumus. Vtq; adeo i tps cēsoꝝ. P. Crassū & iu-
lii. Cæsaris q edixerūt āno urbis cōdite qngētelimo sexagesimo qnto
ne qf unguēta iueheret pegrina. Postmodū uicerūt nra uitia & senatui
adeo placuit odoꝝ delitia: Vt ea ēt in penalibus tenebris uteret. Sicut
L. Plotius fratrem plāci bis cōsulē pscriptū a triumpho i salermitana late-
bra unguēti odor pdidit. hos terrarū ductus excipit medica: cuius ar-
bor iclaruit ēt carminibus mātuanis. Ingēs ipsa & cui tale ferme quale
unodonibus foliū est tñ i eo differt aculeatū i sonulētis fastigiis hispi-
dat. Gestat malū inimicū uenenis sapore aspoꝝ a maritudinis misce
odoris ātfragrātis plusq; iucūdū lōgeq; sēfibile Vex pomoz illius tan-
ta ubertas inest ut onere pūctus sēp grauet. Nāptinus atq; poma eius
ceciderit maturitate: alia ptuberāt eaq; tñ est opimitati mora ut fetus
decidāt aī nati Vsurpare sibi nemora ista optauerūt & aliæ natiōes p
īdustrīā trāslati germinis & īserti. Sed bñficiū soli medie datū natua re-
sistēte terra alia nō potui maturari: De portis caspiis Ca. liiij.

c Aspie porte pādunt itinere manufacto lōgo octo milibus pas-
suū. Nā latitudo eius uix ē plaustrū pmeabilis In his angustiis
ēt illud iter alia difficile: q p̄ciosoz lateꝝ laxa liq̄ntib; iter se alius uēis
exūdāt i homorē affluētissimū. Qui moxui caloris cōstrictus uelut in
glaciē cohit. Italabes i uia accessū negat. Preterea octo & uigintimil. b^o
passuū tract^o oīs q ide pgit nullis putei uel fōtibus humo arrida sine
p̄sidio s̄tit Tūc serpētis undiq; gētū cōuene statū die illuc cūfluūt ita p̄i-
culi ac difficultatis cōcordia ad Caspios nisi hyeme accessus negat.

De loco nominato Direum.

Ca. vi.

c Caspiis ad oriētem uersus locus ē qd̄ dierum appellat. Cuius
ubertati nō est q uspia cōparari queat. Quē locū cauidicū lapiri Na-
xuchi & Hircāi Ei p̄ximat. Margame regio incluta celi ac scoli cō-
modis adeo ut i toto illo lati fndi uitibus sola gaudeat. In faciē tehatra-
lē mōtibus circūueniūt ambitu stadiōꝝ mille quigētoꝝ pene i accessu
incōmodū arenose solitudinis: q p cētū & uiginti milia passuū undiq;
uersū circūfusa ē. Regiōis huius amoenitatē. Alexāder magnus usq;
adeo miratus ē ut ibi p̄mū Alexādriā cōderet q̄ mox a barbaris excisa
Antiochus Seleuci filius fformauit: & denūcupatōe domus sue. dixit
Seleuciā. Cuius urbis circuitus difudit istadia. lxxv. In hac erodes. Ro-

ma

manos captos crassiana clade deduxit. Et aliud in caspiis Alexāder oppidum excitarat: Idq; Heraclea dictū dū manebat sed hoc quoq; ab iis de eurrū gētibus. Deinde ab Antiocho restitutū ut ille maluit. Achais postmodum nominatum est. Ca. lvi.

De oxo flumine & bactris & gētibus circa oxū & terminis libri priis & Herculis & camelorū natura
Xus amnis orit de lacu Oxo cuius oras hic i betani & Oxosta ce accolūt: sed p̄cipuā p̄tē Bactri tenen. Bracteris p̄terea p̄pus est amnis Bactros. Vnde & oppidum quod incolunt bactrū. Gentes huiusce q̄ pone sūt pro paucis ingis ambiūt q̄ aduersa nidi fōtibz termināt. Reliqua includit ochus flumen: Vltra hos p̄da oppidū. Sogdianorū: in quorū finibus. Alexēder magnus tertiā Alexādriā cōdidit ad cūtenstandos itineris sui terminos: hic. n. locus est in quo primū a libero patre post ab Hercule: deinde. a semiramide: postremo etiam a Cyro arc sunt cōstitute. Quod p̄ximum glorie cēs duxerūt illo usq; promouisse itineris sui metas. Vniuersi eius ductus dumtaxat ab illa terrarum parte laxantes fluius secant fines. Quem laxaten soli uocāt Bactri alii Nam Scythe. Solimnominant. Hunc eundem esse. Tanaim exercitus Alexandri magni crediderunt: Verū Aemodamas dux. Seleuci & Antiochi satis idoneus auctor: transuectus amnem istum titulos omniū super gressus ē aliumq; esse q̄ Tanaim dephendit: ob eius glorie in signe dedit nomini suo. ut altaria ibi statueret Appolini. Didymeo hoc est colliminū: in quo limes perlicus scythicis iungiture quos scitas per se lingua sua satas dicūt & iuicenscythecor sacos nomināt mōtēq; causā crouasi id ē niuibz cādīdārē. Densissima hic populorū frequētia. cū p̄his legē placiti ad exordio moris icorrupta custodit disciplina. Equibus celeberrimi sunt. Massagete. Essedones. Satarche & Apamei: post quos i manissis barbari interiacētibus de ritu aliarum nationum pene inconsteuter diffinitū aduertimus. Bactri camelo fortissimos mittunt licet arabia plurimos gignat. Vex hoc disserūt q̄ arabici bina tubera in dorso habent: singula haetiani. Nunq̄ pedes aterunt. Sunt enim illi recipaoi quibusdam pumunculis uestia carnulentia. Vnde & cōtraria est labes abolantibus unlo fauēte p̄sidio ad uisū insillēdi hābēt i duplex ministerū sū alii oneri ferēdo acōmodati alii ad pernicitatē leues. Sed nec illi ultra iustū pōdera recipiūt nec isti āplius q̄ solita spatia uolūt egredi. Geniture cupidie afferant: adeo ut seuiāt cūregrunt: oderūt equinum genus. Sitim etiā in quadriduum to

lerat Veg: cū occasio bibēdi data est tm̄ implent̄ q̄tū & faciet desideria
p̄territa: & futurę diu p̄lit lulentas aquę captāt. puras refugiūt. De
niq; nisi cenosior liquor fuerit: ipsi assidua proculcatione limū excitāt
ut turbet̄. Durāt ī annos cētū: nisi forte trāssati ī pegrina in solētia mu
tati aeris morbo trahāt. Ad bella scēminē. p̄parāt. Inuētūq; est ut desir
deriū eis coitionis quadā castratione execaret̄ putāt. n. firei ualidiores
si acoitibus arceantur.

De seribus & uellere serico & attagis Ca. viii

q Va ab Scythico & oceano & mari Caspio ī oceanum eorū cur
sus isseclit̄ ab hexordie hucusce plage p̄funde niues mox lōga
deserta post antropofagi gēs asperria: deinde spatio sauiissimus bestiis
efferrata ferme dimidiā itineris p̄rtē ipetrabilē reddiderunt. Quare di
ficultatū terminū facit iugū mari iminēs qd̄ tabin barbari dcūt: post
q; adhuc lōginq; solitudine. Sic ī tractu eius ore q̄ spectat estiniū oriē
tē ultra in humanos situs primos hoīum seres cognoscimus. Qui aq;
rū aspgine mūdatis frōdibus uellera arboꝝ adminiculo depectunt lit
quoris & lanuginis tenerā subtilitatē humore domāt ad obsequiū: hoc
illud est sericū in usū publicū dāno seueritatis admissū: & quo ostētare
potius corpora q̄ uestire primo scēminis nunc ēt uiris p̄uasit luxurię
libidos. Seres ipsi qdē mites & inter se q̄tissimi. Alios; reliq; mor
taliū cœtus refugiūt adeo ut ceteraq; gētiū cōmertia abnuāt primū eo
rū fluuiū mercatores ipsi trāseūt. In cuius ripis nullo inter ptes lingue
cōmertio sed depositarum rerum p̄ci oculis estimantes. sua tradunt
nostra non emunt.

De gente atrogōꝝ Ca. lviij.

f Equit Atranus sinus & gēs atrogōꝝ: q̄bustēperies p̄rogatiue mi
rā aeris clemētiā subministrāt. Arcēt sane afflatū nōxiū colles q
salubri apricitate undiq; secus obiecti p̄hibent auras pestilentes
Atq; iō ut amonitus affirmat par illis & hipboreis genus uite ē. Inter
hos & idiāgnarissimi ciconas locauē. De india. Ca. lviij.

a medis mōtibus auspicat̄ India. a meridiano mari p̄oreā adeo
a fauoni sp̄i saluberrima bis in anno estatē hēt: bis legit fruges ui
ce hyemis ethēsiis potit̄ auris. hāc possidonius aduersā gallie sta
tuit. Sane nec qcq; ex ea dubiū. Nā Alexādrī magni armis cōpta: & aiō
tū postmodū regū diligētia pagrata p̄itus cognitioni nostre adducta
ē. Megasthenes sane apud indicos reges aliquantisper commoratus
res ardieas scripsit ut fidē quā oculis subiecerat memorie dare: Dionis
sius quoq; q & ipse a filadelpho rege spectator missus ē grā piclitande
ueritatis

finis quoq; q & ipse a filadelpho rege spectator missus ē gratia periculi
tande ueritatis paria pdidit. Tradūt ergo i india fuisse quicq; milia op
pidorū precipua capacitate pporū nouē miliū. Diu ēt credita est ter
tia pars esse terrarū Nec mirū sit ul de hoium uel de urbiū copia cū so
li indi nūq; anatali solo recesserit: india liber pater primus igressus est
utpote qui indis sub actis primus omniū triūphauit. Ab hoc Alexan
drū magnū numerātur sex milia quadringētū quinquaginta unus addi
tis & amplius tribus mēsis habita p reges cōputatiōe qui cē eū qu
quaginta tres tenuisse mediū eūū deprehēdunt. Maximi in ea affines.
Gāges & Indus. Quorū gāgen qdā fontibus icertis nasci de uili modo
exundare phibēt: Alii uolunt a Scyticis mōtibus exoriri. Hippanis ēt
nobilissimus ibi fluuius q alexādrimagni iter terminauit sicuti are i ri
pa eius posite pbat. Minima gāgis latitudo p octo milia passuū: maxi
ma per .xx. patet. altitudo ubi uadōssimus est mensurā centum pe
dum deuorat Gāgarides extimus ē. Inde populus. Cuius. Rex eqtes
mille: elephātos septingentos peditū sexaginta milia i paratu helli ha
bet. Indog; qdā agros exercēt: militiā p̄rimis merces Alii optimi ditil
siq; rēpu curāt: reddūt iudicia: assidētq; regibus. Quietū ibi emminēt
sime lapiēte genus ē. Vite repletos icēsis rogis mortē accersere. Qui se
uero ferociori secte dederūt & siluestre agūt uitā: elephātos uenantur.
Quibus pdomitis ad māsuetudinē: aut arāt: aut uehunt. In gāge in sula
est: populosissima & am plissimam cōtinēs gentē. Quoq; Rex peditū
quingenta milia: eqtum quattuor millia i armis habet Oēs sane quicq;
pediti sūt regia potestate nō sine maximo elephātoq; equitū ēt peditū
q; numero militarē agitāt disciplinam. Parscia gēs ualidissima palibo
thrā urbē colūt. Vñ qdā gētē ipsā palibothros nominauerūt. Quoq;
rex sexcētena milia peditū equitū triginta milia elephātoq; octo milia
oibus diebus ad stipēdiū uocat. Ultra palibothrā mons malleus i quo
umbre hyeme i septētrōe estate i austro cadūt uicissitudine hac durāte
senis mēsis. Septētriōes i eō actū i anno semel nec ultra qndecī dies
parēt: sicut auctor est Bethō: q phibet hoc i plimis Indie locis iueniri.
Indo p̄ximātes flumini uersā ad meridiē plagā ultra alios torrent calo
re. Deniq; uī sideris p̄dit hoium color. Mōtana pygmei tenēt. At hi q
bus ē uicinus oceanus sine regibus degūt. Pādea gēs a feminis regitur
Cui reginā p̄mā Assignat. Herculis filiāt Et nisa urbs regioni isti datur
Mōs ēt iouis sacer imeros nomine i cuius pecu nutritu libez patrē ue
teres idi affirmāt: ex cuius uocabuli argumēto credit libez patrē lasci

nūti fame fēmie natū Extra indi hostiū sūt isulæ duæ Chrise & Argē
adeo secūde copia metalloꝝ ut pleriq; eas aurea sola habere pderint
& argētea idis oibus pmissa. Cefaries n̄ s̄n̄ fūco cerulei aut crocei co
loris. Cultus p̄cipuus ī gēmis. Nullus funeꝝ apparatus: p̄terea ut lube
& Archelai regū libris editū ē: iqtū mores pp̄loꝝ dissonāt: habit⁹ quo
q; discrepātissimū ē. Aliū lineis alii laneis pep̄lis uestiūt: ps nudi. ps ob
scena tm̄ amictulati p̄limi & flexibilibus libris circūdati. Quidā pp̄li
adeo p̄ceri ut elephātos uelut equos facillima īsultatiōe trāsiliāt: plu
rimis placet neq; aīal occidere neq; uesci canibus: pleriq; tm̄ piscibus
alūt: & e mari uiuūt. Sūt q; p̄ximos parētesq; pus q; ānis aut egritudie
In maciē eāt & intabeāt uelut hostias cedūt. Deinde pemptoz: uiscera
epulas hñt: q; ibi n̄ sceleris sed pietatis loco numerāt. Sūt q; cū icubere
morbi p̄cul a ceteris in secreta abeūt nihil an̄sie q; mortē expectātes.
Astiacanoꝝ gēs laureis uiret siluis. lucis buxeis. Vitiū nero: & arborū
uniuersaz: qbus ḡrecia dulcis ē p̄uētibus copiosa philosophos habēt
Idi gymnosophistas uocāt: q; ab exortu adusq; solis occasū cōtētis ocu
lis orbē cādētissimi fideris itūēt: ī globo igneo rimātes secreta qdā: arē
uisq; feruētibus p̄p̄etē diē alternis pedibus īn̄stūt. Ad mōtē q; Nilo dē
habitāt qbus auerse plātē sūt & octoni ī plātis singulis digyti. Megaste
nes p̄ diuersos idiē mōtes eē scribit natōes capitibus caninis armatas
unguibus amictas uestitu tergoꝝ. Ad sermonē humanū nulla uoce sed
latratibus tm̄ sonātes asp̄is rictibus. Apud Clesīā legit q̄sdā fēminas
bi semel parere: natoq; canos illico fieri. esse rurū gētē altera: que ī
iuuēta sit canas nigrescat ī senectute. Vltra eui n̄fi ip̄is terminos phen
natē Legimus monōculos qubq; ibi nasi singulis cruribus & singulari
p̄nicitate. Qui ubi defēdisē uelint a calore resupinati plātaz suaz: ma
gnitudine inūbrāre n̄t. Gāgis fōtē q; accolūt nullius ad escā opis īdigēt
Odore uiuūt pomoz: siluestriū: lōgiusq; p̄ gētes eadē iadē illo p̄sidio
gerūt: tolfatu alāt: q; si tētriorē sp̄ritū forte traxerint exaiari eos cer
certo ē phibēt esse & gētē fēminaz: duaz q̄nquennies cōcipiūt. Sed ul
tra octauū anniū uiuēdi sp̄atia nō p̄trahūt. Sūt q; ceruicibus carēt: & in
humeris habēt oculos. Sūt q; siluestres hirticorpora caninis dētibus:
stridore terrifico Apud eos uero qbus ad uiuēdi rationē pp̄ēior cura
ē multaz uxores ī eiūsdē uirī coeūt matrimoniu: & cū maritus hoīe de
cesserit apud grauissimos iudices suā quazq; demeritis agūt cām & que
officiossior ceteris fētētia uicerit iudicātiū: hēc palme refert p̄miū
ut arbitrato suo alcēdat rogū cōiugis ī & sup̄nis eius semet ipsā deti se
rias Ceteraz nota uināt. Enormitas in serpentibus tāta est ut cernos &
& aiantia

aiantia alia ad parē molē tōta hauriāt **Quinettiā** oēanū indicū q̄tus ē
 penetrēt: insulaq; magno spatio a cōtinēti speratas pabulādi petāt grā.
Quod corā ē potētia āplissimē magnitudinis fieri q̄ p tāta salū latitudi
 nē ad loca pmeāt destinata. Sunt illic multæ & mirabiles bestiz: qua
 rū ē multitudine & copia partē pseqmur **Leucēt** rota uelocitate pcedit
 feras uniuersas. Ipsa asini fere magnitudine: cerui clunibus: pectore ac
 cruribus leōinis: capite camelino: busulca ungula ore adusq; aures de
 hiscēt: dētiū locis esse ppetuo. hęc quoad formā. Voce aut loquētiū
 hoīum sonos æmulat est & aele alas ut equus: cauda uero elephāti: ni
 gro colore maxillis prurigenis: pferēs cornua ultra cubitalē modū lō
 ga: ad obsequiū cuius uelit motus accomodata **Neg. n.** rigēt sed flectū
 tur ut usus exigit p̄liādi. **Quoz** alterz cū pugnat ptēdit: alterz replicat
 ut si nifu aliquo alterius acumē fuerit obtusum acies succedat alterius
 hippopotamis cōpat. Et ipsa sane aq; fluminū gaudet **Indicis** tauris co
 lor fuluus est. Volūcris pernīcitas. pilus in contrarium uersus hiatus
 omē quod cap. Hi quoq; circumferunt cornua flexibilitate qua ma
 lint tergia duritia: omne tælum respuunt: ac: tam inmiti ferocita
 te ut cāpti aīas piciāt furoī. Māticora quoq; noīe iter hęc nascit tripli
 ci dētiū ordine coeūt uicibus alternis facie hoīs. glaucis oculis sāgui
 neo colore corpe leōnino: cauda uel uti scorpīōis aculeo spiculata uo
 ce tā scibila ut mittere fistulas: modulos tubarūq; cōtinētiū hūanas car
 nes auidisse affectat: pedibus sic uiget saltu sic pōt: ut morari eā nec ex
 tēssilia spatia possit nec obstacula latissia. Sūt p̄terea boues unicorīs &
 tricorīs solidis ungulis nec bifidis: Sed atrocissimū ē monoceros mō
 strz mugitu horrido eqno corpe elephāti pedib; cauda suilla capite cer
 uino cornue media eius frōte ptēdit splēdore mirifico ad longitudinē
 pedū q̄ttuor ita acutū ut qcqd inpetat facile ictu eius pforet. **Viuus** nō
 i hoīum potestate & uterimī qdē pōt capi nō pōt. Atq; ēt gignūt mira
 cula nō miōra. Anguillas ad triceos pedes lōgas educat gages quē. Sta
 tuis **Sebosus** iter p̄cipua miracula ait uermibus abūdare ceruleis noīe
 & colore. Hi bina hēnt brachia lōgitudis cubitoz: n̄ minus senū adeo
 robusti suiribus ut elephātos ad potū uētītates mordicus cōphēsos ip
 sorū manu rapāt: p̄sudū. **Indica** maria balenas hēnt ultra spatia q̄ttu
 or iugerū. Sed & quos fīletrās nūcupāt q̄ enormes ultra molē i gētiū
 colūnaz sup ātēnas se nauīū extollāt haustozq; fistulis fluctū ita eructā
 minibosa alluuiē plexq; depmāt alueos nauigatiū. Sola india mittit
 p̄litacū auē color uiridi torq; pūiceo: cuius rostitāt aduricia ē ut cū e

sublimi precipitat in saxū nisi se oris excipiat. & quodā q̄si p̄sidio utat
extraordinariæ firmitatis. Caput uero tā ualēs ut si q̄n ad discēdū pla
gis sit admonēdus nā studet ut qd hoies alloq̄ ferrea clauicula sit uer
berādus dū pullus ē: atq; adeo intra alteꝝ ætatis suæ annū q̄ mōstrata
sūt & citius discit: & tenacius retinet. Maior paulo segnior ē & obliuio
sus & idocilis iter nobiles & plebeios discretionē digytosꝝ facit nume
rus. Qui p̄stāt qnos i pede hēnt digytos: cæteri ternos. Lingua lata mī
toꝝq; latior q̄ cæteris auibus. Vñ p̄ficif ut articulata uerba penitus eloq̄
tur. Quod īgeniū ita romanæ dilitie miratæ sūt: ut barbari p̄stacos
mercē fecerit. Indogēnora in tā p̄cerā sublimāt excellitātē ut tralia
cine sagittis qdē possint. Pomaria ficus hēnt quarū codices in orbē se
xaginta passuū spatiū enorme crassefunt. Ramorū ūbræ ābitu bina
stadia cōsumūt. Foliorū latitudo forma amazonicæ peltæ cōparatur
Pomū eximie suauitatis. Quæ palustria sūt harūdinē creat ita crassā
ut fissis iter nodis lembi uice uestiret nauigātes. Eradicibus eius exp̄mit
humor dulcis ad melleā suauitatē. Thylos īdiæ īsula & ea fert palmas
oleā creat: uineis abūdat. Terras oēs hęc miraculo sola uincit q̄q̄cūq;
ī ea arbos nascit nūq̄ caret folio. Mōs caucāsus īdē īcipit: q̄ maximā
orbis ptē p̄petuis iugis penetrat. Idē frōte q̄ soli obuersus ē arbores p̄
peris ostētat: q̄s ad iuniperi similitudinē diuersos fructos edere assue
rāt. Eoꝝ q̄ p̄mus erūpit uelut coreloꝝ fibria dē pip longū: q̄ corrupti
pip albū. Quoꝝ cutē rugosā & torridā color fecerit. Nomē trahit de
colore: pip nigrū. Qui deinde caducus torref. seruido sole: uocamē tra
hit de colore. Sed ut pip sola īdia: ita & hebenū sola mittit. Nec tñ unū
uersalē: uesꝝ exigua sui pte siluis hoc genus gignit. Arbor ē plerūq; te
nuis & frēq̄ntior: uiniē raro: ī crassitudinē caudicis extuberata. hiulco
cortice & admodū reticulato: dehiscētibus uenis adeo ut p̄ ip̄os sinus
ps intima uix tenui libro cōtegat. Lignū oē atq; mediale eadē ferme &
facie & nitore q̄ ē in lapide gagate. Indi reges ex eo sceptra sūmunt: &
q̄scūq; deoꝝ īmagines nō nisi ex herberno hēnt. Idē ferūt materia ista
liquorē si cōtineri noxiū: & q̄qd maleficū fuerit tactu eius auerti: hac
grā pocula ex hebeno hēnt. Ita nihil mīꝝ si p̄gre sit in p̄cio: quo etiā
ipsi qbus puenit honorāt. Hebenū ex īdia romæ mitridatico triūpho
p̄mū magnus Pōpeius exhibuit. Mittit india & calamos odorates po
tētes aduersū intestinæ ægritudinis incōmoda. Dat & multa alia fra
grantia mirifice spiritus suauitate grata. Indicoꝝ lapidū ī adamātibus
dignitas p̄mat utpote q̄ lymphationes ambigāt. Venenis resistāt: pau
tantum

tantiū uanōs metus pellāt. Hæc p̄mū de his p̄dicari oportuit q̄ respi
cere ad utilitatē uidebamus: Nūc reddemus quot adamantū sūt speci
es: & q̄s color quiq; eximius. In quodā chryſtalli genere inuenit mate
ria in q̄ nascit̄ adæque similis splēdore liq̄dissimo in mucronē sexan
gulū utriq; secus leuiter turbinatus: nec ultra unq̄ magnitudinē nuclei
auellanae repertus. Huic p̄ximus in excellētissimo auro dephenditur.
Secūdus pallidior ac magis ad argenti colorē renitēs. Tertius in uenis
cypri apparet p̄prior ad æream faciē. Quartus in metallis ferrariis le
git p̄dere ceteros aſſecedēs nō tñ & potestate. Nā & hic & q̄ i cypro
dephendunt frāgi queūt. plari ēt adamāte altero p̄forant. At hi quos
p̄mos diximus nec ferro uincūt: nec igni soluūtur. Vez: tñ si diu in san
guine hircinō macerent: aliter q̄ si callido frigido ue malleis aliquot
aſſ fractis & icudibus dissipatis aliqñ cedūt & in particulas diffiliunt.
Quæ fragmēta sculptoribus in usū iſignienda eiusemōi gēmae expe
tunt. Inter adamantē & magnetē ē q̄dā naturæ occulta dissensio: adeo
ut iuxta positus nō sinat magnetē rapere ferrū. Vel si admotus magnē
ferre traxerit: q̄si p̄dā quandā q̄quid magneti hæserit adamas rapiat
atq; auferat. Lichintē deinde fert india: cuius lucis uigorē flagras exci
tat lucerna: qua ex cā lichintē græci uocauerūt. Dupplex ei faciēs. Aut
in purpureā emicat claritatē: aut meratiūs suffūdīt cocci rubore. Per
omēm intimū sui liquidē pura sit in offensā admittit p̄spicuitatē. At si
excauit radiis silis icta: uel ad calorē digytogē attritu excitata ē aut pa
leas: cassa: aut cartagē folia ad se rapit: cōtumaciter sculpturis resistēs.
ac si qñ insignita est: dū signa īprimit quasi quodā animali mōrsu par
tem caræ retentat. Berillos in sexangulas formas indi atterūt ut hebē
temeoloris lenitatē angulogē percussu excitent ad uigorē. Berillogē
genus diuidit in speciem multifariā eximii interuigente glauci & ceru
li temperamento quandā p̄ferūt puri maris gratiā. Infra hos sūt chry
soberilli qui languidiūs micantes aurea nube circūfunduntur. Chry
soprasos quoq; ex aureo & purpuraceo mixtā lucem trahentes æque
berillogē generi adiudicauerūt. Hiacynthizontas. s. q̄ hiacynthos p̄pe
referāt & ipsos p̄bant. Hos uero q̄ chryſtallis similes capillamētis ob
ſcurant interrētibus. hoc. n. uitio illorum nomē ē. hos sciētissimi lapi
dum plebi pederūt. Indici reges hoc genus gēmarū in lōgissimos chy
lindros amāt fingere: eosq; p̄foratos elephatogē letis subligāt ac mo
milia habent. aut plerumq; ex utroq; capite insertis aureis umbilicis:
ut marcentem faciem ad nitelam incedant pinguiorem: quo per in

dustriam metallo hinc inde addito fulgentiorem trahant lucem.

De taprobane insula. Ca.

t Aprobane insula añq̃ temeritas humana exq̃sito penitus mari fidē pāderet diu in orbē alteq̃ putauerūt: & qdē cū quē habitare anthionēs crederēt. Veg. Alexadri magni uirtus ignorantia publici erroris nō tulit ulterius pmanere: sed i hāc usq̃ secreta ppagauit nois sui gloriā. Missus igit̃ One sicritus pfectus classis macedonicæ terrā istā q̃ta cēt: qd̃ gigneret: quo mō haberet exploratā notitiā nræ dedidit. Patet i lōgitudinē stadiorū vii. mil. in latitudie v. mil. Scindis an iter fluo. Nā ps eius bestiis & elephātis repleta est maioribus multo q̃ quos fert idia. ptem hoies tenēt. Margaritis scatet & gēmis oibus. Sita ē iter ortū & occasū: ab eo mari incipit p̃tenta idia. Aprasia indogēte dieq̃ uiginti quinq̃ p̃mō in eā fuit cursus: sed cū papiraceis & nilina uibus illo pgeret: mox cursu nauū nostraz septē dig̃ iter factū ē. Mare uadosū iter iacet altitudinis nō āpius seuū passuū. Certis aut̃ canali bus adeo altū adeo depressū ut nullā unq̃ anchorā ad profundū illius ima potuerint puenire. Nulla in nauigando sydeg̃ obseruatio utpote ubi septētriōes neq̃q̃ aspiciūt Vergiliæ nunq̃ apparēt. Lunā ab octaua in sextā decimā tantū supra terrā uidēt. Lucet ibi canopos sydus clarū & amplissimū. Solē orientē dextra hēnt: occidentē sinistra. Obseruati one itaq̃ nauigādī nulla suppetēte p quā ad destinata pgentes locū capiant. Vehūt alites quaz̃ meatus terrā petentiū regendi cursus magistros hēnt. Quaternis nō amplius in āno mēsibus nauigatur. ad usq̃ claudi p̃npatū. De teprobane hāc tantū noueramur. Tunc. n. fortūa patefecit scientiā uiā latiorē. Nā libertus Annii Policami q̃ tūc rubri maris uestigal administrabat arabīā petens aglonibus p̃ter carmaniā raptus q̃nto decimo qdē die appulsus ē ad hoc littus portūq̃ iuectus q̃ hipporus noīat. Sex deinde mēsibus sermonē p̃doctus admissus ē ad colloq̃a regis. Quæ cōpererat reportauit. Stupuisse. l. regē pecuniā q̃ capta erat cū ipso. Quod tā & si signata disparibus foret uultibus: parē tñ haberet modū pōderis. Cuius aq̃lilitatis cōtēplatiōe cū romanā amicitia flagratius cōcupiūisset: thracia p̃ncipe legatos ad usq̃ nos misistia q̃bus cognita sūt uniuersa. Ergo idē homies corporoz̃ magnitudine alios oēs añcedunt. Crines syco imbuūt Ceruleis oculis: atroci uisu: terrifico sono uocis: q̃bus imatura mors ē in annos centū æuū trahunt. Aliis oibus annosa ætas & pene ultra humanā extenta fragilitatem. Mulli aut̃ p diē aut añ diē lōnus. Noctis partē geti destināt. Lucis

ortum

ortum uigilia affuerunt. Aedificia modice ab humo tollūt. Annona
semp eodē tenore est. Vites nesciunt Pomis abundare. Colūt Hercu-
lem. In regis electione nō nobilitas p̄ualet. sed suffragiū uniuersorum
Populus. n. eligit spectatū moribus & inueteratā clementiā: & iam
annis graue. Sed hoc in eo q̄ritur cui liberi nulli sint. Nā q̄ pater fuerit
etiā si uita spectatus est nō admittitur ad regendū Ac si forte dū regnat
pignus sustulit exiuit potestate. Idq̄ eo maxime custoditur ne faciat
hereditariū regnū. Deinde etiā si rex maximam praeferat aequitatem:
nolunt ei totum licere. Quadraginta ergo rectores accipit ne in cāulis
capitum solus iudicet. Et sic quoq̄ si displicuerit iudicatū ad populū
puocatur. A quo datis iudicibus septuaginta fertur sentētia: cui neces-
sario acquiescitur. Cultu rex dissimili a ceteris uestit. Sirmate ut ē habi-
tus quo libere patrē amirari uidemus. Quod si etiā ipse i aliquo pectō
argutus sit ac reuictus morte mulctat. Nō tñ ut cuiusq̄ attrectet manu
sed consensu publico rege oīum interdicta ei facultate. Etiā colloq̄ po-
testas punito denegat. Cultura student uniuersi. Interdū uenatibus in-
dulgent: nec plebeias agūt praeda: quippe cū tigrides aut elephāti tan-
tum regant. Maria quoq̄ piscationibus inq̄tant: marinaeq̄ testudi-
nēs capere gaudent. Quare tanta est magnitudo ut sufficiat earū do-
mū faciati & numerosam familiā non arcte receptet. Maior pars insu-
lae huius calore ambusta est & in uastas deficit solitudines. Latus eius
mare alluit peruiridi colore fruticosum ita ut iuba arborum plāeq̄
gubernaculis atterant. Cernūt latus sericum de montium suoz iugis.
Mirant aurū: & ad gratiā poculorū oīm gēmarū adhibēt apparatus
Secant marmora testudinea uarietate. Margaritas legūt plurimas ma-
ximasq̄. Cōchae sūt in qbus hoc genus lapidū requirit. Quae certo an-
ni tēpore luxuriāte cōceptu sitiūt rōrē uelut maritum cuius desiderio
hiant. Et cū maxime lunares liquās asperginet oscitatione quadā hau-
riunt humore cupitū. Sic concipiunt grauidaeq̄ fiunt: ac de saginā q̄-
litate reddūt habitus unionn. Nā si purū fuerit quod acceperint can-
dicant orbiculi lapillo eū. Si turbidū aut pāllore languescunt: aut rufō
innubilant. Ita magis de caelo q̄ de mari partus habēt. Deniq̄ quotiēs
excipiunt matutini aeris semen fit clarius margaritum. Quotiē uel
pere fit obscurus: q̄toq̄ magis hauserit tanto magis pficit lapidū ma-
gnitudo: Si repente micauerit coruscatio intēpestiuo metu cōprimū-
tur: claustraq̄ subita formidine uitia contrahunt abortina. Aut. n. per-
paruuli sūt scrupuli: aut inanes. Cōchis ipsi inē sēsus: partus suos ma-

culari timēt. Cūq; flagrantioribus radtis excāduerit dies ne fulcēt lapides solis calore subfidūt & se pfudis iurgirāt ut ab estu uendicentur huic aū puidētiæ tns opitulat Nā candor senecta disperit: & grādefcētibus cōchis flauescūt margarite. Lapis iste in qua mollis ē unio duratur euisceratu. Mūq; duo simul reperiūt Vnde unionibus nōmē datū Vltra semiunciales intentos negant. Piscantium insidias timent conchæ. Inde est ut aut inter scopulos aut inter marios canes plurem uidelitelcāt: Cregatim natant. Certus exami dux est Ille si captus sit: etiā q̄ euascerint in plagas. reuertūtur. Dat & india margaritas. Dat & litus britanicū: sicut Diuus Iulius thoracē q̄ Veneri gēitrici i tēplo eius idicauit: e britanicis margaritis factū subiecta inscriptione testatus est Iolliā Paulinā Caji principis cōiugē uulgatū: est abuisse tunicā ex margaritis sextertio tūc q̄dringēties estimatā. Cuius parādæ auaritia pater ipsius Manilius spoliatis oriētis regiōibus exasperauit. C. Cæsarē ostēdit. Augusti filiū iter dictaq; amicitia p̄ncipis uenēo iteriit. Illi quoq; exp̄ssit uet^o diligētia q; syllanis p̄mū tēporibus romā illati sūt uniōes:

De isula eusea itinerario idico & sinu psico & arabico. Ca. lx.
a Bisula eusea ut cōsequēs est ad cōtinentē. Igitur a taprobane india reuertamur. Conuenit rex inuidere: Sed si indicis urbibus aut nationibus resistamus egrediemur propositæ concinitatis modum. Proximam indo flumini urbem habuere caphisam. quam Cyrus diruit Arachosiam herimento anni impositam Semiramis condidit. Carusiam oppidum ab Alexādō magno ad caucasū cōstitutum est Ibi & alexandria: quæ patet amplius stadia triginta. Multa & alia sunt sed hæc cum eminentissimis. Post indos montanas regiōes iētiophagi tenent: quos subactos Alexander magnus in reliquo abstinere iussit a piscibus. Nā atea sic alebant. Vltra hos deserta carmaniae p̄sis deīde atq; ita nauigatio. In q̄ solis insula rubēs semp & omni animatiū generi inaccessa. Quippe q̄ nullū nō animal illatū necet. Ex india reuertētes ab azamo carmaniae fluēte septētriōes primū uident. Achemenidis in hac plaga sedes fuerūt. Inter carmaniae p̄mōtoriū & arabia q̄nquaginta milia passuū iteriacēt Deīde tres isule circa q̄s hiri marini egrediūt aicenu cubitu lōgitudine. Dicendū hoc loco q̄ten^o ab alexandria ægypti pergat ēt usq; india. Nillouehentecoptō usq; ethesi is flatibus cursus est. Deīde terrestre iter hydreum. Post transactis aliquot mansionibus berenicē puenitur ubi rubri maris portus est. Inde oceli arabiae portus tangit proximū indiae emporiū excipit & miri infamiae

famiae piraticis factionibus. Deinde per diuersos portus cottonare succedat. Ad quam monoxilis lintribus peruehant petentes india aut exortum canis: aut per totum post exortum nauigio media aestate soluuntur. Reuertentes renauigant decem mense. Secundus ex india uetus est uulturnus: at cum uentum est in rubrum mare aut africanus aut auster uehant. Spatium indiae decies septies cetena & quinquaginta milia passuum prodit. At carmaniae centum milia cuius pars non caret uitis. Praeterea habet genus omnium quod non alia quam testudinibus carum uiuunt. Hirsuti comae facie tenus quae sola lenis est. lide coriis piscium uestiunt Cheloothagi cognominati. Irrumpit haec littora uentum mare: Idque in duos scinus scindit. Quoque ab oriente est piscus appellatur quoniam quidam habitauere perfidis populi uicies & sexagies centena milia passuum circuitu patens. Ex aduerso unde arabia est alter arabicus uocatur. Oceanum uero quod ibi influit azanium nominauerunt. Carmaniae persis adnectitur: quae incipit ab insula afrondisia uariarum operum diues translata quondam in parthicum nomen littore quo occasui subiacet porrecta in milia passuum quinquaginta. Oppidum eius nobilissimum susa: in quo templum susiae dianae. A susis barbite oppidum centum triginta quinque milibus passuum distat. In quo mortales uniuersi odio auri coeunt hoc genus metallicum & abiiciunt in terrarum profunda ne polluti usu eius auaritia corrumpant aetatem. Hic inconstantissimus terrarum modus nec in merito cum aliae circa perfidennationes schenis: aliae parasangistaliae in comparata disciplina terras metiant: & incerta fide faciat mensurae ratione discors.

De parthia & sepulchro Cysi.

Ca. lxiii.

Parthia quanta est a meridie rubrum mare a septentrione hircanum salum claudit. In ea regna duo de uiginti dissecantur in duas partes. Unde cum quod dicuntur superiora incipiunt ab armenio limite & caspio littore pertracta ad terras scytharum quibus concorditer degunt. Reliqua septem inferiora sic. n. uocantur habent ab ortu narios arianosque carmania a die meridie: medos ab occidentis solis plagam a septentrione hyrcanos. Ipsa autem media ab occasu transuersa utraque parthiae regna amplectitur. a septentrione armenia circumdata: ab ortu caspios uidet a meridie perside. Deinde tractus hic peruenit usque ad castellum quod Magi obtinent phrdatarchida nomine. hic Cyri sepulchrum.

De babylone & de recurso ad oceanum atlanticum in quo insulae gorgades heperidesque atque fortunatae.

Ca. lxiiii.

Aldeae gentis caput babylonia est a Semiramide condita tam nobilis ut propter eam & assirii & mesopotamii in babyloniae nomen transierint.

Vrbs ē sexaginta milia pas. circuitu patēs muriis circūdata quorū alti-
tudo cc. pedes detinēt Latitudo l. ternis in singulos pedes digyis ultra q̄
mēsurā nra ē altioribus. Amne interluit eufrate. Beli ibi Iouis templū.
Quē inuētorē cēlestis disciplinæ tradidit ēt ipsa religio q̄ deū credit. In
emulationē huius urbis thesiphōtē p̄thii cōdiderūt. Tēpus ē ad ocean-
ni oras reuerti rēp̄so in æthiopiā stilo. Nāq; ut atlāticos æstus occipe-
re ab occidēte & hispania dudū dixeramus ab his quoq; p̄tibus mūdi.
Vñ p̄mū atlātici nomē induāt exp̄mi par ē. Pelagus azaniū usq; æthio-
pū littora p̄mouet. Aethiopicū a massilico p̄mōtorio. Vñ rursus oce-
anus atlāticus. Iuba igit̄ uniuersæ ptis quā plurimi p̄pter solis ardorē
peruiā negauerūt; facta etiā uel gentiū uel insulaz cōmemoratione ad
cōfirmādā fidei argumētū omē illud mare ab india ad usq; gades uo-
lūt itelligi nauigabile. Chori tñ flatibus cuius spiritus p̄ter arabia ægy-
ptū mauritaniā euehere quīs q̄ant classē: dūmō ab eo p̄mōtorio idia
cursus dirigat. q̄d alii leptanacran: alii drepanū nomiauerūt. Addidit
etiā stationū loca. & spatiorū modū. Nā ab indica p̄minētia ad malicū
insulā affirmat esse q̄ndecies cētena milia passuū. Amalicho ad scene-
on ducēta uiginti q̄ milia. Inde ad isulā adan adanū centū q̄nquaginta
milia. Sic cōficiēs ad apertū mare decies octies centena & septuaginta
milia. Idē opiniōe plurimorū q̄ ob solis flāgiantiā maximū partis istius
regionē ferūt humano generi inaccessā: Sic reluctat̄ ut mercatiū ibi
transitus ifestari ex arabicis isulis dicāt q̄s scytæ habēt arabes q̄bus are-
inata datū nomē ē. Nā bubalis utribus cōtabulata crates supponunt:
uectitatiq; hoc ratif gñe p̄terrūtes ipetūt sagittis uenenatis. Habitari ēt
abditā æthiopiæ adusta troglodytarū & ictiophagorū natiōibus. quo-
rū troglodytæ tāta p̄nitate pollēt: ut feras q̄s agitāt cursu pedū asse-
quant. Ictiophagi nō secus q̄ marinæ beluæ nādo ī mari ualēt. Ita ex q̄
sito atlātico mari usq; ī occasū ēt gorgadū Xenophon memīt isulaz.
Gorgades insulæ ut accipimus obuersæ sūt p̄mōtorio q̄d uocamus
hesperi ceras. Hasicoluerūt Gorgones mōstra & sane usq; adhuc mō-
struosa gēs habitat. Distāt a cōtinēti bidui nauigatōe. Prodidit deniq;
Xenophō Lāpsacenus Hamonē p̄enorū regē in eas p̄measse. Reptas
q; ibi fœminas aliti p̄nitate atq; ex oibus q̄ apparuerūt duas captas
tā hīro atq; aspero corpore ut ad argumētū spectādā rei duarū cures
miraculi grā iter donaria lunoni suspēderit q̄ durauere usq; in tēpora
excidiū carthaginēsis. Ultra gōrgodes hesperidū insulæ sunt: Sebosus
affirmat diez q̄dragita nauigatōe itimos maris sinus recesserūt: fortu-
natas

natas insulas cōtra leuā mauritanīæ tradant iaceſ. Quas Iuba sub me
ridie qđem ſitas: ſed p̄ximas occaſui dicit. De hage noibꝫ expectari
magñū miſe reor: ſed infra ſamā uocabuli res. eſt. In p̄ma eage cui no
men ē norion ædificia nō ſunt nec furrūt Iuga montiū ſtagnis made
ſcunt. Ferulæ ibi ſurgūt ad arboris magnitudinē. Eage quæ nigræ ſunt
expreſſæ liquorē reddūt amariffimū: qđ cādidæ ſucos reuomūt etiam
pouti accomodat. Alterā inſulā iunoniā appellatā ferunt. In ea pau
xillæ ædes humiliter ad culmē ſaſtigiatæ. Tertia huic p̄ximat eodem
nomine nuda omnia. Quarto loco capraria appellat enormibus la
certis pluſq̄ referta. Sequitur niuaria ære nebuloso & coactos: ac p̄pte
rea ſemp̄ niualis. Deinde canaria plena canibus forma etiam eminē
tiſſimis. Inde etiam duo exhibiti Iubæ regi. In ea ædificioꝝ durāt uesti
gia. Auiū magna copia: nemora pomifera: palmera cariotas ferentia
multa nux pinea: larga mella: amnes ſalubres: piſcibus abūdantes per
hibēt etiā expui in eū undoso mari beluas. Deinde cū monſtra illa pu
tredine tabefacta ſunt omnia illic inficiunt odore retro. Ideo non peni
tus ad nuncupationem ſuam congruere inſularum qualitatem.

CD MIRABILIA ROME.

Ca. i.

Vrus ciuitatis habet trecentas ſexaginta & unā turreſ. Pro
pugnacula ſex milia & nonaginta. Et duodecim porticuſ
laria. In circuitu uero ſūt uiginti duo miliaria. Exceptis trāſ
teſtyberī & ciuitate leonina. Et porticu ſctī petri. ubi ſūt uiginti miliaria:

DE PORTIS INFRA VRBEM.

Ca. ii.

Orte inclite ſūt duodeci. ſ. Porta capena: qđ dī ſanctī pauli. Por
ta a pia: qđ ducit ad Dñe quo uadis. Porta latina: ubi ſctūs ioan
nes miſſus fuit in oleo. Porta metroui: ubi riuus iſſuit ciuitatē
Porta aſinaria: in laterano. Porta lauicana: que maior eſt. qđ ē iuxta ſā
ctam. crucē in iheruſalē. porta thaurina uſturbina: quæ dī ſanctī Lau
rētīi. porta nouētana: qđ uadit ad ſanctā agnetē. porta ſalaria: qđ uadit
uerſus ſabinā. Et porta pincina: qđ eſt circa ecclīam ſanctī Felicis. porta
flammea: que eſt circa ecclēſiam ſanctę marie de populo. porta coli
na: que eſt contra templum Adriani ſupra pontem:

DE PORTIS TRASTIBERIM.

Ca. iii.

Orte tranſtiberim ſunt treſ. ſ. porta ſeptimana: ubi ſeptem
laudes factę fuerunt Octauiano impatori. porta aurea. ſ. ſan
cti pancracii. porta portuēſis. In porticu ſanctī Petri ſunt due
porte. ſ. porta caſtelli ſanctī Angeli. & porta uiridaria.

DE MONTIBVS infra urbem.

Ca. iiii.

Montes infra urbē sūt isti. s. Mons Ianiculus: ubi ē sanctus Petrus
m. Mōtarius q dī Ianitarius. Mons aduentinus. ubi ē ecclia sacte sa
bine. mōs grinalis: qā ibi stabāt grites. ubi ē ecclia sancti Stepha
ni: q dī icelio monte. mōs tarpeio ul' capitolii ubi ē palaciū senatog
mōs palatinus. ubi ē palaciū maius. mōs inclinus sup alios mōtes dī.
ubi ē basilica sancte marie maioris. mōs uiminalis: ubi est ecclesie san
cte Agathe. ubi Virg. captus fuit a romanis qui in uisibiliter exiens a
cārcere: perexit Neapolim.

De pōtibus urbis rōmæ.

Ca. v.

Pōtes urbis sūt sex. s. Pōs adriani ul' iudeog. pons fabiani iuxta p̄fatū
pontē. pons senatog. pons Gratiani. pōs Theodosii. & pōs Valētini.

PALLACIA IMPERATORVM.

Ca. vi.

Palaciū magnū in monte palatino. Palaciū senetog ppe sanctū Sixi
tum. & palaciū Claudii iter Coliseū & sctūm petrum ad uincula. Pala
cium oſtātini i laterano. palaciū Romuli iter sanctā Mariā nouam &
sanctum Cosmā: ubi sūt septē edes pietatis & cōcordie. ubi posuit Ro
mulus suā statuā dicēs. Hec statua nō cadet: donec uirgo pariet. Et sta
tim ut beata uirgo xpm peperit: statua corruit. Palaciū traiani. ubi est
colūna uigiti passuū Palacium siluestri. palacium Antonii: ubi est alia
columna. xxxiiii. passuum palacium Neronis: ubi est a culea sancti pe
tri: & palatium Octauiani ad sanctum Laurentinm.

Ca. vii.

De ARCVBVS Triūphalibus.

Arcus trinmphales sunt hii. qui fiebant alicui imperatori redeunti.
ub quibus cum honore ducebantur a senatoribus: & eius uictoria in
smemoriā eorum in arcu sculpebatur. Arcus Theodosii ualentini
& Gratiani impatorg ad sanctū Vitū. Arcus cōstātini ipatoris iuxta co
liseū. Arcus septē lucernaz Titi & Vespasiani: ubi ē cādelabrū moysi
cū archa habēs septē brachia. In pede turris calculatorie. Arcus Iulie
Ad sctām mariā nouā. Arcus Octauiani imperatoris ad sanctum Lau
rentium in lucina. Arcus antonii ad columnam.

Ca. viii.

De ARCVBVS NON Triūphalibus. Alii sūt arcus non
trinmphales: sed memoriales. ut ē arcus pietatis aſi sctām Mariā rotūdā
Vbi accidit qdā historia de paupere muliere: cuius filius occisus erat
a uicie sue filio q petiit ius sibi fieri ab impatore Traiano parato ire
ad exercitū. Qui dixit se ius facturū i reditu. Que rēdit. Forſan dñe nō
redibis. Qui statim fecit ibi cōſistoriū: & fecit ei secūdum q petiit. lu
dicauitq iuuenē homicidiā morituz. Quē molier petiit sibi reddi: p

re com

recōpensatione filii sui mortui. Quod ita factū ē. Et fatabatur seplenū
ius accepisse Et muliere multum ditata ab impatore: recessit.

DE TERMIS.

Termē dicunt palacia magna hñtia magnas criptas subterraneas in q
bus tpe hiemali fiebat ignis maximus. Estiuo aut tpe replebātur aquis
ut curia in supioribus cōmorās magis delectaret. Quidē in termis dio
cliciani adhuc uideri pōt. Terme olimpiadis apud sanctū. Laurentiū
parispna. Terme domiciane tiberine sunt retro sanctam Mariam
rotundam. Terme Alexandrine sunt ubi est hospitale de termis.

De Thea tris.

Theatra sūt ista. Theatrū Titi & Vespasiani ad chathecumbā. Thea
trū targni iperitoris ad septisolum. Theatrum Pompei. ad sanctum
Laurētū i damafo. & ē ibi Theatrū flamineū. De agulea scīpatri
Ibi ē memoria cēsar. ubi splēdidus ciuis i suo sarcofago. i. malo ereo
regescit. ut sicut eo uiuēte totus mundus ei subiectus erat ita ipso mor
tuo oīa corpora mortuorū sibi subiacerēt. ubi i giro mali erei scriptū ē
Cesar tātus erat. quo nullus maior i urbe.

Sed nūc i modico tā magnus claudis ātro.

Intra sculptura stat cēsar. alta columna.

Regia structura quanta non extat in aula.

Si lapis est unus: qua fuit arte leuatus.

Et si sunt plures: dic ubi congeries.

De cimiteriis.

Cimiteriū Calepodii ad scūm Pancraciū. Cimiteriū scīe Agathe. Ci
mīteriū scīi uisi ad portā colinā. Cīmīteriū scīi felici. Cīmīteriū scīi
calixti ad cathecūbas. cīmīteriū cōcordiani foris portā latinā. cīmite
riū scīe agnetis. Et alia q plurima cimiteria q i multis locis descēdebāt
p tria miliaria. ubi sancti abscondebantur.

Itē hęc sūt loca: ubi scīi passi sūt tormēta. Foris portā rapiā fuit decol
latus btūs sīxtus ppe dñe quo uadis. ubi fuit tēplū martis. añ scīctū ne
reū intus cauati ad scūm. Georgioū domus lucine: & est ibi uelū aureū
aqua saluā ad scīctū Anastasiū. ubi decollatus fuit scūs Paulus. Ortus
lucine. ubi ē ecclesia scīi Pauli. & ē ibi ppe amphibratū. ubi ē corda in
q iactatū erat corpus bti Sebastiani: q reuelauit corpus suū lucine di
cēs. Inuenies corpus meū pendēs in uico p pedes iuxta stratā q dñ uia
corneli inxta girolū Arcus romanorū. ubi btūs Siluester & cōstātinus
se obligauerūt ad iuicē in camera. ubi fuit dōmus telluris ante martē.

Ad sanctam Agatam.

Termē lāpiadis. ubi fuit assatus scūs Lanrētius i parispna Palaciū ti

burini ubi Decius. & Valerianus recesserunt a beato Laurentio mortuo
Arcus flamineus ad portum iudeorum trans tiberim infra palatium Neronis
est templum apollinis: quod dicitur sancta petronella. Antiqua basilica sancti Petri fuit quae
uaticanum ubi uates. id est sacerdotes caneant sua officia. Ante templum. apol-
linis fuit templum quod fuit castrum Neronis. ubi nunc est ecclesia sancti Andree.

De pinea erea & deaurata.

Quae est in paradiso sancti Petri in fastigio patheonis. id est sancte Marie rotu-
de: fuit pinea erea & deaurata: quae nunc est antiqua templum sancti Petri: quae cooperta
erat tabulis ereis deauratis: ita quae a longe uidebatur quasi mons aureus
cuius pulchritudo adhuc in parte apparet.

De templis.

Ante palatium alexandri fuit templum Enae & poppei mire magnitudinis
& pulchritudinis: Monumentum uero poppei. quod dicitur marmoreum deceter
ornatum fuit. Oraculum apollinis & ecclesia uisum fuit templum & secretarium
Neronis. In capite Martis fuit templum martis: in quo eligebantur consules
quarto kalendis Iulii. & morabantur ibi usque ad kalendas Ianuarii. Et in hoc templo
romani ponebant rostra nauium: ut essent spectacula omnium gentium. Iux-
ta pantheon erat templum mineruae. quod est nunc ecclesia praedicatorum
rum. & adhuc sunt ibi columpne. Apud sanctum quiriacum erat tem-
plum ueste. In calcari est templum ueneris. Item monasterium domi-
ne rose fuit castellum aurorum iunonis.

Item Capitolium dicitur quod erat caput totius mundi: in quo consules
senatores morabantur ad consulendum in urbe. cuius facies cooperta erat muris
altis. & aureis uetro & auro undique cooperta. & miris opibus laetata. Infra
Capitolium erat palatium per magna parte aureum & lapidibus preciosis
ornatum quod dicebatur ualere terciam partem mundi: in quo tot statue yma-
ginum erant: quot erant mundi prouinciae. & habebat quilibet ymago titinabu-
lum in collo per artem mathematicam sic dispositum: ut quandoque aliqua regio roma-
no populo rebellis efficeretur: statua illius prouinciae uertebat dorsum ymagi-
ni urbis romane: quae maior erat super alias ymagine: tamquam domina. & sic tinti-
nabulum quod habebat ad collum: statim sonabat. Tunc uates capitolii quae erat eu-
stodes: referebant illud senatui. Statim mittebant legiones militum expugnandum illam prouinci-
am. Erant & in capitolio plura templa. super arcum erat templum
ueste & Caesaris: ubi senatores posuerunt Iulium caesarem in cathedra sexta
mense Martii. Et ex parte capitolii erat templum iunonis. Iuxta forum per. erat
templum herculeum in Tarpeio & achilli: ubi interfectus fuit Iulius Caesar a se-
nato. Tercio loco ubi nunc est ecclesia beate marie fratrum minorum. & fuerunt
templa simul iuncta. palatium phoebe & carmentis: ubi octavianus
imperator

impator Vidit uisionē in celo. Iuxta canepariā ē templū Iani. q̄ erat cu-
stos capitolii. Dicebant autem capitolium aureum. quia pre omnibus
regnis totius mundi fulgebat sapientia & decore.

De equis marmoreis

Equi Marmorei ad qd facti fuerunt: & hoies nudi: & qd sit q̄ muller
circūdāta serpētibus sedēs & habēs aī se cōchā pphireticā: significat.
q̄ tpe impatoris Tiberii uenerūt romam duo philosophi iuuenes. scm.
praxitelis & phideas: q̄ dixerūt se ēē tāte sapie: ut qd dñs impator illis
abscētibus ī camera sua diceret: ipsi referret de uerbo ad uerbū. Quod
fecerūt sicut dixerūt. & nō inde petierūt pecūiam: sed memoriā eorū si
erit sepiternā. Itaq; philosophi habuerūt duos equos marmoreos calcātes
terrā: q̄ significāt pncipes huius mūdi. In hoc qd nudi sūt circa equos
significat q̄ altis brachiis etiā replicatis dīgītis narrabāt q̄ futura erāt
ut sicut nudi sūt: ita sciēcia huius mūdi ī mētibus eorū nuda & apta erat.

De femina circundata serpentibus.

Habēs aī se cōchā: significat baptismū & p̄dicatiōes q̄ p̄dicabāt: ut
quicūq; ad dñm ire uoluerit: si poterit: nili lauet p̄s in cōchā. .i. fonte
baptismatis.

De rustico sedēte sup equū ereum.

Ad lateranū ē quidā equus ereus deauratus: q̄ dicitur caballus Cōstan-
tini. sed nō ē sic. Nā q̄ uolūt uerū hoc plegāt. Tpe cōsulū & senatoz: q̄
dā rex potētissimus de oriētis partibus Romā uenit: multa strage &
belis uariū romanum populum affligēs. Tunc quidam armiger rusti-
cus magnes fortitudinis & uirtutis prudens: surgens dixit consulibus
& senatoribus. Nunquid si esset: aliquis liberans uos: detribulatione
istā: quid a senatu recipere meretur? Responderunt ei dicentes. Quic
quid peteret reciperet & obtineret. Qui ait illis. Date michi, xxx talen-
ta auri: & insuper mei memoriā sempiternā: quendam equum au-
reum staturam meam desuper habentem: & ab istis uos breui tempo-
re liberabo. Qui dixerunt se omnia ista amplecturos. Ille uerō ait. Me-
dia nocte surgetis: & estote omnes armati bēne: & stetis infra muros
in sepelunca: & quicquid uobis dixero facietis. Qui responderunt sta-
tim ita. Rusticus uero statim ascēdit equum suum maximum sine sel-
la. Tollensq; falcem exiuit foras: tanq̄ uellet colligere herbas. Viditq;
regem uenientem ad unam arborem p̄necessariis cōsuetis faciendis.
sup quā arbore quedā curuagla se sedebat dulcissimeq; caneabat Rusti-
cus hoc uidēs: accessit propius. Et socii regis rusticum putantes esse

de suis clamare sic ceperunt. Rustice non targas regem: quia si tetigeris eum sus-
penderis. Rusticus uero spreto eorum minis per fortitudinem regem prae-
cito arripuit. & eum subleuans: posuit coram se super equum. & fugit ad urbem ue-
lociter clamans uoce magna ad homines citatis in cauernis latitantes. Exite
foras. interficite exercitum regis: quia ecce ipsum coram ui teneo captum. Qui ex-
euntes ad uocem eius: multos occiderunt. Et alii in fugam uersi sunt. Romani
uero habito triumpho: soluerunt ei aureas quod petierat. Et in memoriam eius fe-
cerunt: & in representationem stature: unum equum ereum & deauratum. extensa ma-
nu dextra cum qua eum ceperat: quem posuerunt coram palatio lateranensi. Et su-
per caput eius quamdam cucumagiam posuerunt: ad cuius catum uictoria ha-
buerunt. Ipsamque staturam regis quam parua erat retro ligata manibus sicut cum
cepat sub equo commemorato collocarunt. De coliseo.

Coliseum fuit templum solis mire magnitudinis & pulchritudinis: diuersis caue-
nis adaptatum. & cooptum erat celo ereo & deaurato: ubi tonitrua fulgu-
ra & coruscationes fiebant. Et pluuie mittebantur per fistulas plumbeas. Et erant
ibi signa supercelestia & planetarum: cum sole & lunae quae quodrigis uehebantur. In
medio sedebat dominus phebus deus solis: quod pedes ad terram uertebat. & ca-
put eius celum tangebatur. quod palmam tenebat in manu sua: designans quod Roma to-
tum mundum regebat. Post uero multum tempore spaciū beatus Siluester iussit id
templum destrui. & alia quod plurima. ne peregrini uenirent romam propter edificia
antiqua & deorum famam. & non propter ecclesias sanctorum transiret multimoda de-
uotione. Caput uero & manus dicti idolici poma ad palatium in latera-
no fecit poni in memoriam: quod palma & caput Sasonis falso uocat a uul-
go. Palatium praefatum erat templum turbi per quod intrabant. & in praefato simulacro
in querimonias fundebant tempore consulū & senatorum orationes.

De sancta maria rotunda.

Agrippa praefectus subiugauit Romanorum populum. Sciauos & saxonos occidere fecit
& iussit. & quattuor legiones. In cuius reuocatione tintinabulum statue praesidis
quod erat in capitolio in templo louis & minerue sonabat. Quia uniuscuiusque
regni totius orbis statua erat in templo illo posita cum tintinabulo ad col-
lum. & quando sonabat regnum illud cognoscebat esse rebellem. ut praedictum est. Huius
autem statue praesidis tintinabulum audiens sacerdos: quod erat in spelunca in ebdoma-
da illa: nuntiabat senatoribus. Senatores autem legationem praefecto Agrippae
dixerunt. & preceperunt ei: ut iret ad praefectum subiugandos. Qui omnino renuens: & di-
cens se non posse pati tantum laborem: tandem uictus petiit consilium trium dierum. In
fra quos quidam nocte ex nimio cogitatu fatigatus obdormiuit. Et appa-
ruit ei quedam femina. quae ait. Agrippa quid cogitas? In magno es cogitatu.
consolare: & promitte mihi templum quod tibi ostendat: & dicam tibi quomodo eris ui-
cturus

curus. q̄ dixit. Faciā dñā. Et illa ostēdit ei tēplō rotundū ad modū pan-
theon. Ille uero dixit. Domina q̄ est. **Que** rēdit. Ego sū Cibeles mater
deorū. Fac mihi libamina & Neptuno q̄ ē deus maris ad honorē meū.
q̄a tecū erimus. & uincēs oēs rebelles. Agrippa uero surgēs letus. hoc
recitauit senatui & ciuitas acceuit uerbis suis. Igit̄ cū magno apparatu
nauū & q̄nq; legiōibus militū: uenit ad p̄sas: & eos debellauit. Et posu-
it suo tributo Senatui rō. annuatī. Et rediēs romā: fecit tēplū fieri qd̄
p̄nissetat. & dedicauit ad hōrē Cibelis mris deorū. Et huic ip̄osuit no-
mē pātheon: & fecit statuā mris Cibelis deauratā ī fastigio Pāthēno
sup̄ foramē. & coopuit eū mirifico tegumento ereo & deaurato. Post
multo t̄pis beatus Bonifacius papa: uidēs id tēplū tā terribiter dedica-
tū ad hōrē Cibelis accessit ad Phoeā ip̄atorē xp̄ianū: rogās hoc tēplū
sibi tradi. qd̄ ip̄tor eidē libēt̄ cōcessit. Pepa uero cū Ro. p̄o. ī die kl̄s
nouēbris dedicauit idē. & statuit ut ex illo die. Ro. p̄o. cū Ro. p̄ōtifice
ibī cōuenirēt. & papa missā celebraret. & p̄p̄lus comunicaret sicut in
die natalis dñi: Et eodē die p̄ uniuersū orbē festū beate marie & oīum
sanctorū celebraret. Sequenti die oīum animarū fieret cōmemoratio.

De octauiano imperatore.

Post uero multū t̄pis spaciū. Senatores uidētes Octavianū tāte puleri-
tudis p̄spicitis & spaciis: & q̄ totū mundū tributariū fecerat: dixērūt ei:
Volumus te adorā. q̄a diuinitas ī te ē. nisi hoc cētnō euenirēt tā p̄spe-
ra Qui renuēs: iducres postulauit. & ad se Sibillā tiburtinā uocari fe-
cit: cui qd̄ senatores dixerunt recitauit. atq; spaciū triū dieꝝ petiit. ut
sibi cōsuleret. in q̄bus arētū ieiuniū opata ē. & post tres dies rēdit. Sic
iudicii signū Tellus sudore madescit. & cālo rex uenit p̄secula factur⁹
Et postq̄ hoc dixisset: illico aptū ē celū. & splēdor maximus irruit sup̄
eū. uiditq; ī celū uirginē pulcherrimā: puez in brachiis suis habētē sup̄
altare dei. Quod cū miraret ualde audiuit uocē dicentē. Hec ara ē filiū
dei. Qui statī p̄diit ī terrā: & adorauit xpm̄ uenturū. Quod recitauit se-
natoribus. q̄ mirati sunt ualde. Et fuit hæc uisio ī camera ip̄atoris: ubi
nunc est ecclesia beate Marie in capitolio. Et ideo uocatur sancta Ma-
ria celi. & est ibī ecclesia fratrum minorum.

TOTILLe exspiratio in seruos dei.

Crudelis Totilas. q̄ añ regnū assumptū Badindas nuncupabat: deī de
assumpto eo ī regē Gothorū. Italiā totā inuasit cum uelocitate. multas
ecclesias destruxit. multosq; xp̄ianos ip̄ie trucidauit: dep̄datiōes etiā ul-
q; quaq; & captinatiōes faciēs. castella dōmosq; multas exussit atq; di-
ruit. Regū lum uirgē sanctum qm̄ ad iussū Totile uenire recusauit

de capitari mādauit. Deide uero orōne pētitā a bñdicto uiro dei pau-
lulū ac redulitate cessauit pliciscens p Lucanie fines i Sicilia deuenit: et
q suo exercitu inuasit. In qua inasione quis nō cradelis ut prius multa
mala pegit atq; ut qdā sapiēs dixit thesaurizauit sibi irā in die ire secu-
dū suū cor i penitens & illud psalmiste: apposuit iniquitatē sup iniquita-
tatē: & nō intrauit i iustitiā dñi. Sicilia pfectos. Totilas & p hostiēse por-
tā. Romā igressus: romanisq; pcere uolēs p totā noctē buccinā ifonaf
pcepit q̄tenus eodē territi sono Gothoz gladiis aut se se in ecclesiis tue-
rēt uel ēt qbuscūq; modis abscođerēt Atq; cū romanis ut pater cū filiis
aliq̄diu ihabitauit. Hāc qdē benignitatē i crepatio ac monitio beati Be-
nedicti qnēadmodū extimari pōt: illi cōtulit. Nō nulli tu ciues. Cōstā-
tinopolim aufugerūt: quoz p̄cibus iustinianus motus: Narsetem enu-
chum & cubiculariū cū copioso exercitu ut: afflicte succurret urbi in
Italiā uenire curauit. Narsetes itaq; mādato ip̄atoris suscepto ad Alboi
regē lōgobardoz nūciū misit illūq; cū suis lōgobardis infedere socia-
uit. Illo nāq; tēpore panomiā lōgobardi ihabitabāt. Initoq; bello Nar-
ses cū Totila rege Gothoz fortiter dimicauit. Quibus ferme deletis ip̄
sū etiā regē Totilā q iā ultra: x annos regnauerat gladio interfecit Tūc
quippe impletū est quod psalmista de talibus dicit Gladium euagina-
uerūt peccatores: ut trucidēt rectos corde gladius intret in cor ip̄sorum.

Im præssum uenetiis per theodorum
de regazonibus de asula anno.
domini. M.cccc.lxxxxi.
die xxiiii. mēsis augusti
regnāte in clito dño
augustino barba
dico duce ue-
netiarū.

Registrum huius operis.

a b c d e f g
iiii iii iii iii iii iii ii

Tabula huius operis

De origie & temporibus urbis. Rome	De hyppani amne: & exanpeo son	xxii
& mēlibus & diebus iter calaribus i.	De boristene amne & scytis & natuf	
De temporibus urbis cōdite. ii.	canū & smaragdo lapide & chnīstal	xxiii.
De homine: & p̄mū de mēstruis. iii.	lo. mullad & taladale mal &.	xxiiii.
De fortitudine. iiii.	De hiperboreis	xxv.
De memoria. v.	De arymphis. Tygidibus Panteris	xxvi.
De moribus. vi.	parthis.	xxvii.
De eloquentia. vii.	Vnde maria mediterania oriāt	xxviii.
De Italia & eius antiquitate. vii.	De insulis scytibicis: & oceano septē	
De insulis & p̄mū de corsica: & catho	triōali: & spatīs iter scyhtas & indos	
chite lapide. viii.	formi hoīū ceruis tragelaphis	xxvii.
De sardinia. solifuga: & h̄rba fardi	De germāia & eius sotibus de uris &	
nica. x.	alce & succio & ceraunio al bo	xxviii.
Sicilia In ea soli & aqua: mēorabilia	De gallis: meliatet oleo medico	xxix.
& de achate lapide. xi.	De brithania: & insulis gallici ocean	xxx.
De insulis uulcanis. xii.	De gyspania: gaditano freto. medite	xxxi.
De Europe sinus. xiii.	rano mari & oceano.	xxxii.
De thesalia & Macedonia: & philippi	De lybia: & hortis hesperidū & achā	
oculos. xiiii.	temōte.	xxxiii.
De macedonia: & olympe mōte: &	De mauritanīa: & elephāti.	xxxiiii.
& lapide peante. xv.	De numidia: & de uris i ea.	xxxv.
De thracia: & tracum moribus: grui	De aphricha: cyrenica: leonibus: hie	
bus & hyrundinibus: & istmo. xvi.	nīa lapide: serpētibus: onagris: helio	
De claro insula: & de miralibus quā	mōpiogēma p̄sullis: basiliſcho limi	xxxvi.
in creta sūt: & de caristo & delo: & di	is.	xxxvii.
luio. & coturnicibus. xxii.	De amatibus & asbitis.	xxxviii.
De creta insula. xviii.	De gramantibus: & insula gaule	xxxviii.
De cuboea: paro nixo: icaro: melo:	De æthiopibus & eorum mirabilis	
carphathrodo: lemno. xviii.	bus.	xxxviii.
De hellespoto: p̄pontide: bosphro &	De ulūmis gētibus lybtæ	xxxviii.
elepātis. xx.		
De hystro flumine fibro: pontico: &		
gemma pontua. xxi.		

De egypto: & de his q̄ in eo sūt	xi.	arabico.	.lxi.
De arabia. & thuremyrra: cinnamo		De parthia: & sepulchro cyri	lxii.
phoenice sardonice: & aliis lapidi	xi.	De habilonē & de recurſu ad oceanū	
bis.	xli.	atlaticū in quo insule gorgades hespe	
De cassio mōte & pōpei tumulo: &	xlii.	ridesq; atq; fortunatē.	lxiii.
andromedæ uiuculis.	xlii.	De mirabilia rome	l.
De iuda: & lacu asphalte: & balsamo	xliii.	De portis infra urbē.	ii.
& genti essenorum.	xliiii.	De portis transiberi.	iii.
Deseytopoli oppido.	xliiii.	De mōtibus infra urbē	iiii.
De Tygri: & Eufrate: & lapidibus p̄	xlv.	De pontibus urbis rome	v.
ciosis.	xlv.	De pallatia imperatorē.	vi.
De cilitia: & cidno amne: & eoritis	xlv.	De arcubus triūphalibus.	vii.
anero: & thauro monte.	xlv.	De arcubus nō triūphalibus.	viii.
De chimera monte:	xlvii.	De termis.	viii.
De asia. phrigia. galatia. lidia. epheſo	xlvii.	De theatris.	x.
urbe. & uiris illustribus: & de Home		De agulea sancti petri.	xi.
ro & hesiodo: & de sepulchris aiacis		De cimiceriis.	xii.
& mēnonis: & eius auius & teutratis		Ad sanctam agatam.	xiii.
regioe: de cāelōte & ciconiis.	xlviii.	De pinea erea & deaurata	xiii.
De bithinia: hānibale: acone portu	xlviii.	De templis.	xvi.
& acheniso spetu.	xlviii.	De equis marmoreis	xvi.
De pōticis oris.	l.	De femina circūdata serpētibus	xvii.
De paphlagonia: & uenetorum ori	li.	De rustico sedēte sup equū ereū	xviii.
gine.	li.	De coliseo.	xviii.
De ceppadocia:	lii.	De scta maria rotunda.	xx.
De assiria: & media	liii.	De octauiano inperatore.	xxi.
De portis caspiis.	liii.	De actide aspiratio i seruo dei	xxii.
De loco nominato. Diege:	lv.		
De oxo flumine: & bactris: & genti			
bis circa oxū & terminis liberi p̄fise			
& herculi: & cameloz: natura	lvi.		
De scribis: & uellere sirico: & attar	lvii.		
gis.	lvii.		
De gente atrogorum.	lviii.		
De india	lviii.		
De traprobane insula.	lx.		
De itineratio indico: sinu persico: &			

F I N I S